

ELISA PULKKINEN & ANNA IDSTRÖM

MUUTTUVA MYLLYPURO

– katsaus esikaupunkialueen
menneisyyteen ja nykypäivään

SISÄLLYS

1 Johdanto	3
2 Myllypuron rakennettu ympäristö ja palvelut.....	4
2.1 Myllypuron rakentuminen.....	6
2.1.1 Rakentaminen käynnistyy	6
2.1.2 Lähiö syntyy 1960-luvulla	7
2.1.3 Myllypuron rakentuminen 1990-luvulta nykypäivään.....	8
2.2 Asuntokanta	11
2.2.1 Asuntojen koko	11
2.2.2 Asuntojen hallintasuhde ja hintataso.....	13
2.3 Liikennejärjestelmä ja saavutettavuus	16
2.4 Palvelurakenne	18
2.4.1 Terveyspalvelut.....	19
2.4.2 Koulut ja päiväkodit.....	20
2.5 Ympäristöongelmat Alakiventiellä	22
3 Myllypuron asukkaat.....	24
3.1 Väestönmuutokset ja ikärakenne	24
3.2 Asuntokunnat ja perheet	30
3.3 Työttömyys ja työpaikat	32
3.4 Tulo- ja koulutustaso	34
3.5 Vieraskieliset myllypurolaiset.....	37
3.6 Myllypurolaisten äänestysaktiivisuus	40
4 Kaupunki ja asukkaat kehittävät Myllypuroa.....	41
4.1 Urban-ohjelmat	41
4.2 Lähiöprojekti.....	42
4.2.1 Idea ja toiminta	42
4.2.2 Lähiöprojektin tulokset	43
4.3 Liikuntamyly ja muut liikuntapalvelut	46
4.4 Myllypuron ostarin kehittäminen.....	48
4.4.1 Uuden ostarin suunnittelu	48
4.4.2 Uuden ostarin hyvät puolet ja ongelmat.....	50
4.5 Metropolian kampus.....	51
4.6 Järjestö- ja seuratoimintaa Myllypuron hyväksi	52
4.7 Myllypuron parannustöiden arviointia.....	53
5 Lopuksi	55
Lähteet.....	57

1 JOHDANTO

Tämä raportti tarkastelee Myllypuron esikaupunkialuetta, sen kehitystä ja nykypäivän tilannetta itäisessä Helsingissä. Noin Kulosaaren kokoisella alueella asui 11 700 asukasta vuonna 2016. Alue alkoi rakentua 1950-luvulla, joskin väestömäärä kasvoi merkittävästi vasta 1960-luvun puolessa välissä valmistuneen lähiökerrostaloalueen myötä. Myllypuron alue on ollut uudistamisen kohteena 1990-luvulta lähtien. Helsingin kaupunki on investoinut merkittävästi alueeseen rakentamalla uusia asuntoja, korjaamalla vanhaa rakennuskantaa ja monipuolistamalla ja uudistamalla palveluja. Asuntotuotannon ohella tiiviisti Myllypuron tämän hetkiseen uudistamiseen liittyy Metropolia Ammattikorkeakoulu, jonka uuden kampuksen on tarkoitus valmistua Myllypuron metroaseman läheisyyteen 2010-luvun lopulla. Uusi kampus tuo alueelle 6 000 uutta opiskelijaa ja 500 työpaikkaa. Kaupunginvaltuusto edellytti hyväksyessään kampuksen hankesuunnitelman vuonna 2015, että kampuksen elinkeinopoliittiset vaikutukset selvitetään. Myllypuron kampuksen vaikutukset Myllypuron ja laajemmin Itä-Helsingin elinvoiman vahvistumiseen näkyvät vuosien ja vuosikymmenten viiveellä. Onkin tärkeää, että kampuksen elinvoimavaikutuksia seurataan systemaattisesti ja pitkäjänteisesti.

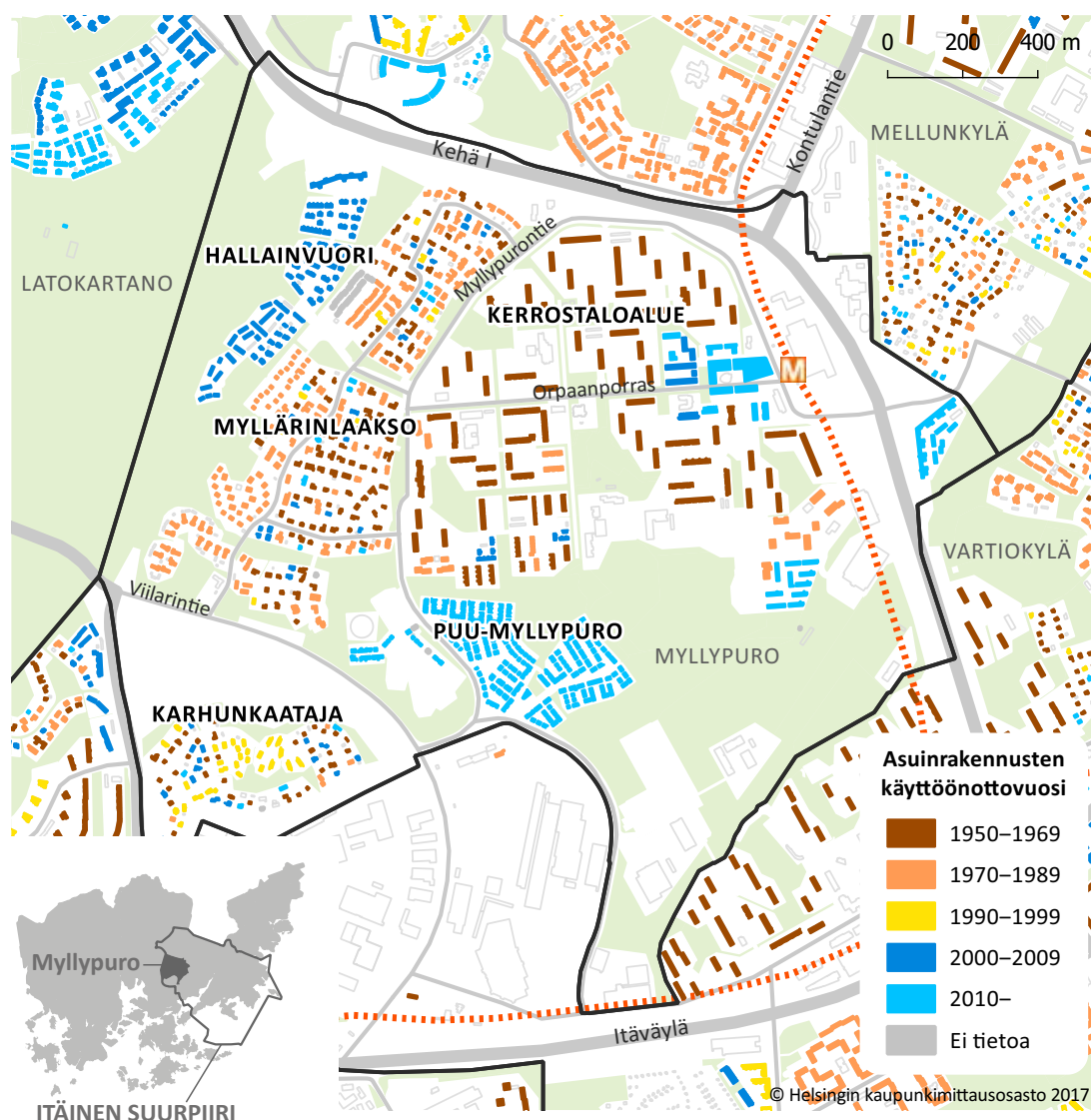
Kaupunginosan kehityksen seuraamista varten Helsingin kaupunki on käynnistänyt Myllypuron alueen seurannan, jonka taavoitteena on tuottaa monipuolista tietoa alueen kehityksestä ja suunnasta. Seuranta on tarkoitus tehdä pitkällä aikajaksolla ja osia siitä voidaan toteuttaa yhteistyössä yliopistojen ja Metropolian kanssa. Tietoa kerätään esimerkiksi rakennetun ympäristön muutoksista, asukasvaihtuvuudesta, asukkaiden kokemuksista, palvelujen sijoittumisesta, asuntojen hintatasosta ja alueen maineen sekä yleisen arvostuksen kehittymisestä.

Tämä raportti toteutetaan osana seurantaan, ja sen tarkoitus on taustoittaa Myllypuron vaiheita aina ensimmäisten kerrostalojen valmistumisesta 1960-luvulta nykypäivään saakka. Raportissa kuvataan alueen rakentumista, sen asukkaita ja elinympäristöä sekä tarkastellaan niitä muutoksia, joita alueen hyväksi on jo toteutettu. Toisaalta Myllypuroa verrataan Helsinkiin sekä Itäisen suurpiirin muihin alueisiin. Raportin tarkoitus on luoda kuva nykypäivän tilanteesta ja taustoittaa historiaa sekä antaa ideoita siihen, miten Myllypuron kehitystä voidaan tulevaisuudessa seurata. Pitkään jatkuneen kaupunkiuudistuksen myötä Myllypuro on kiinnostava tutkimuskohde lähiökehityksen näkökulmasta. Myllypuron esimerkkiä ja siitä kerättyä tietoa voidaan myöhemmin hyödyntää muiden esikaupunki-alueiden kehittämisessä. Raportin ensimmäisessä osiossa tarkastellaan alueen rakentumista ja asuntokantaa, palvelurakennetta ja saavutettavuutta. Toisessa osiossa keskitytään Myllypuron väestöpohjaan ja sen muutoksiin. Lopuksi käydään läpi Myllypurossa jo saavutettuja muutoksia ja muutosten takana olevia tekijöitä.

2 MYLLYPURON RAKENNETTU YMPÄRISTÖ JA PALVELUT

Myllypuron esikaupunkialue sijaitsee Helsingin Itäisessä suurpiirissä Kehä I:n eteläpuolella Mellunkylän ja Vartiokylän kupeessa. Länsipuolella alue rajautuu Viikin peltoihin ja eteläpuolella sijaitsee Roihupellon teollisuusalue. Myllypuron peruspiiri koostuu pientalovaltaisista alueista (Myllärinlaakso, Hallainvuori, Karhunkaataja ja Puu-Myllypuro) sekä selkeästä 1960-luvulla rakennetusta kerrostalokokonaisuudesta (kuvio 1). Suurin osa asuinrakennuksista on rakennettu 1960- ja 1980-lukujen välisenä aikana, mikä on tyypillistä muillekin Itä-Helsingin lähiöille (kuvio 2). Helsingin kaupunki on panostanut alueen kehittämiseen, mikä näkyy uusien asuinalueiden, kuten Puu-Myllypuron, rakentamisena.

Kuvio 1. Asuinrakennusten käyttöönottovuodet Myllypurossa (Lähde: HSY 2015)

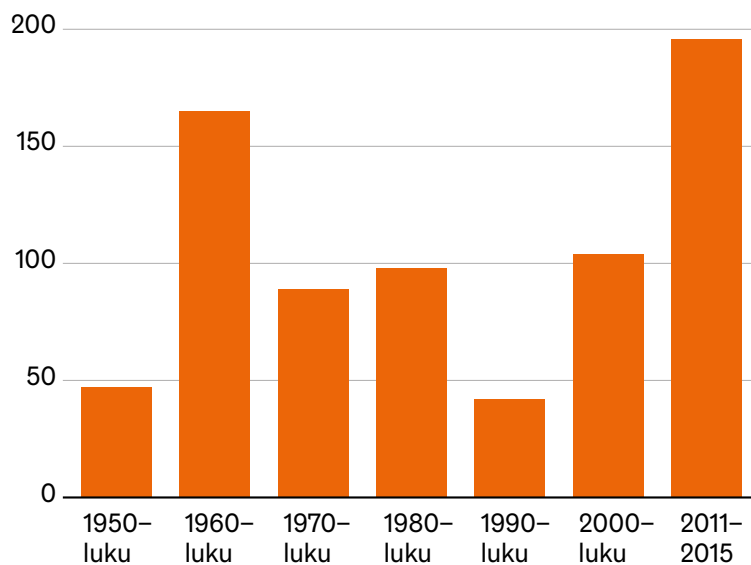

Myllypuron kerrostaloja 1960-luvulla. Kuva: CC BY 4.0 / SKY-FOTO Möller / Helsingin kaupunginmuseo.

Kuvio 2. Myllypuron rakennuskanta valmistumisvuoden mukaan

Rakennusten lukumäärä

2.1 Myllypuron rakentuminen

2.1.1 Rakentaminen käynnistyy

Myllypuron rakentaminen lähti käyntiin Myllärinlaakson pientaloalueen rakentamisesta 1950-luvulla. Vuonna 1922 Helsingin seurakunnat ostivat Puotinkylästä hautausmaata varten 64 hehtaaria maata nykyisten Myllypuron ja Kurkimäen kohdalta (Saloranta 2013). Hautausmaata ei koskaan toteutettu, vaan maat myytiin Helsingin kaupungille, ja kunta-liitoksen myötä alue liitettiin Helsinkiin vuonna 1946. Omakotitaloalueen rakentaminen Myllypurossa alkoi vuonna 1957. Vaikeat kuljetusolosuhteet hidastivat rintamamiestalojen rakentamista, mutta asukkaat olivat tyytyväisiä Myllypuron metsäisiin maisemiin (Valkonen 2005: 30). Myllypuron vanhin osa, Myllärinlaaksoksi kutsuttu pientaloalue, on myöhemmin täydentynyt omakoti- ja paritaloilla 1960–1980-lukujen aikana ja alueelta löytyy myös joitakin 2000-luvun puolella rakennettuja pientaloja. Pääasiassa omistusasuntoja sisältävän alueen pohjoisosassa, Viilarintien kupeessa, on myös 1980-luvun puolivälissä rakennettuja kerrostaloja, joissa on Hitas- ja asumisoikeusasuntoja sekä ARA-vuokra-asuntoja.

Varhainen asutushistoria ja Storsängin tila

Myllypuron alue oli historiallisesti Herttoniemen ja Puotinkylän kartanoiden takamaita, jonka halki kulkivat vanhat tiet kartanoille (Saloranta 2013). Esimerkiksi nykyinen Myllytuvatie noudattaa tällaisen kärrytien linjaa. Vuoden 1754 kartasta löytyy todellinen pieni mylly Grötkvarn, joka on ollut Viikin peltolaaksoon laskevassa Skogsbäckin purossa. Tähän myllyyn pohjaa myös Myllypuron nimi (Valkonen 2005: 12). Nykyisen Karhunkaatajan alueella sijaitsi 1800-luvulla Herttoniemen kartanon torppa Kvarnbäck, jonka lisäksi alueella oli joitakin muita torppia. Muuten seutu säilyi 1950-luvulle saakka erämaana, jossa käytiin metsästämisessä hirviä.

Storsängin maatila perustettiin vuonna 1918 Mustapuron laaksoon, joka nykyisin on liikuntapuiston aluetta (Saloranta 2013). Sen viimeinen isäntä Ossian Gauffin muistelee Myllypuron historiikissa, että tilaa vuokrasi ensimmäisenä pienviljelijä Svahn ja sitten Ekroos, jonka kerrotaan harrastaneen pirtun salakuljetusta kieltolain aikana 1919–1932. Ekroosin jälkeen tilan sai haltuunsa Paulig, jonka työnjohtajana Gauffin toimi. Vuodesta 1947 Gauffin itse jatkoi tilan pitämistä. Viljelyksiä oli silloin 33 hehtaaria, ja tilalla pidettiin lehmiä, lampaita, kanoja ja kukkoja. Vakituista työväkeä oli karjanhoitaja ja kolme muonamiestä. Näiden asunnot sekä navetta ja talli olivat nykyisen Kehä I:n Kontulantien liittymän paikalla. Gauffin myi uusien talojen asukkaille elintarvikkeita. Hän suhtautui kehitykseen myönteisesti, mutta ei pitänyt Myllypuron ja Puotinharjun nuorisojengeistä, jotka kävivät reviiritaistelua hänen tiluksillaan. Vielä vuonna 1976 viljelyksiä oli noin viisi hehtaaria. Ossian Gauffin kuoli vuonna 1979 ja samalla loppui maatalous elinkeinona Myllypurossa.

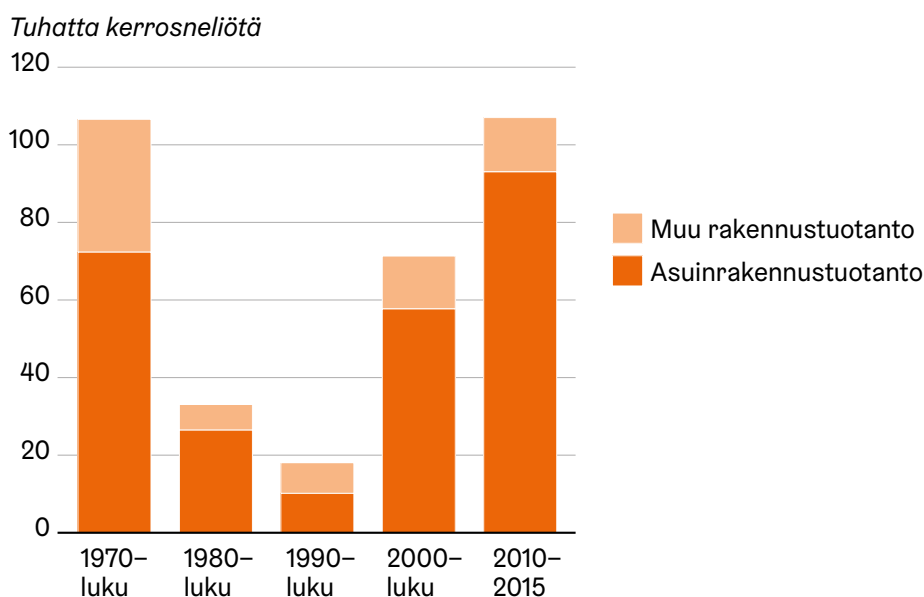
2.1.2 Lähiö syntyy 1960-luvulla

Myllypuron kuten muidenkin suomalaisten lähiöiden historia liittyy toisen maailmansodan jälkeisten vuosikymmenten suuriin yhteiskunnallisiin muutoksiin. Yhteiskunta vaurastui, hyvinvointivaltiota rakennettiin ja tavoitteena oli taata kaikille yhteiskuntaluokille mahdollisuus nykyaikaiseen perheasuntoon luonnonläheisessä asuinympäristössä (Hankonen 1994). Toinen merkittävä tekijä oli elinkeinorakenteen muutos, joka aiheutti erityisesti nuorten ikäluokkien hakeutumista maaseudulta kaupunkeihin töiden perässä (Saarikangas 2016: 17). Muuttoliikkeen seurauksena myös asuntotuotannon tuli kasvaa nopeasti. Helsingissä oli 1960-luvulla niin huutava asuntopula, että asuntorakentamiselta vaadittiin taloudellisuutta ja tehokkuutta (Saloranta 2013). Tämä johti suurten, yhdenmukaisten asuinalueiden nopeaan rakentamiseen. Aikakauden malliesimerkkejä ovat Myllypuron lisäksi Pihlajamäki ja Keski-Vuosaari. Myllypuron keskustan kerrostalot rakennettiin pääasiassa vuosina 1964–1966. Tällöin syntyi vuoden 1962 asemakaavaan pohjaava kerrostaloalue, jolla on 1960-luvun rakentamiselle tyypillisiä korkeahkoja ja selkeäpiirteisiä rakennuksia, joissa on paljon tilavia perheasuntoja (Piimies 2009: 38). Myllypurossa oli entuudestaan vain jonkin verran pientaloasutusta, ja kerrostaloalueet rakennettiin pientaloalueiden viereen lähes kokonaan kaupungin vuokramaalle, joka oli tällöin vielä täysin koskematonta aluetta (Saloranta 2013). Ensimmäiset uudet talot valmistuivat vuonna 1964, päiväkotia aloitti toimintansa vuonna 1965 ja ostari avasi ovensa seuraavana vuonna. Kolmessa vuodessa Myllypuroon muutti 12 000 uutta asukasta.

Myllypuron pienoismalli edusti aikanaan Helsingin parasta suunnittelua kaupungin järjestämissä näyttelyissä Wienissä ja Pariisissa (Saloranta 2013). Kerrostaloalueen asemakaavan piirsi Pentti Aholan toimisto. Alue suunniteltiin siten, että ostoskeskukseen ja kouluihin pääsee joka puolelta ilman ajotien ylittämistä. Alkuperäisessä suunnitelmassa pyrittiin pienempään rakentamistehokkuuteen, mutta taloudellisuuden vaatimukset pakottivat tekemään taloista suurempia. Suunnitelluista pysäköintiluolista luovuttiin kustannussyistä ja kivijalkakaupoista keskusliikkeiden toivomuksesta. Talot sijaitsivat samassa koordinaatistossa, niiden väri on vaalea ja julkisivuissa korostetaan vaaleita ikkunauhuja. Myllypuroa arvosteltiin heti alueen valmistuttua maisemallisten muotojen puutteesta, puistoalueiden hoitamattomuudesta, talojen liian suuresta koosta ja liian harvasta sijoittelusta (Blomgren 2000: 37–38). Alueella ei myöskään ollut sellaista jäsentelyä, joka ryhmittäisi talot omiksi kortteleikseen ja pihapiireikseen.

Kerrostalokokonaisuuden rakentamisen jälkeen asuntotuotanto oli vielä 1970-luvulla vilkasta, mutta rakentaminen oli suurimmaksi osaksi pientalorakentamista. Varsinkin Myllärinlaaksoon rakennettiin runsaasti pientaloja. Asuintilaa valmistui 1970-luvulla yhteensä 72 000 kerrosneliömetriä (kuvio 3). Tämän jälkeen rakentaminen hiljeni ja asuntotuotantoa valmistui 1980- ja 1990-luvuilla yhteensä vain noin 36 000 kerrosneliömetriä. 1980-luvulla rakennettiin Karhunkaatajan pientaloaluetta.

Kuvio 3. Rakennustuotanto Myllypurossa eri vuosikymmenillä

1960-luvun hartiapankkimenetelmällä rakennetut kodit ja Asuntosäästäjät ry

Myllypuron yksittäisiin kerrostaloihin liittyy historiallisesti mielenkiintoisia piirteitä, joista eräs esimerkki on asunto-osakeyhtiö Säästö puro Kiviparintiellä (Harju 2013: 231–232). Kerrostalon rakentaminen tapahtui niin sanotulla hartiapankkimenetelmällä vuosina 1963–1964. Tulevat asukkaat maksoivat osan asunnostaan tekemällä työtä rakennustyömaalla. Vaativimmat osuudet, kuten sähkötyöt, tilattiin ammattimiehiltä. Menetelmä on tuttu pientalorakentamisessa, mutta kerrostalorakentamisessa sen otti käyttöön Martti Ilveskorven vuonna 1957 perustama Asuntosäästäjät ry. Se tarjosi mahdollisuuden omaan asuntoon niille, joille pankkien lainaehdot tuntuivat mahdottomilta. Asuntosäästäjien talot ovat merkittävä osa Myllypuron rakennuskantaa ja edustavat vakuuttavasti aikakauden modernia tyyliä (Saloranta 2013). Asunnot ovat valoisia ja tilavia eli jotain aivan muuta kuin mitä kantakaupungissa oli tarjolla tuohon aikaan. Asuntosäästäjien työn tuloksia voi nähdä myös esimerkiksi osoitteissa Karistimentie 1 ja 2.

2.1.3 Myllypuron rakentuminen 1990-luvulta nykypäivään

1990-luvun puolivälissä Helsingin kaupunki aloitti Myllypuron laajamittaisen kehittämisen, jonka taustalla oli esimerkiksi asuntojen lisätarve kasvavassa kaupungissa, ei-toivotun kehityssuunnan pysäyttäminen ja lähipalvelujen säilyttämisen tukeminen. Yhtenä tavoitteena on ollut luoda Myllypurolle valoisa tulevaisuus uudistamalla alueen keskus (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Erityisesti on pyritty lisäämään palveluja ja työpaikkoja hyvien liikenneyhteyksien äärellä, sillä alun perin Myllypuro rakennettiin nukkumalähiöksi, mikä tarkoitti työpaikkojen ja asumisen erottamista toisistaan. Tällaista nukkumalähiötä kuvaa hyvin se, että vuonna 1997 Myllypurossa oli vain 1 569 työpaikkaa, vaikka alueelle oli syntynyt 1960-luvun jälkeen yli 1 200 uutta asuntoa ja alueella asui enimmillään 12 500 asukasta. Uudistaminen on tuottanut tulosta: vanha painotalo on muutettu liikuntakäyttöön ja vanhan ostarin tilalle on rakennettu uusia asuntoja ja asukastiloja sisältävä mo-

nipuolinen ostoskeskus. Tämän lisäksi Myllypuro on saanut uuden terveysaseman sekä uusia päiväkoteja.

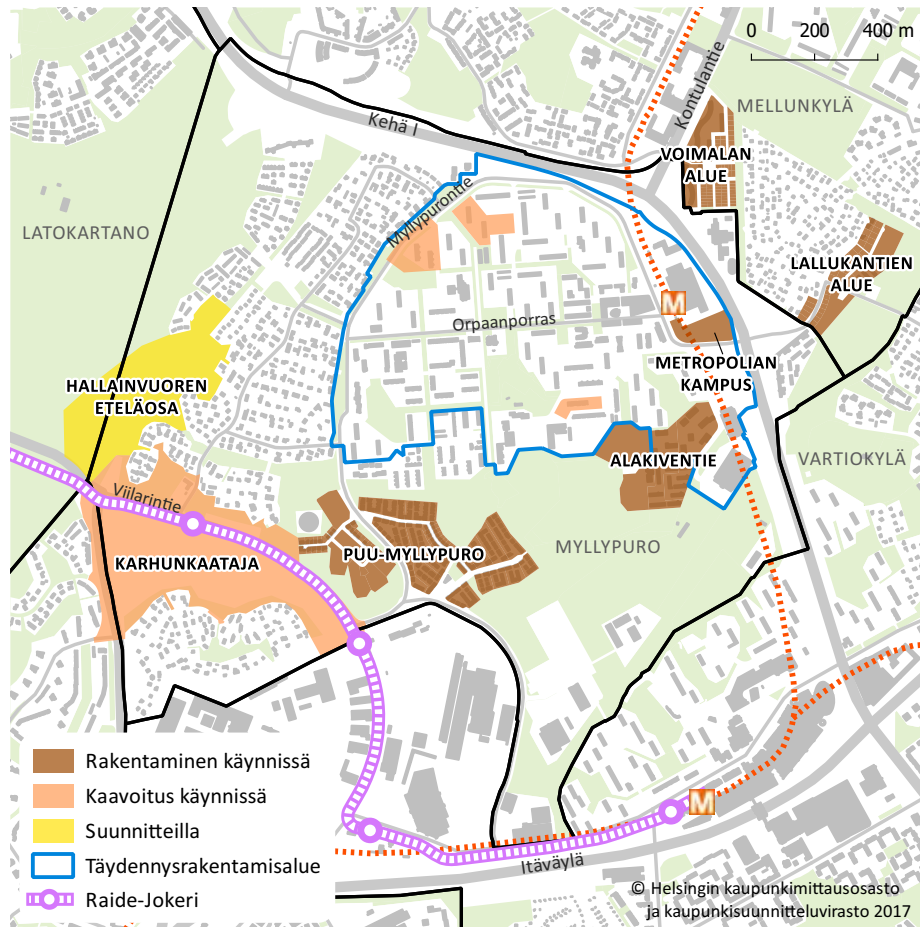
Asumisen osalta kehitys näkyy sekä olemassa olevien rakennuksien peruskorjaamisena että kokonaan uusien alueiden kaavoittamisena ja rakentamisena. 1960-luvun kerrostaloalue peruskorjattiin 1990- ja 2000-luvuilla. Vielä 1990-luvulla asuinrakennustuotanto oli hiljaista, joskin alueella oli käynnissä useita kaavoitusprojekteja. Myllypurossa on useiden arkkitehtuurikilpailuiden kautta haettu ideoita alueen kehittämiseen (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Esimerkiksi Myllypuron eteläosan suunnittelu alkoi vuonna 1998, ja asuinalue valittiin mukaan valtakunnalliseen Moderni puukaupunki -hankkeeseen ja ympäristöministeriön Tiivis-matala -projektiin (Saloranta 2013). Vuonna 2003 järjestetyllä avoimella kansainvälisellä kilpailulla tavoiteltiin valtakunnallista esimerkkikohdetta, jossa yhdistyy kaupunkimainen tiiviys ja matala puinen pientalomiljö. Voittaneen kilpailuehdotuksen tekijän työ toimi kaavoituksen pohjana. Tällä hetkellä Puu-Myllypuroon rakennetaan puutalojen muodostamaa tiivistä, kylänomaista kaupunginosaa, ja se tarjoaa vuoteen 2018 mennessä kodin noin 2 000 asukkaalle (Uutta Helsinkiä [www-sivut 2017](#)).

Asuinrakennustuotanto alkoi piristyä Myllypurossa 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, vaikkakin asuntorakentaminen kokonaisuudessaan hidastui Helsingissä 2000-luvun lopun talouden taantuman myötä (Kajosaari 2016). 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä Myllypurossa valmistui asumiseen yhteensä 58 000 kerrosneliötä (kuvio 3). Nämä neliöt rakentuivat suurimmaksi osaksi Myllärilaakson länsipuolelle uudelle pientalovaltaiselle Hallainvuoren alueelle. Hallainvuorella on pääasiassa rivi- ja paritaloja, joista osa on Hitas- ja asumisoikeusasuntoja.

Vuosina 2010–2015 asuinrakennustuotanto oli vauhdikasta ja Myllypuroon valmistui jo yhteensä 93 000 kerrosneliömetrin edestä uusia asuntoja. Myllypuroa suunnitellut arkkitehti ennakoijoin 1960-luvun puolivälissä muutosta kohti kompaktimpaa, sulkeutuneempaa kaupunkirakennetta, vaikka Helsingin päättäjät uskoivat tuolloin vielä väljään rakentamiseen (Väyrynen 1992). Näin ollen 1960-luvun kerrostalot on ryhmitelty ruutukaavamaisesti, mutta väljästi. Tämä suunnittelu kuitenkin mahdollistaa nykyisen kerrostaloalueella toteutettavan täydennysrakentamisen (kuvio 4). Esimerkiksi asemakaavamuutos vuonna 2004 osoitti ostarin lähikortteleihin runsaasti uutta asutusta (Myllypuron keskuksen asemakaavan muutoksen selostus 2002). Tällä hetkellä rakenteilla on Puu-Myllypuron lisäksi Alakiventien alue, jonne rakentuu rivitaloja sekä pienkerrostaloja. Myös Kehä I:n pohjoispuolella sijaitseville Voimalan ja Lallukantien alueille syntyy tällä hetkellä uusia asuin-kerrostaloja, ja omakotitontteja markkinoidaan ja vuokrataan alueilla kysynnän mukaan (Uutta Helsinkiä [www-sivut 2017](#)).

Suurin työpaikkoja ja vetovoimaa lähitulevaisuudessa Myllypuron alueelle tuova hanke on Metropolian uusi kampus, jonka rakentaminen aloitettiin vuoden 2016 lopussa (Metropolian [www-sivut 2017](#)). Kampusalueen läheisyyteen selvitetään mahdollisuuksia opiskeli- ja asumiselle (Uutta Helsinkiä [www-sivut 2017](#)). Kampusalueen kehittämistä tarkastellaan tarkemmin neljännessä luvussa. Muita tulevia rakennus- ja kaavoitusprojekteja ovat mm. Karhunkaatajan pohjoispuoli sekä Hallainvuoren eteläosa. Karhunkaatajan kaavoitus on parhaillaan käynnissä ja alueen rakentuminen yhdistää Myllypuron tiiviimmin Herttoniemeeseen. Kaavaluonnos mahdollistaa asuinrakentamista noin 3 600 asukkaalle (Karhunkaatajan asemakaavaluonnoksen selostus 2017). Alueelle on suunnitteilla uusi päiväkotij ja pikaraitiotiepysäkin ympäristöön kivijalkaliiketiloi- ja päivittäistavarakauppa. Tulevaisuudessa myös Hallainvuoren eteläosaan tullaan rakentamaan asuntoja. Raide-Jokerin rakentaminen on suunniteltu aloitettavaksi vuonna 2019, ja uudet asuinalueet rakentuvat näillä näkymin 2020-luvun puolella (Raide-Jokerin [www-sivut 2017](#)).

Kuvio 4. Meneillään ja suunnitteilla olevat hankkeet Myllypurossa
(Lähde: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2017)

Arkkitehtuuria 2000-luvulla: Puu-Myllypuro

Kun Puu-Myllypuro valmistuu tämän vuosikymmenen lopulla, se tarjoaa kaupunkimaista pientaloasumista puukaupunkien hengessä 2 000 asukkaalle (Saloranta 2013). Hanke liittyy valtakunnalliseen ”Moderni puukaupunki” -ohjelmaan, jonka tarkoituksena on monipuolistaa asuntotarjontaa keskellä valmista kaupunkirakennetta. Vuonna 2003 pidettiin kansainvälinen arkkitehtuurikilpailu nimellä Myllypuron puinen kaupunkikylä. Kilpailun voitti Aaro Arto ehdotuksella, jossa pitkät, yhtenäiset talorivit mutkittelevat muodostaen pieniä kortteleita. Rakentaminen aloitettiin vuonna 2010. Talot tulevat kiinni kadun reunaan vanhojen puukaupunkien tapaan ja niiden välit aidataan. Toiselle puolelle asunnoista avautuu kalliomaisema pihojen rajautuessa suoraan alkuperäiseen luontoon. Rakennukset ovat harjakattoisia ja pääosin puisia, mutta mukana on myös betonirunkoisia kaupungin vuokra- ja asumisoikeusasuntoja. Alueella on sekä Hitas-vuokratontteja että omistustontteja ja Mamsellimyllynkadulla sijaitsevat hartiapankki- ja ryhmärakentajien tontit. Puutaloalueen keskipisteeksi rakennetaan Myllyväenaukio, johon on suunniteltu näyttävää vesiaihetta. Helsingin kaupunki mainostaa Puu-Myllypuroa Uutta Helsinkiä -sivuilla näin: ”Yhteisöllisyyden ja koskemattoman luonnon lisäksi alueella on korkeatasoista, kokeilevaa puurakentamista. Entisaikojen tunnelmaa huokuvat puutalot ovat modernin puurakentamisen taidonnäyte. Talot ovat muunneltavia, energiapihejä, ekologisia ja nykyajan korkeiden asumisstandardien mukaisia.”

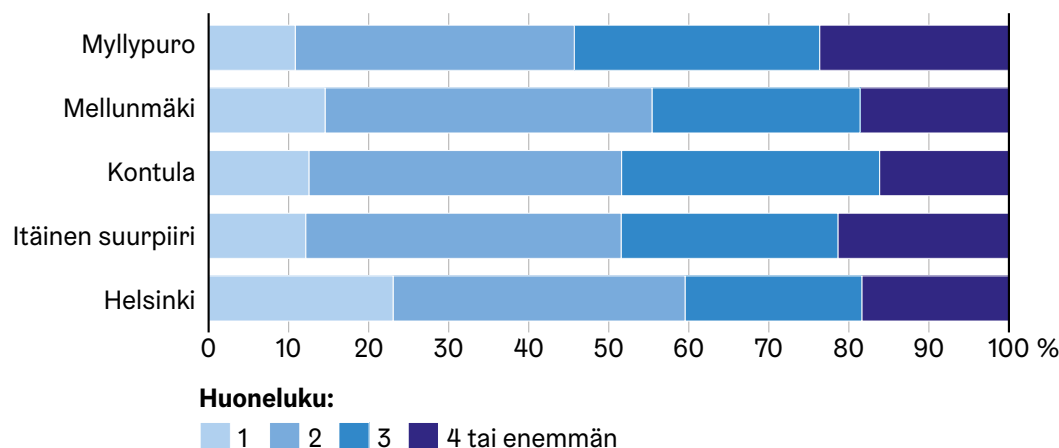
2.2 Asuntokanta

2.2.1 Asuntojen koko

Myllypuron asuntokanta rakentui pääsääntöisesti 1960- ja 1980-lukujen välisenä aikana. 1960-luvun rakentamisen trendit näkyvät myös asuntojen koossa, sillä asuntojen pinta-ala kasvoi ja Myllypuroonkin rakennettiin tilavia perheasuntoja (Valkonen 2005: 50). Myllypurolaiset asuvat hieman väljemmin kuin Helsingissä keskimäärin asutaan. Asuntojen keskikoko on Myllypurossa 68,2 m², kun se koko Helsingin alueella on 63,3 m² ja Itäisessä suurpiirissä 66,7 m². Asuntojen keskikokoa tasaa Myllypurossa sekoittunut asuinrakennuskanta, joka on yhdistelmä kerros- ja pientalovaltaisia alueita. Kerrostaloasuntojen keskikoko Myllypuron 1960-luvun kerrostaloalueella on 59,3 m², mikä on noin kaksi neliötä suurempi kuin kerrostaloasuntojen koko on Helsingissä keskimäärin (57,2 m²).

Asuntoja Myllypurossa oli vajaa 6 000 kappaletta vuoden 2015 lopulla. Myllypuron asuntokannan huoneluvun jakaumassa nousee esille erityisesti yksiöiden vähyys, joita on 11 prosenttia asunnoista, sekä isompien yli kolmen huoneen asuntojen suuri osuus (54 %) (kuvio 5). Tämä on ominaista myös Itäisen suurpiirin muille alueille. Yksiöiden osuus on koko Helsingin tasolla tarkasteltuna Myllypurossa selkeästi pienempi, sillä Helsingissä noin 29 prosenttia asuntokannasta on yksiöitä. Esimerkiksi Eteläisessä suurpiirissä vastaava osuus on 31 prosenttia. Kun samaan aikaan yhden hengen talouksien osuus on Myllypurossa suuri, viittaa tämä siihen, että yksinasuvat asuvat keskimääräistä väljemmin.

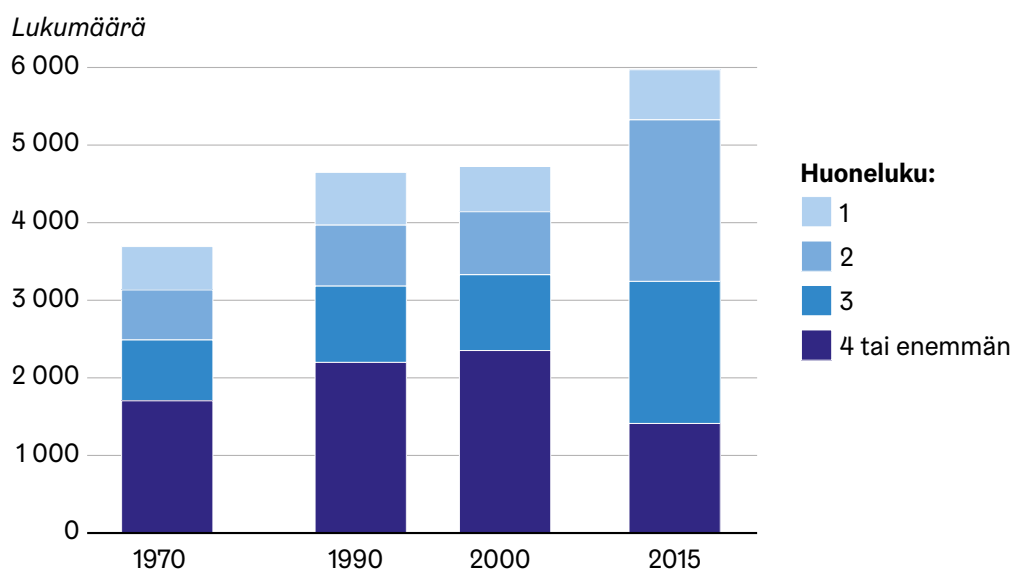
Kuvio 5. Asuntojen huoneluvun jakauma Myllypurossa ja verrokkialueilla 31.12.2015

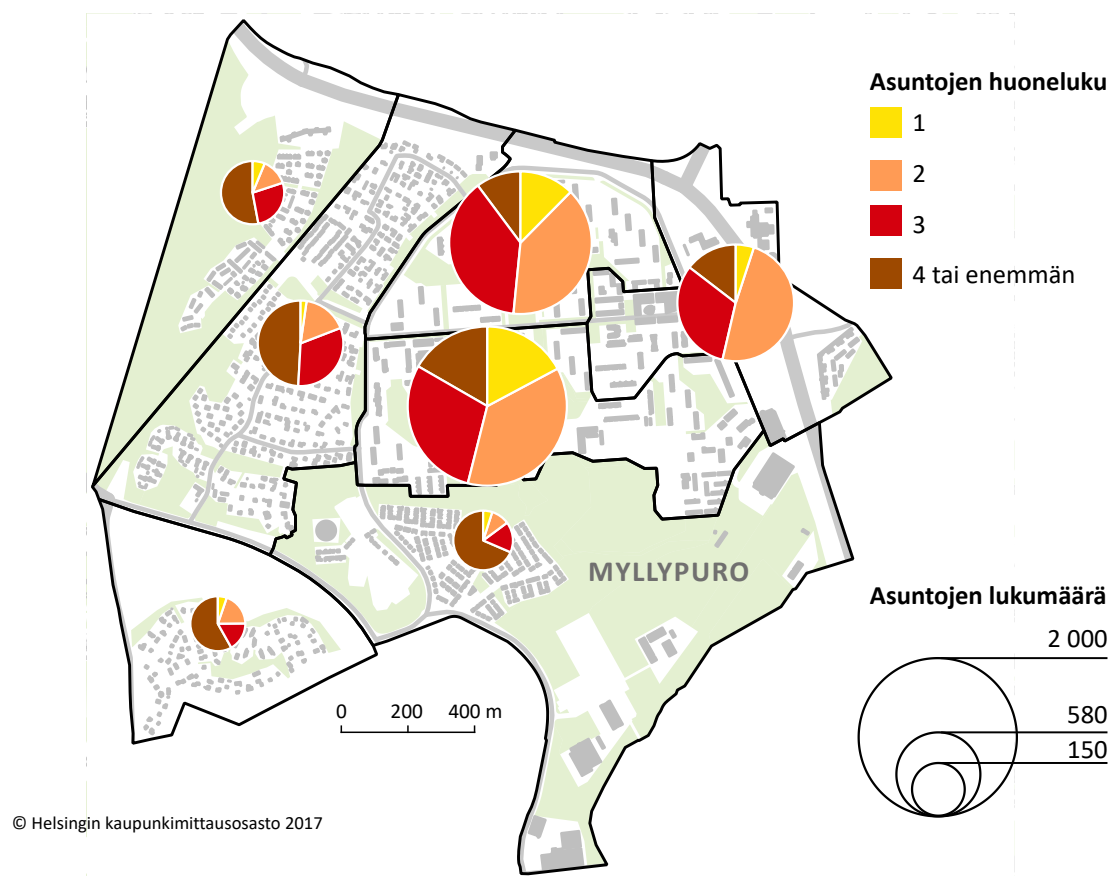
Asuntotuotanto Myllypurossa on keskittynyt 2000-luvun puolella erityisesti kaksioiden ja kolmioiden tuotantoon samalla kun yksiöiden määrä on pysynyt samoissa lukemissa aina 1970-luvulta lähtien (kuvio 6). Helsingissä pienten yhden tai kahden asuinhuoneen asuntojen määrä on 59 prosenttia koko asuntokannasta. Myllypurossa vastaava lukema on 46 prosenttia. Tulevaisuudessa pienempien asuntojen tarvetta voi kuitenkin lisätä ikääntyvä väestö sekä Metropolian kampuksen mukana tulevat opiskelijat. Tähän on osiltaan jo varauduttu, sillä kaava mahdollistaa opiskelija-asuntojen rakentamisen esimerkiksi Yläkiventielle ja Myllypurontielle (Yläkivientien asemakaavan muutoksen selostus, Myllymat-

kantien ja Myllypurontien asemakaavan muutoksen selostus). Isojen, yli neljän huoneen, huoneistojen määrä on laskenut jonkin verran. Yli 4 huoneen asunnot keskittyvät luonnollisesti pientalovaltaisille alueille, joissa niitä on keskimäärin yli puolet asunnoista (kuvio 7). Kerrostaloalueella on selvästi eniten yksiöitä, mutta yli kaksi kolmas osaa on kuitenkin kaksioita ja kolmioita.

Kuvio 6. Huoneistojen lukumäärä huoneluvun mukaan Myllypurossa eri vuosina

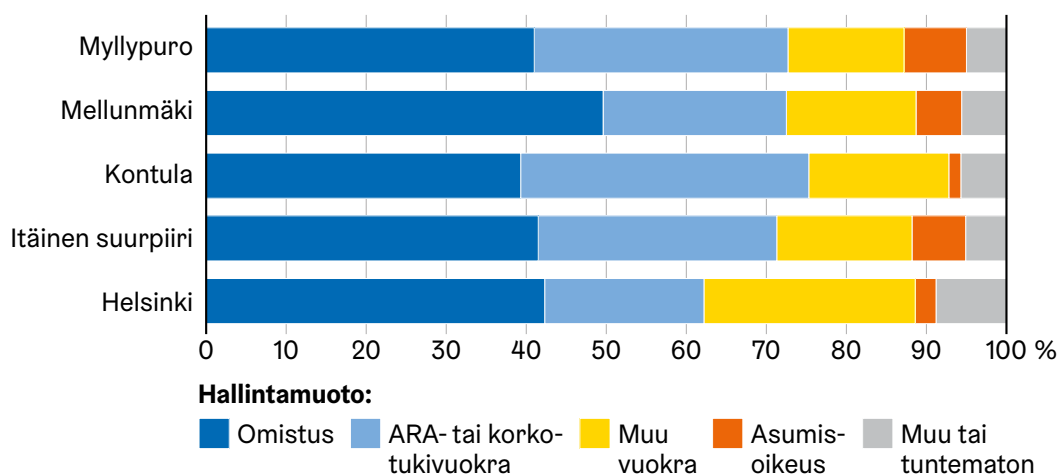
Kuvio 7. Asuntojen huoneluvun jakauma sekä asuntojen lukumäärä Myllypuron pienalueilla (Lähde: HSY 2016)

2.2.2 Asuntojen hallintasuhde ja hintataso

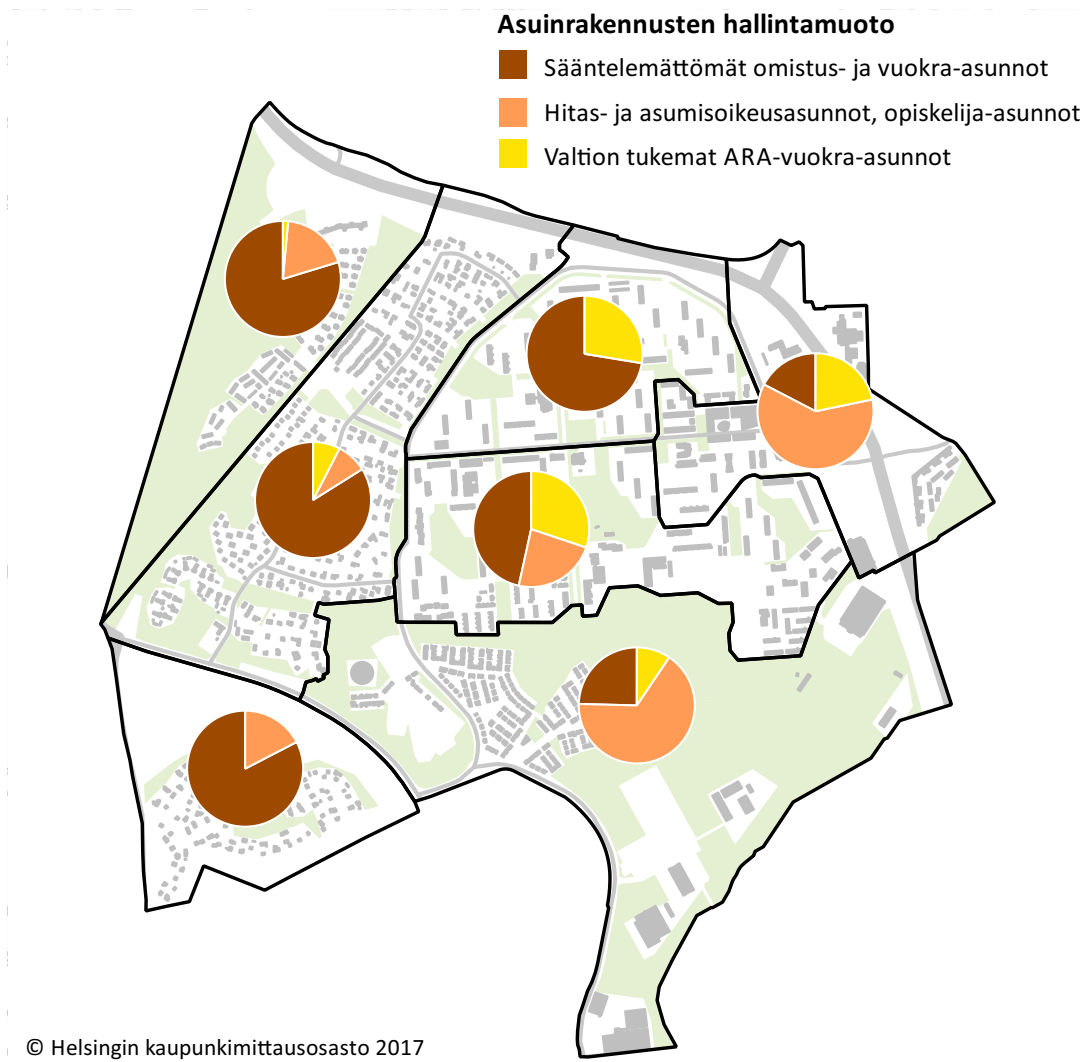
Vuoden 2015 lopussa omistusasuntojen osuus asuntokannasta Myllypurossa oli 41 prosenttia, mikä ei poikkea suuresti koko kaupungin (42,3 %) tai Itäisen Suurpiirin (41,5 %) vastaavista osuuksista (kuvio 8). Tuetun vuokra-asumisen osuus on sitä vastoin suuri, sillä ARA- ja korkotukivuokra-asunnot muodostavat 31,7 prosenttia kaikista alueen asunnoista Myllypurossa. Tämä on tyypillistä Helsingin Itäiselle suurpiirille, missä 29,8 prosenttia asunnoista on ARA- tai korkotukivuokra-asuntoja. Koko Helsingissä osuus on 19,9 prosenttia. Tuetun vuokra-asumisen suuri osuus pienentää vastaavasti vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen osuutta Myllypurossa niin kuin yleisesti Itäisessä suurpiirissä. Jenni Blomgren (2000: 41) mainitsee, ettei Myllypuro vielä 1990-luvun puoleen väliin tultaessa ollut omistusasuntovaltaistunut koko kaupungin tahtiin. Vielä 1970-luvulla Myllypurossa oli omistusasuntoja suhteellisesti enemmän kuin Helsingissä keskimäärin, mutta tilanteen pysyessä Myllypurossa ajan mittaan samanlaisena suhteellinen ero omistusasuntovaltaistuvaan Helsingin keskitasoon kasvoi. Nykyinenkin uudisrakentaminen on suurilta osin tuettua vuokra-asumista sekä Hitas- ja asumisoikeusasuntojen tuotantoa. Vuonna 2016 Helsingin kaupungin vuokra-asuntoja oli Myllypurossa yhteensä 1 827 (Helsingin kaupungin asunnot Oy 2016). Tämä on 30 prosenttia alueen koko asuntokannasta.

Kuvio 8. Asuntojen hallintamuotojakauma Myllypurossa ja verrokkialueilla 31.12.2015

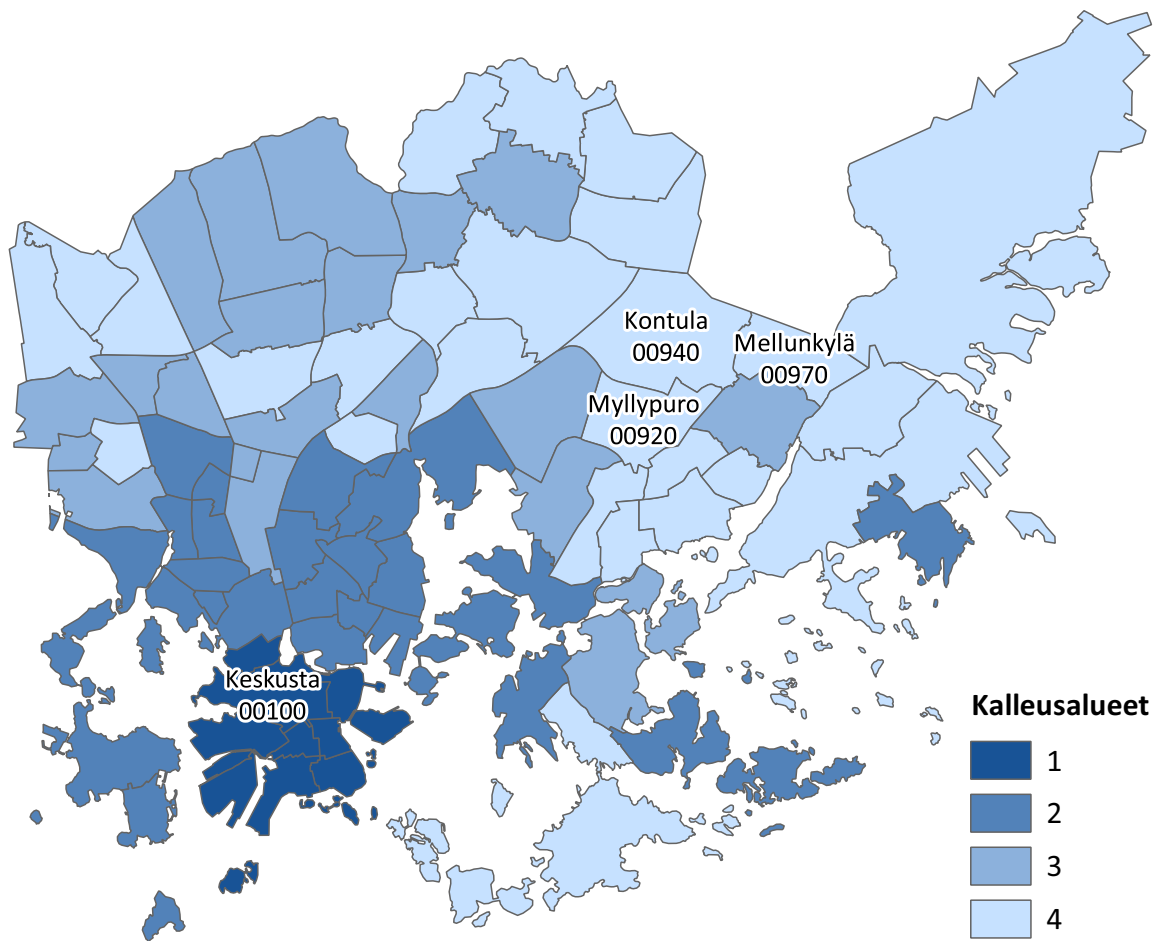
Alueellisesti tarkasteltuna eniten ARA-vuokra-asuntoja on 1960-luvulla rakennetulla kerrostaloalueella, missä noin puolet on ARA-vuokra-asuntoja ja puolet sääntelemättömiä omistus- ja vuokra-asuntoja (kuvio 9). Lisäksi ARA-vuokra-asuntoja on pienempinä rakennusryppäinä pientalovaltaisilla alueilla, kuten Myllärinlaaksossa sekä uusilla vielä rakenteilla olevilla alueilla, kuten Puu-Myllypurossa, Lallukantien alueella ja Alakiventiellä. Puu-Myllypurossa merkittävä osa asunnoista on Hitas- ja asumisoikeusasuntoja.

Kuvio 9. Asuinrakennusten hallintamuotojakauma Myllypurossa
(Lähde: Helsingin kaupunki 2017)

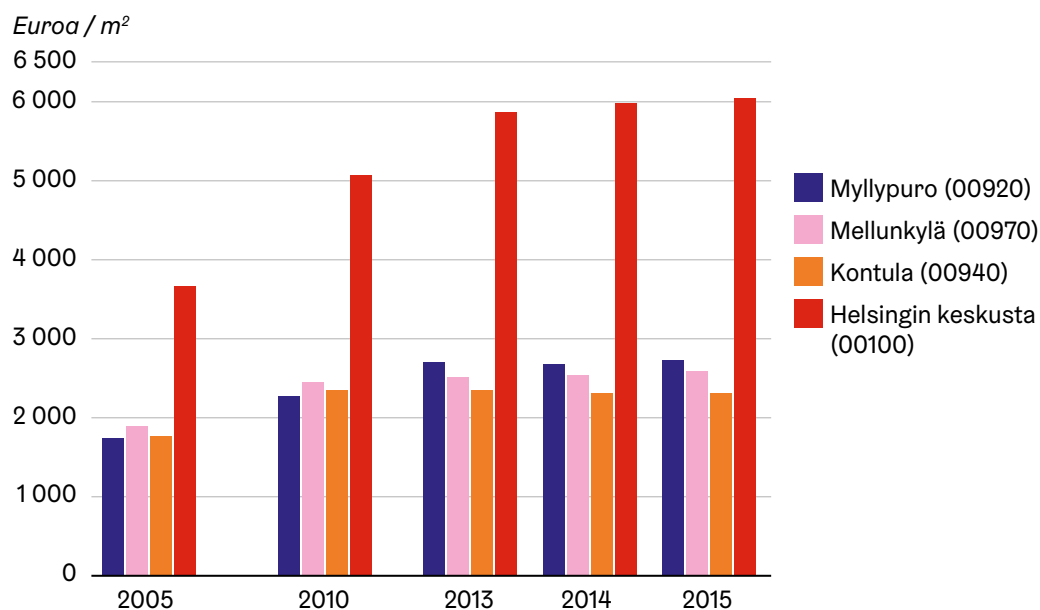
Myllypurossa asuntojen hinnat ja vuokrataso ovat selkeästi alhaisempia kuin Helsingissä keskimäärin. Myllypuro sijoittuu sekä vuokrien- että osakeasuntojen hintojen perusteella Helsingin kalleusalueelle 4, joka on Helsingin halvinta aluetta (Mäki 2016, Mäki 2017) (kuvio 10). Suurin osa Itäisestä suurpiiristä sijoittuu samalle kalleusalueelle. Vaparaahoitteisten asuntojen keskivuokra Helsingissä vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä oli 19,26 €/m² kuukaudessa ja kalleusalueella 4 se oli 16,1 €/m² kuukaudessa (Mäki 2017). Vuokrat ovat nousseet viime vuosien aikana eniten juuri kalleusalueella 4. Vuonna 2016 vaparaahoitteisten asuntojen vuokrat olivat alueella 3,6 prosenttia edellisvuotta korkeammat (Mäki 2016).

Kuvio 10. Helsingin kalleusalueet

Asuntojen keskineliöhintojen kehitykseen tietyillä alueella vaikuttavat monet tekijät, kuten uudisrakentaminen ja peruskorjaaminen (Mäki 2016). Vaikutusta asuntojen hintoihin Myllypurossa on luultavasti ollut aikanaan myös liikenneyhteyksien kehittymisellä ja met-roaseman avaamisella. Postinumeroalueittaisessa tarkastelussa Myllypuron postinume-roalue on kahdeksanneksi halvin osakeasuntojen keskineliöhintojen välisessä vertailussa. Kymmenen edullisimman postinumeroalueen joukossa se on ollut vuodesta 2005 lähtien (Kajosaari 2016). Vuonna 2015 keskineliöhinta Myllypuron postinumeroalueella oli 2 724 euroa (kuvio 11). Kerrostaloyksiöstä maksettiin noin 3 800 €/m² ja kolmiosta 2 400 €/m². Vielä vuonna 2005 keskineliöhinta oli 1 745 euroa. Kymmenen vuoden aikana hinnat nousivat Myllypurossa 56,1 prosenttia, mikä on selkeästi enemmän kuin viereisillä verrokkialueilla. Hinnat nousivat vastaavana ajanjaksona Mellunkylässä 36,8 prosenttia ja Kontulassa 31,0 prosenttia. Tähän kehitykseen on vaikuttanut todennäköisesti se, että Myllypuroon on saatu paljon täysin uutta rakennuskantaa ja lähiöalueen houkuttelevuutta on pyritty lisäämään myös rakennuskantaa peruskorjaamalla. Vanhenevien lähiöiden yleisenä on-gelmana on nimittäin ollut asuntokannan rapistuminen sekä asuntojen varustelutason heikkous uudistuotantoon verrattuna.

Kuvio 11. Asunto-osakehuoneistojen keskineliöhinta Myllypuron postinumeroalueella sekä verrokkialueilla

2.3 Liikennejärjestelmä ja saavutettavuus

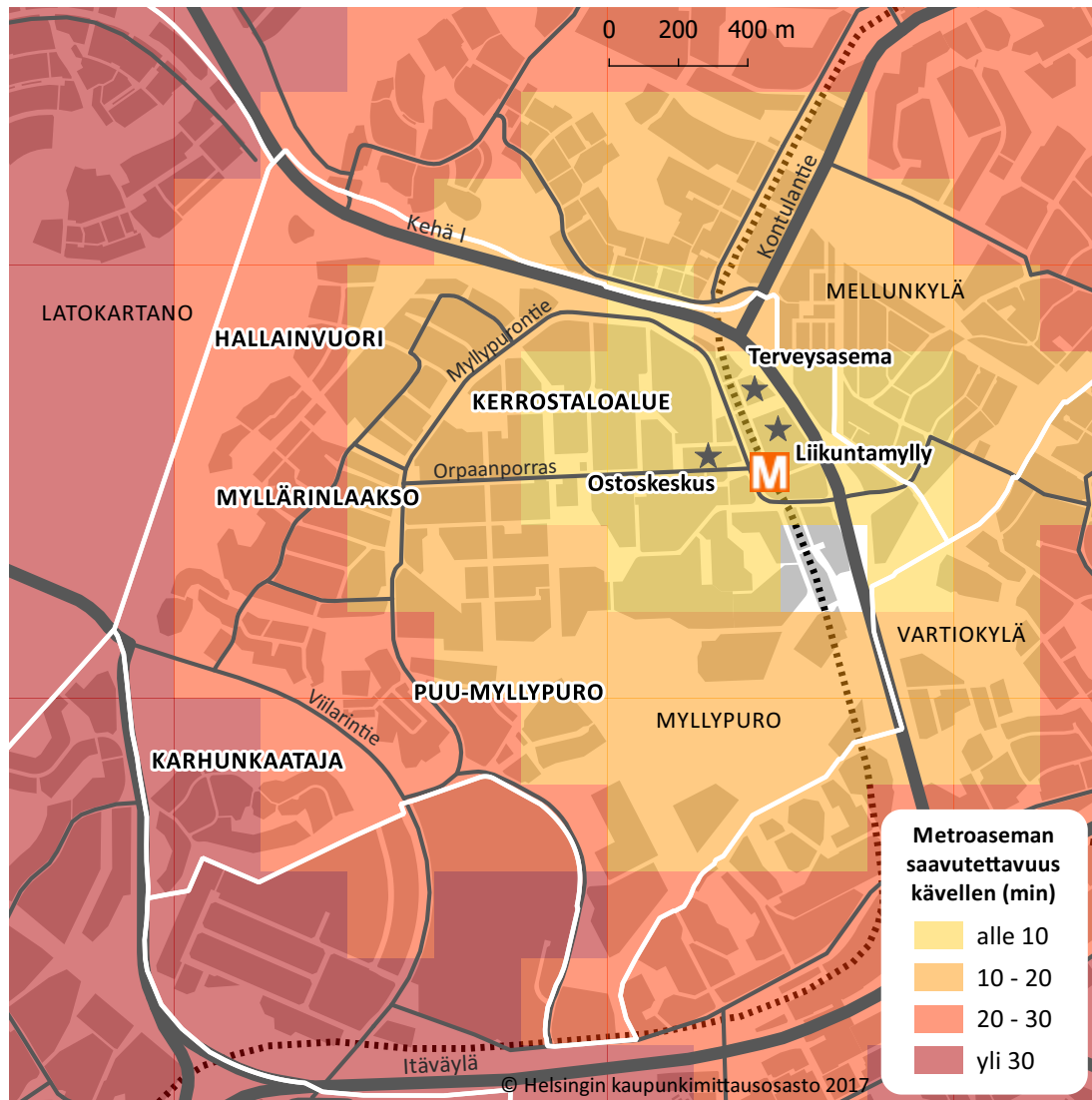
Myllypuro sijaitsee liikenteellisesti hyvällä paikalla Kehä I:n varrella ja julkinen liikenne on sujunut jouhevasti metron ansiosta. Myllypuron liikennejärjestelmä on ulkosyöttöinen, jonka takia jalankulku- ja pyöräilyreitit on sijoitettu alueen keskelle (Piimies 2009: 38). Englannista tulleella mallilla pyritään asuinalueen turvallisuuteen ja rauhallisuuteen ohjaamalla ajoneuvoliikenne ulkokehän kautta pistokaduille (Saloranta 2013). Jalankulku ohjataan asuinkortteleista suoraan kouluille, kirkolle, ostarille ja metrolle. Pysäköinti suunniteltiin pistokatuja päähän yleisille parkkipaikoille, riittävän kauas asuntojen ikkunoista. Vastaava järjestelmä löytyy esimerkiksi Munkkivuoresta, Malminkartanosta ja Keski-Vuosaaresta. Liikenteen ja paikoituksen suunnittelu ei kuitenkaan enää täysin sovellu nykypäivän automäärille. Esimerkiksi autolla liikuttaessa eri puolilta Myllypuroa joutuu useimmiten kiertämään koko alueen päästäkseen ostoskeskukseen, mikä vaikuttaa laskevasti ostoskeskuksen kävijämääriin (Harjunen & Mäenpää 2015: 16–17).

Kehä I valmistui kokonaisuudessaan vuonna 1980, ja se on yksi Suomen vilkkaimpia maanteitä. Kehän ansiosta Myllypuron saavutettavuus autolla on hyvä, vaikkakin tie on paikoitellen ruuhkainen ja meluisa. Lähiöprojektin myötävaikutuksella Myllypuron kohdalle on rakennettu lyhyt meluvalli (ks. luku 4.2). Myllypuron metroasema avattiin vuonna 1986 Mellunmäen raiteiden valmistumisen yhteydessä, ja asema peruskorjattiin vuosina 2014–2016. Metron ansiosta myllypurolaiset saavuttavat Helsingin keskustan ruuhka-aikanakin noin 25 minuutissa ja Itäkeskuksen palvelut ovat vain pysäkin päässä. Asema sijaitsee kuitenkin aivan alueen koillislaidalla, mikä heikentää aseman saavutettavuutta pientaloalueilta etenkin, kun kävelyreitti asemalle on hyvin mäkinen. Kävellessä alle 15 minuutissa aseman ja samalla terveys- sekä kaupalliset palvelut saavuttaa noin 64 prosenttia myllypurolaisista (kuvio 12).

Tulevaisuudessa liikenneyhteydet Myllypurossa paranevat entisestään Raide-Jokerin myötä. Tämä itä-länsi-suuntainen pikaraitiotie Espoon Keilaniemen ja Itäkeskuksen vä-

lillä pysähtyy Myllypurossa Karhunkaatajan vielä rakentumattomalla alueella, josta se jatkaa kohti Itäkeskusta (Raide-Jokerin www-sivut 2017) (kuvio 4). Uusi raideyhteys parantaa erityisesti Puu-Myllypuron, Karhunkaatajan ja Hallainvuoren alueiden saavutettavuutta sekä Helsingin itä-länsi-suuntaista liikennettä. Julkiset yhteydet voivat parantua myös vielä suunnitteluasteella olevalla Tiederatikalla, jonka tarkoitus on parantaa korkeakoulujen välistä liikkuvuutta (Tiederatikan www-sivut 2017). Tähän linjaan yhdistyisi myös tuleva Metropolian kampus Myllypurossa.

Kuvio 12. Myllypuron metroaseman ja lähipalveluiden saavutettavuus kävellen

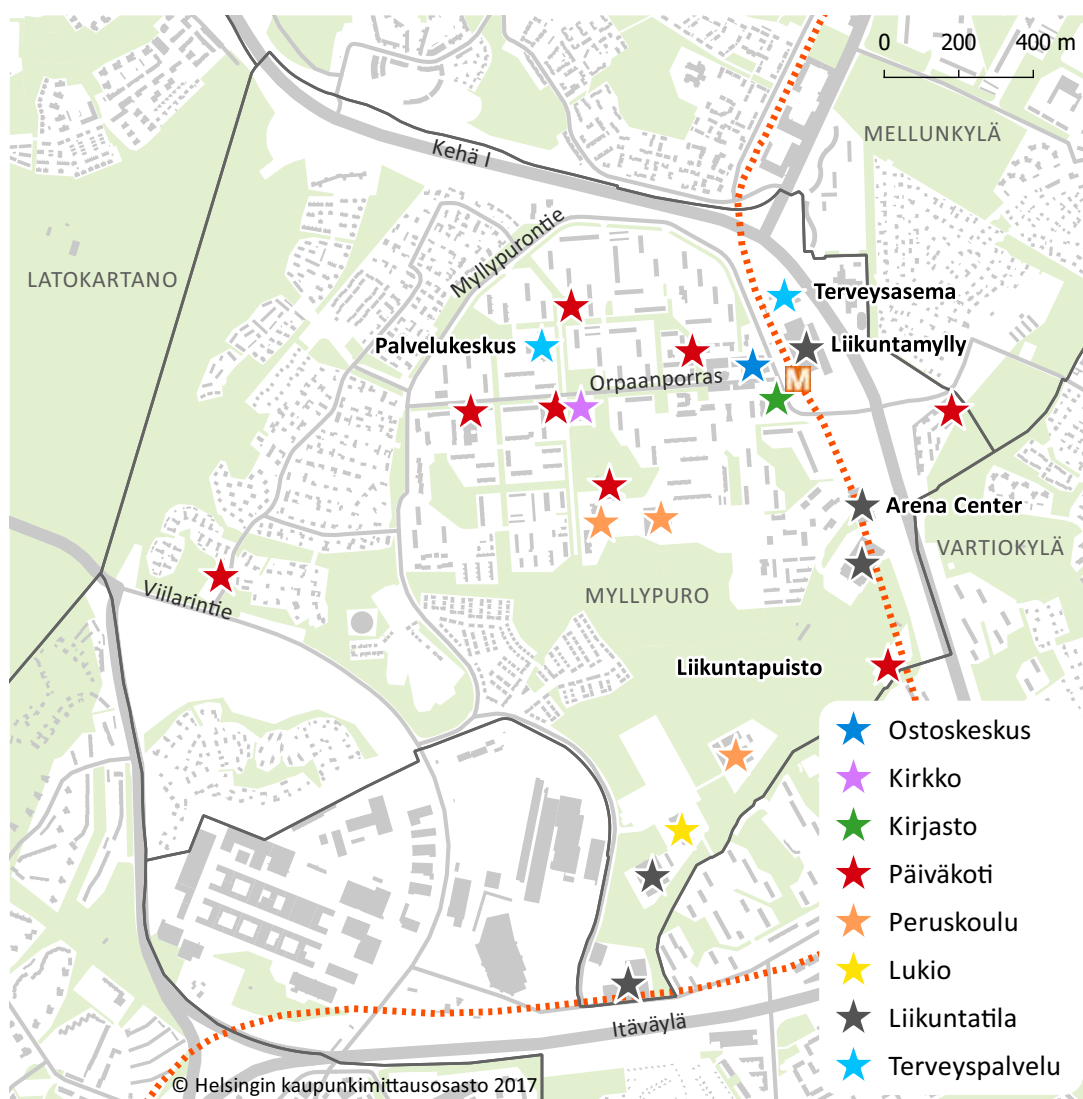

Lähde: Helsinki Region-Travel Time Matrix 2015. Helsingin yliopisto.

2.4 Palvelurakenne

Palvelut olivat Myllypurossa alkuvuosina riittämättömät. Päivähoitopaikoista oli pulaa, liikenneyhteydet keskustaan olivat heikot ja jopa kaupallisia palveluita jouduttiin hakemaan muualta. Ennen ostoskeskusta asukkaita palveli kaksi paikallaan seisovaa myymäläautoa (Valkonen 2005: 152). Lisäksi Myllypurossa oli mahdollista käydä kampaajalla ja kosmetologilla sekä lääkärin ja hammaslääkärin vastaanotoilla (Saloranta 2013). Näitä palveluita tarjottiin yleensä kodin yhteyteen varatuissa tiloissa. Ostarin valmistuminen vuonna 1964 paransi palvelutarjontaa. Vanha ostari purettiin vuonna 2009 ja tilalle nousi uusi keskus, jonka yläkerrassa on asuntoja. Nykyisin Myllypuro tunnetaan etenkin monipuolisista liikuntapalveluistaan, ja alueelle valmistui myös uusi terveysasema vuonna 2012. Kuvio 13 esittelee Myllypuron tärkeimpiä palveluita. Seuraavissa kappaleissa esitellään terveys- sekä koulutus- ja päiväkotipalveluiden kehitystä yleisemmin. Ostoskeskuksen vaiheita sekä liikuntapalveluja ja niiden vaikutusta Myllypuroon esitellään tarkemmin raportin viimeisessä osiossa.

Kuvio 13. Tärkeimpiä palveluita Myllypurossa (Lähde: kartta.hel.fi 2017)

2.4.1 Terveyspalvelut

Myllypuron terveyspalvelut ovat varsin kattavat. Vuonna 1970 Myllypuroon valmistui sairaskoti, joka toimi aluksi pitkäaikaipotilaiden hoitolaitoksena (Saloranta 2013). Vuonna 1991 sairaskoti muutettiin itäisen alueen terveystieteidenkeskussairaalaksi, jossa toimi myös Myllypuron terveyskeskus aina vuoteen 2006 asti. Tämän jälkeen terveyskeskus yhdistettiin Itäkeskuksen terveysasemaan. Vuonna 2012 Itäkeskuksen terveysasema puolestaan korvattiin uudella Myllypuron keskusterveysasemalla, joka palvelee ensisijaisesti Myllypuron, Vartiokylän ja Östersundomin asukkaita ja sijaitsee metroaseman läheisyydessä. Uudisrakennukseen muuttivat myös neuvola, itäisen Helsingin hammashoitola, HUS-laboratorio, fysioterapia sekä Itäkeskuksen ja Myllypuron kotihoito. Asema toimii opetusterveyskeskuksena ja siellä kokeillaan uusia nopean vastaanoton järjestelyitä. Asiakkaita talossa käy päivittäin 770–930, ja henkilökuntaa on kaikkiaan 200. Rakennus on suunniteltu joustavaksi tilantarpeiden vaihtuessa, ja sitä voidaan tulevaisuudessa laajentaa kehätien puolelle. Vanhassa sairaalarakennuksessa toimii nykyisin Myllypuron monipuolinen palvelukeskus, joka tarjoaa lyhyt- ja pitkäaikaista hoivaa sekä monipuolisia kuntoutus- ja virikepalveluita helsinkiläisille eläkeläisille ja työttömille toimintaryhmineen ja kuntosaleineen. Rakennuksen peruskorjaus käynnistyy vuonna 2018 (Uutta Helsinkiä [www-sivut](http://www.uuttahelsinki.fi) 2017).

Villa Nova ja Sanervakoti

Vuonna 1964 Karistimentie 4:ään valmistui Asuntosäästäjät ry:n rakennuttama viisikerroksinen talo, jonne sijoittui Suomen Punaisen Ristin ylläpitämä Metsärinteen vanhainkoti (Valkonen 2005: 149). 1980-luvun lopussa SPR luopui laitostoinnista, jonka jälkeen talo oli osittain tyhjillään, kunnes Helsingin Diakonissalaitos osti kiinteistön vuonna 1994 ja perusti sinne yksinäisille ja apua tarvitseville Villa Nova-nimisen asumisyhteisön. Helsingin sosiaalivirasto kustansi asumispalvelut 74 henkilölle, joista valtaosa oli miehiä. Villa Novassa toimi myös Cafe Nova, josta asukkaat ja ulkopuolisetkin pystyivät ostamaan ateriansa. Henkilökuntaa oli talossa ympäri vuorokauden, mutta varsinaisia terveys- ja hoitopalveluita ei ollut. Nykyään talossa toimii Sanervakoti, ja Villa Nova on siirtynyt Alppikadulle Kallioon (Diakonissalaitoksen [www-sivut](http://www.diakonissalaitos.fi) 2017). Sanervakodin asumisyhteisö tarjoaa kodin mielenterveyskuntoutujille, muistisairaille ja opiskelijoille. Sanervakodin laajennettuun työyhteisöön kuuluu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, opiskelijoita, vapaaehtoisia, omaisia ja läheisiä. Aktiivinen, mielekäs arki, yksilöllisen avuntarpeen huomioiminen ja hyvä elämä ovat toiminnan lähtökohtia.

2.4.2 Koulut ja päiväkodit

Ensimmäinen päiväkotito avattiin Myllypuroon ostoskeskuksen taakse vuonna 1966. Rakennus oli epäkäytännöllinen ja henkilökuntaa alkuun liian vähän (Valkonen 2005: 98). Päiväkotiin eivät aluksi päässeet muut kuin yksinhuoltajien lapset sekä puolipäivähoitoon sairaiden ja invalidien lapset. Alueelle avattiin 1960-luvun puolivälissä myös ruotsinkielinen päiväkotito Barnabo, joka on toiminnassa edelleen (Saloranta 2013). Ehkä kuuluisin Myllypuron päiväkodeista on päiväkotito Leipuri, joka purettiin Alakiventielle pilaantuneen maan takia ja rakennettiin uudelleen Orpaanportaalle. Nykyisin Myllypurossa toimii kahdeksan päiväkotito. Vuonna 2014 päiväkotihoidossa oli 577 lasta. Venäjän- ja somalinkieliset lapset ovat selvänä enemmistönä monikulttuuristen lasten joukossa. Heitä varten on palkattu näitä kieliä äidinkielenään puhuvia hoito- ja kasvatushenkilökuntaa, joka puhuu myös suomea.

Peruskoulun ala-aste perustettiin Myllypuroon kaupungin kansakouluna vuonna 1965 ilman omaa koulurakennusta (Saloranta 2013). Opetusta järjestettiin ensimmäisenä lukuvuonna 400 oppilaalle Pihlajamäen ja Puistolän koulujen tiloissa. Oma talo valmistui vuonna 1966 Pentti Aholän suunnittelemana. Parhaimmillaan oppilaita oli 1 160. Yläasteen edeltäjän, Myllypuron Yhteiskoulun, perusti Myllypuron oppikouluyhdistys vuonna 1966 yksityisenä oppilaitoksena. Alkupääoma kerättiin myyjäisten, näyttelyiden ja juhlien avulla. Oman koulun perustaminen on yksi merkittävimmistä osoituksista alkuvaiheen myllypurolaisten aktiivisuudesta. Oma koulurakennus yhteyskoululle saatiin vuonna 1967 ja enimmillään oppilaita oli 616 ja opettajia 31. Peruskouluun siirtymisen myötä vuonna 1977 yhteyskoulu jaettiin yläasteeseen sekä lukioon. Myllypuron lukio puolestaan liitettiin vuonna 1995 Itäkeskuksen lukioon.

Tällä hetkellä perusopetusta saa Myllypuron alueella kahdessa peruskoulussa: Myllypuron ala-asteen koulu 1–6-luokkalaisille ja Myllypuron yläasteen koulu 7–9-luokkalaisille. Ala-aste toimii kahdessa eri rakennuksessa ja yläaste yhdessä. Lukuvuonna 2014–2015 Myllypuron ala-asteella oli 402 oppilasta ja Myllypuron yläasteella 234 oppilasta (yhteensä 636 oppilasta). Kaupunginhallitus päätti 4.11.2015, että Myllypuron ala-asteen koulu ja Myllypuron yläasteen koulu yhdistyvät yhtenäiseksi peruskouluksi 1.8.2016 alkaen, ja että Neulapadontie 6:ssa toimiva päiväkotito- ja koulurakennus puretaan ja tilalle rakennetaan pelkkä päiväkotito (Myllypuron peruskoulun laajennuksen tarveselvityksen hyväksyminen 2017). Yläastetta on tarkoitus laajentaa niin, että kaikki oppilaat mahtuvat vierekkäisillä tonteilla sijaitseviin rakennuksiin ja huomioon on otettu myös kasvavat lapsimäärät. Koulun laajentaminen käynnistyy vuonna 2019 ja päiväkotito Neulasen korvaavan suuren päiväkodin rakentaminen käynnistyy vuonna 2018 (Uutta Helsinkiä [www-sivut](http://www.sivut) 2017).

Myllypuron alueella toimii myös Helsingin kielilukio, jossa vuonna 2016 oli 588 oppilasta. Merkittävä muutos koulutustarjonnassa tulee olemaan Metropolia-ammattikorkeakoulun kampuksen valmistumisen myötä. Tämä vaikuttaa koko Itä-Helsingin koulutustarjontaan, mistä on aiemmin puuttunut korkeakoulu. Uuden kampuksen rakentaminen ajoittuu vuosille 2016–2019.

Päiväkoti Leipuri vuonna 1999. Kuva: CC BY 4.0 / Sakari Kiuru / Helsingin kaupunginmuseo.

Päiväkoti Leipuri ja leikkipuisto Myllynsiipi

Päiväkoti Leipuri aloitti toimintansa vuonna 1979 Alakiventiellä, josta se joutui evakoon vuonna 1998 saastemaaskandaalin seurauksena (Saloranta 2013). Sen tilalle rakennettiin tavallista korkeatasoisempi uudisrakennus Myllypuron keskeisimmälle paikalle. Uusi Leipuri valmistui 2003, ja sen suunnittelija oli arkkitehtitoimisto JKMM. Voittoisan arkkitehtitoimiston työ tuotti odotetun tuloksen, sillä Leipuria on esitelty rakennusalan julkaisuissa ja se on ollut suosittu ammattilaisten vierailukohde (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007: 8). Tilat ovat viihtyisät ja kodinomaiset. Koko lähiympäristö sai päiväkodin ansiosta uuden ilmeen. Raittien risteyksestä tuli omaleimainen julkinen alue, jossa kirkkokin pääsi entistä paremmin esille. Päiväkoti oli mukana Katse lapseen -hankkeessa, jossa kehitettiin lasten ja vanhempien osallistumista yli kielirajojen (Saloranta 2013).

Leikkipuisto Myllynsiipi on ollut samassa paikassa jo 1970-luvulta alkaen (Saloranta 2013). Vuonna 1998 sen ränsistynyt rakennus uusittiin Lähiöprojektin kanavoimalla EU-tuella kaikenikäisiä palvelevaksi asukaspuistoksi. Keittiöön rakennettiin oikea puilla lämmitettävä leivinuuni, jonka lisäksi leikkialuetta kohennettiin ja vesiallas kunnostettiin. Jopa ulkomaalaiset delegaatiot ovat käyneet tutustumassa asukaspuiston toimintaan. Sosiaaliviraston ylläpitämä asukaspuisto siirtyi vuonna 2013 varhaiskasvatusvirastolle ja muutettiin jälleen leikkipuistoksi. Samalla piha-alue uudistettiin vastaamaan nykyisiä turvamääräyksiä. Leikkipuiston toiminta on edelleenkin avointa kaikille alueen asukkaille, sisältäen ohjattuja tuokioita sisällä ja ulkona (Helsingin kaupungin www-sivut 2017). Puistossa toimii myös kotihoidossa olevien 2–5-vuotiaiden leikkitoiminnan kerho. Kaupunki tarjoaa kesällä lapsille arkipäivisin maksuttoman lämpimän lounaan. Tilat ovat varattavissa myös yksityistilaisuuksien järjestämiseen. Ylempänä kalliolla on vähällä käytöllä amfiteatteri, johon mahtuu noin sata katsojaa.

2.5 Ympäristöongelmat Alakiventiellä

Helsingin kaupunki perusti vuonna 1954 Myllypuron alueelle kaatopaikan entiseen sora-kuoppaan, joka on nykyisen Myllypuron täyttömäen aluetta (Saloranta 2013). Kaatopaikalle tuotiin yhdyskuntajätettä, jäteöljyä, margariinitehtaan puhdistusjätteitä sekä kaasulaitoksella syntynyttä jäterikkihappoa ja -lietettä. Jätteet sijoitettiin hiekkakuoppiin ja peitettiin maakerroksella. Kaatopaikka suljettiin 1962 ympäristöhaittojen vuoksi. Havaittuja haittoja olivat muun muassa metsän kuoleminen ja myrkkujen valuminen Marjaniemen uimarannalle. Kuitenkin vielä vuoteen 1964 asti kaatopaikalle toimitettiin jätettä salaa.

1970-luvulla entisen kaatopaikan alueella aloitettiin kaavoitus ja vuoteen 1976 mennessä Alakiventielle kaatopaikan päälle oli valmistunut 11 kerrostaloa (Valkonen 2005: 74). Silloisten periaatteiden nojalla ei nähty estettä rakentaa kaatopaikan läheisyyteen (Saikkonen 2015: 15). Asiantuntijat olivat vakuuttaneet, ettei vaaraa ollut, vaikka kaatopaikka ei ollut edes kokonaan peitettynä talojen valmistuessa. Samalle alueelle avautui myös kauppa sekä päiväkotiki Leipurin.

Epäilykset maaperän laadusta nousivat kuitenkin esiin 1990-luvulla, kun kaatopaikan vaikutukset alkoivat näkyä (Saikkonen 2015: 35). Aasukat ihmettelivät, miksi pihan betonilaatat eivät pysyneet paikoillaan ja pihan sadevesikaivoa piti korjata usein. Taloyhtiön hallituksen toiveesta vuosina 1996 ja 1997 Helsingin kaupungin ympäristökeskus suoritti alueella tutkimuksia, jotka todistivat vesien laadun poikkeavan luonnonvesien laadusta. Kaikki testatut arvot pysyivät kuitenkin sallituissa rajoissa. Tilanne muuttui, kun sadevesikaivon korjaamisen yhteydessä vuonna 1998 taloyhtiön hallitus pyysi jälleen ympäristökeskusta ottamaan näytteitä alueelta (Saloranta 2013). Myrkyt löydettiin 13.11.1998 huoltotruktorin tasoittaessa maanpintaa. Näytteistä löytyi syanidia, polyaromaattisia hiilivetyjä, PCB:tä, lyijyä, arseenia, elohopeaa, kloroformia ja naftaleenia. Ohjearvot ylittyivät kertoimilla muutamasta satoihin, jopa tuhansiin.

Alakivientien taloja puretaan. Kuva: CC BY 4.0 / Sakari Kiuru / Helsingin kaupungin museo.

Myrkkyjen löytymisen jälkeen päiväkotia evakuoitiin ja purettiin myöhemmin, maan puhdistamista alettiin suunnitella ja alueen asukkaiden terveydentilaa koskevat selvitykset aloitettiin. Viranomaiset viestittivät, että alueella asumisesta ei tiettävästi ollut aiheutunut terveyshaittoja ja huoneilmapitoisuuksissa ei havaittu mitään hälyttävää (Saikkonen 2015: 35). Myöhemmät tutkimukset vahvistavat, että kaatopaikasta aiheutunut altistuminen ei lisännyt syöpäriskiä (Pönkä & Pukkala 2010). Kaupunki lupasi etsiä asukkaille uudet asunnot, ja loppujen lopuksi tapaus johti 500 ihmisen muuttamiseen pois alueelta. Vuokratalojen asukkaat sijoitettiin helposti muualle Helsinkiin, mutta omistustalojen osakkaille tarjottu lunastushinta ei tyydyttänyt. Tarjottu korvaus vastasi keskimäärin itähelsinkiläistä kerrostaloaluetta eli sillä pystyi ostamaan asunnon, muttei välttämättä Myllypurosta eikä ainakaan yhtä kauniilta paikalta (Saloranta 2013). Asia ratkesi lopulta oikeudessa vuonna 2008, jolloin kaupunki määrättiin korvaamaan muuttokustannukset ja oikeudenkäyntikulut, mutta asukkaat eivät saaneet ylimääräistä hintahyvitystä.

Suomen oloissa erittäin poikkeuksellisesti kuusi taloa purettiin Alakiventien päästä vuosina 2001–2004 (Saloranta 2013). Puhdistettu maa koottiin suureen kekoon ja peitettiin paksulla savella, ja näin syntynyt mäenkumpare vuorattiin myös alapuolelta siten, että asiantuntijoiden mukaan vaaraa ei enää ole. Nyt mäen yläpuoliseen rinteeseen on kaavoitettu kaksi-kolmikerroksisia rivi- tai pienkerrostaloja ja vuonna 2013 Alakiventien varressa alkoi uusien asumisoikeustalojen rakentaminen. Purettujen talojen paikalle rakennettiin 20 metriä korkea täyttömäki ja mäen ympärille levittäytyvä Alakiventien puisto kunnostetaan ja maisemoidaan (Uutta Helsinkiä [www-sivut](http://www.sivut) 2017).

Asuintalojen purku ja asukkaiden pakkolähtö viihtyisäksi koetulta alueelta hämmensi koko Myllypuroa, ja tapauksella oli kielteisiä vaikutuksia alueen maineeseen (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007: 6). Tapaus oli osaltaan myös sysäys kaupungin merkittäville kehittämistoimille Myllypurossa.

3 MYLLYPURON ASUKKAAT

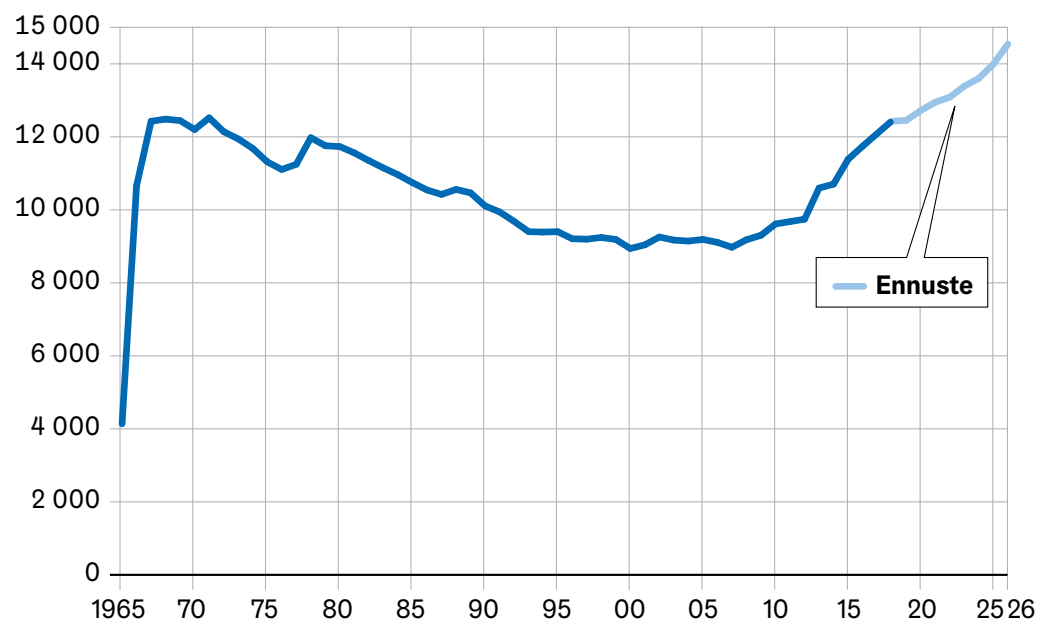
3.1 Väestönmuutokset ja ikärakenne

1960-luvulla alkanut muuttoliike pääkaupunkiseudulle käynnisti rakentamisen usealla vielä harvasti asutulla Helsingin esikaupunkialueella kuten Myllypurossa. 1970-luvun alussa Myllypuro oli lapsiperheille varta vasten rakennettu nuorten ihmisten asuinalue. Ensimmäisten suurempien asuinaluekokonaisuuksien rakentumisen jälkeen Myllypuron väkiluku oli korkeimmillaan vuonna 1971, jolloin siellä asui 12 500 asukasta (kuvio 14A). Tuolloin väestöstä huomattava osa (39 %) oli lapsia ja nuoria (0–19-vuotiaita). Työikäisiä (20–64-vuotiaita) oli 55 prosenttia ja yli 65-vuotiaita vajaa 7 prosenttia asukkaista. Vaikka Myllypuron alue täydentyi 1970- ja 1980-luvuilla uusilla asuinrakennuksilla, ei väestö kasvanut pieniä yksittäisiä hyppäyksiä lukuun ottamatta ja väestönkasvun trendi oli negatiivinen aina 2000-luvun alkuun saakka. Pienimmillään asukasluku oli vuonna 2000, jolloin alueella asui vain noin 8 900 asukasta.

Väestönkehitys Helsingin lähiöissä on ollut pääsääntöisesti alenevaa, mikäli alueella ei ole ollut merkittävää asuntojen uudistuotantoa (Lankinen 2008: 25). Kuvio 14A näyttää, että 2000-luvun puolivälin jälkeen väestökasvu Myllypurossa kääntyi positiiviseksi. Tähän vaikutti 1990-luvulla kaupungin käynnistämä Myllypuron uudistaminen, joka tähtää niin asumisen, työpaikkojen kuin palveluidenkin lisäämiseen. Uusien asuinalueiden rakentaminen on vauhdittanut muuttoa alueelle etenkin 2010-luvulla ja kokonaisnettomuutto on ollut positiivinen vuodesta 2007 (kuvio 15). Vuonna 2016 Myllypurossa asui jo 11 700 asukasta. Suurin osa Myllypuroon muuttaneista on Helsingin sisältä muuttavia asukkaita, ja 48 prosenttia kaikista tulomuuttajista on 20–39-vuotiaita. Huomioitavaa on, että 1990-luvulta lähtien vieraskielisen väestön kasvu on Myllypurossa kompensoinut kokonaisväestön vähenemistä, sillä aina 2000-luvulle saakka jatkunut negatiivinen väestönkasvu on johtunut erityisesti kantaväestön pienenemisestä (kuvio 14B). Kun asuinrakennustuotanto uusilla asuinalueilla lähti käyntiin, alkoi myös kantaväestön määrä elpyä. Kantaväestön vuosittainen kasvu on ollut kuitenkin selkeästi hitaampaa kuin vieraskielisten kasvu. 2010-luvulla vieraskielisten määrän vuosittainen kasvu vaihteli kuuden ja yhdeksäntoista prosentin välillä, kun taas kantaväestön määrän vuosikasvu oli korkeimmillaan hieman yli kahdeksan prosenttia ja jäi useana vuonna lähelle nollaa. Koko väestömäärä on keskimäärin kasvanut 3,4 prosenttia vuodessa.

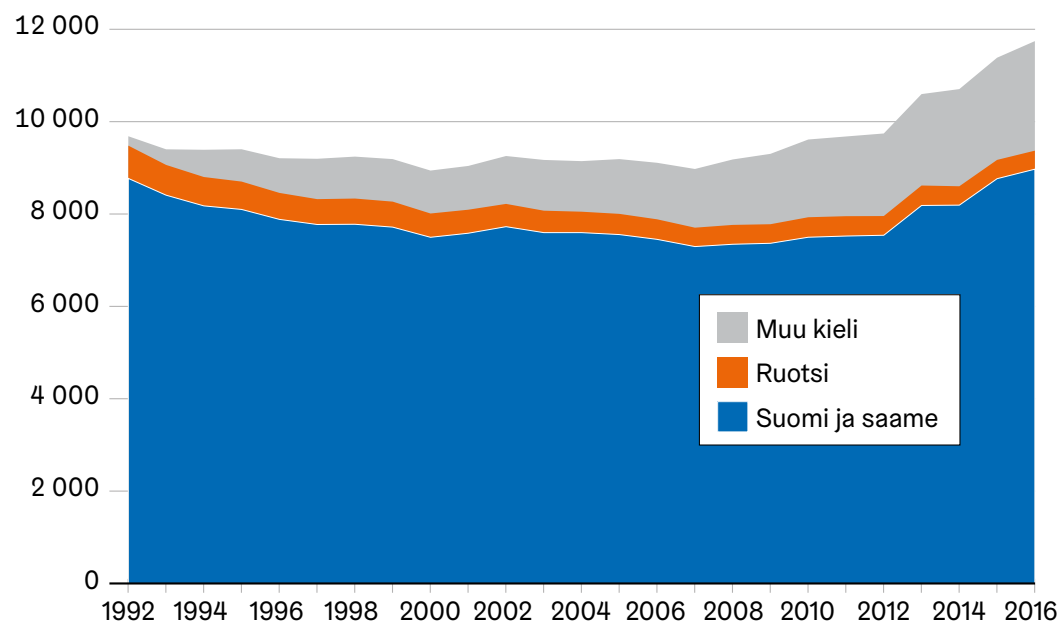
Kuvio 14 A. Myllypuron asukasluku 1965–2017 ja väestöennuste vuoteen 2026

Lukumäärä

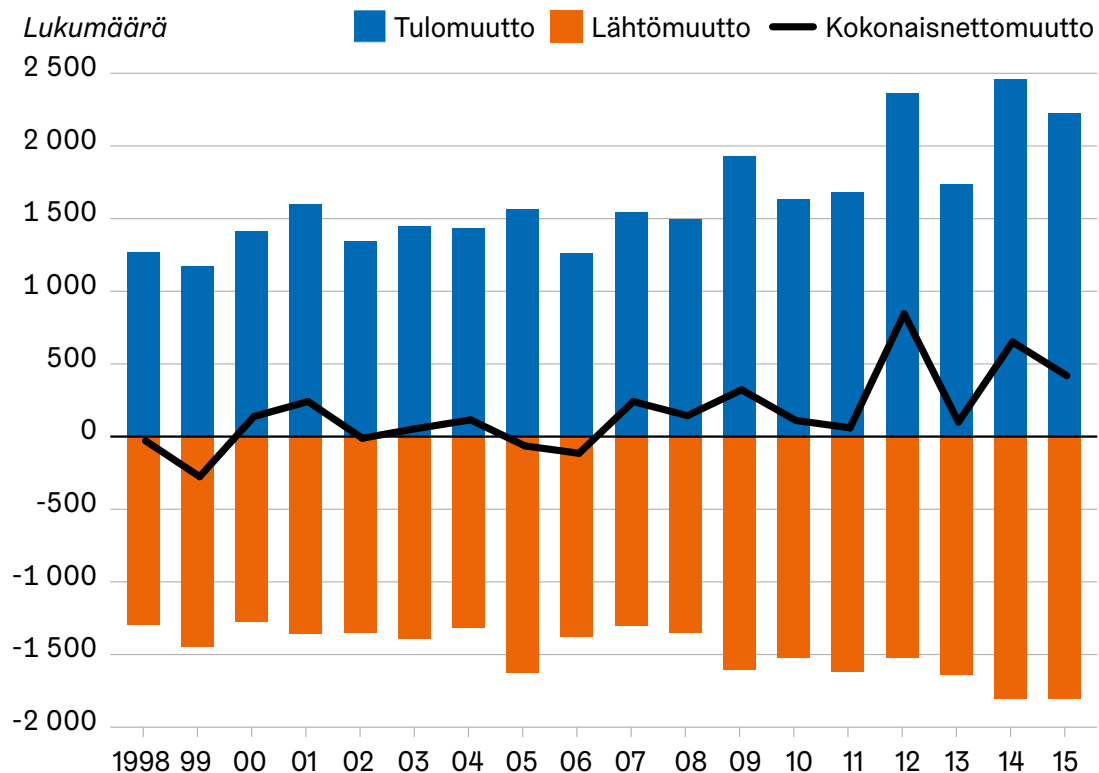

Kuvio 14 B. Väestö äidinkielen mukaan 1990–2016

Lukumäärä

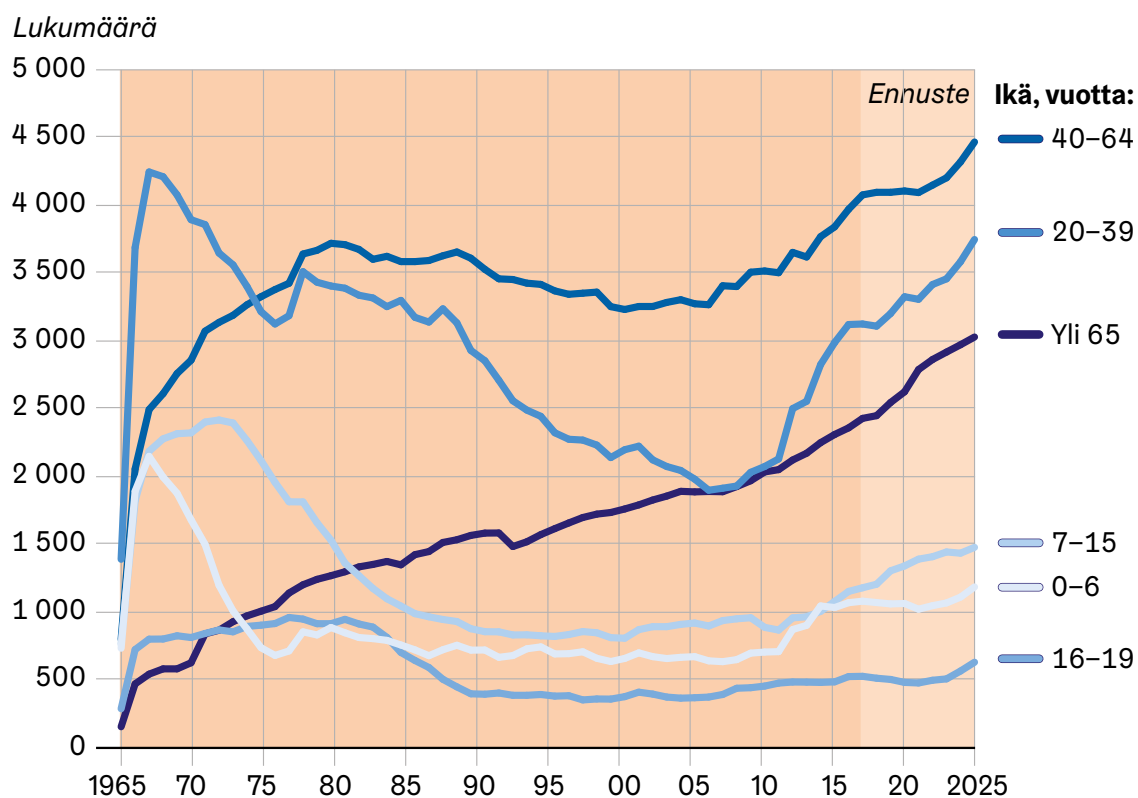

Kuvio 15. Myllypuron tulo- ja lähtömuutto

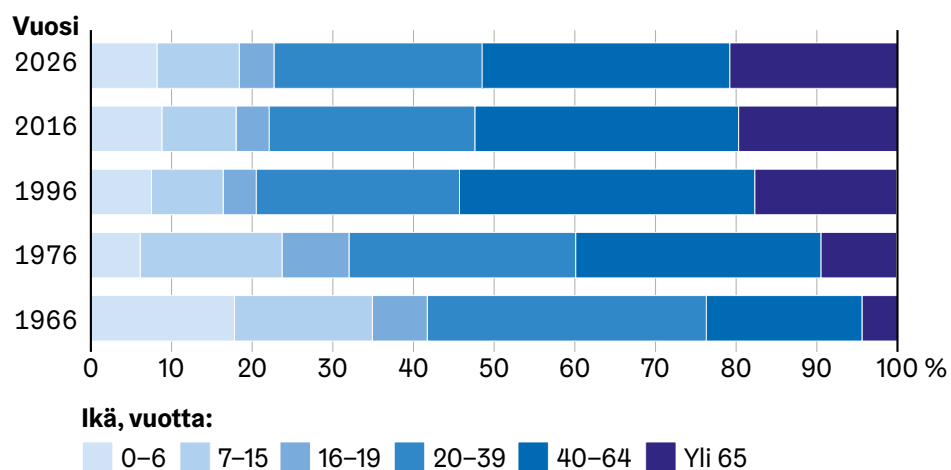

Vaikka Myllypuron kokonaisväestö pieneni aina 2000-luvun alkuun saakka, kehitys ei ollut samanlaista kaikissa ikäryhmissä. Kuten kuviosta 16 voidaan havaita, yleisesti ottaen Myllypuron väestö ikääntyi ja lasten määrä väheni. 2000-luvun puoliväliin mennessä kaikkein rajuimmin olivat laskeneet 20–39-vuotiaiden määrä sekä alle 15-vuotiaiden lasten määrä. Samaan aikaan 40–64-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden ikäryhmät kasvoivat. Kun vielä vuonna 1976 Myllypurossa lapsia ja nuoria oli 32 prosenttia väestöstä, vuonna 2016 vastaava luku oli 22 prosenttia (kuvio 17). Vastaavasti vuonna 1976 yli 65-vuotiaita oli hieman yli 9 prosenttia, kun vuonna 2006 luku oli vajaa 20 prosenttia. Lasten määrän väheneminen sekä väestön vanheneminen ovat olleet tyypillisiä väestön kehityssuuntia muillekin 1960- ja 1970-luvun lähiöalueille Helsingissä kuten myös muualla pääkaupunkiseudulla (Stjernberg 2017: 100). Suureksi osaksi uuden asuntotuotannon ansiosta Myllypurossa lasten määrä on elpynyt varsinkin 2010-luvun puolella ja Myllypuro on Helsingin tasolla lapsivaltainen. Vuoden 2016 alussa Myllypurossa alle kouluikäisten lasten osuus oli 8,8 prosenttia, joka on verrokkialueiden suurin Helsingin keskitason ollessa 7,2 prosenttia (kuvio 18). Samaan aikaan merkillepantavaa on myös se, että Myllypurossa niin kuin Itäisessä suurpiirissä yleisestikin 20–39-vuotiaiden osuus on Helsinkiin verrattuna huomattavasti pienempi. Toisaalta taas yli 65-vuotiaiden osuus on suuri, joskin viereisillä alueilla Kontulassa ja Mellunmäessä yli 65-vuotiaiden osuus on vielä suurempi kuin Myllypurossa. Kymmenen viimeisen vuoden aikana ikärakenteessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia.

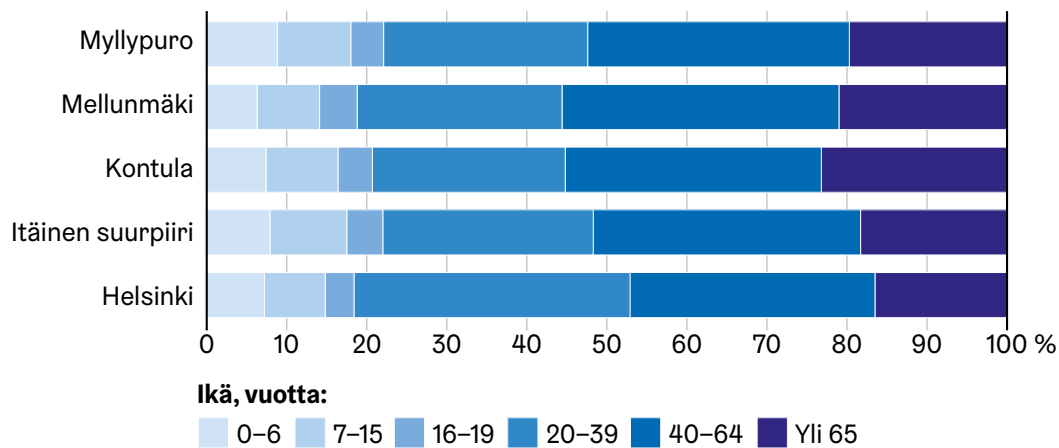
Kuvio 16. Myllypuron väestömäärä ikäryhmittäin ja ikäryhmittäinen väestöennuste vuoteen 2026

Kuvio 17. Myllypuron ikärakenne eri vuosina ja ennuste vuodelle 2026

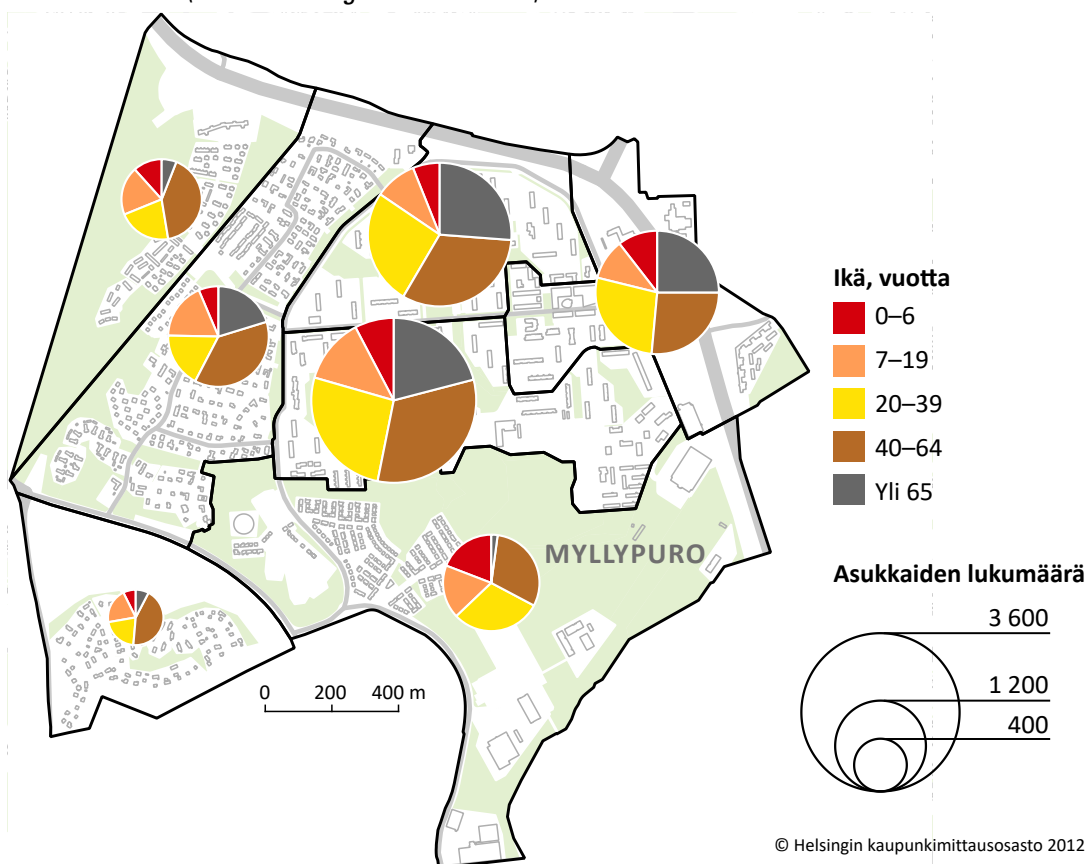

Kuvio 18. Ikärakenne Myllypurossa ja verrokkialueilla 1.1.2016

Mats Stjernberg (2017) tutki 1960- ja 1970-luvun lähiöiden kehitystä 1990-luvun jälkeen Helsingin seudulla. Myllypurossa lähiöalueeksi tässä tutkimuksessa rajautui 1960-luvun kerrostaloalue. Stjernbergin (2017: 54) mukaan Helsingin lähiöissä 65 vuotta täyttäneen väestön osuus oli tyypillisesti noin viidennes koko väestöstä vuonna 2014. Pienalueittain tarkasteltuna kerrostaloalueella yli 65-vuotiaiden osuus oli Myllypurossa jopa neljännes vuoden 2016 lopulla (kuvio 19). Alueellisesti tarkasteltuna yli 65-vuotiaat asuvat pääsääntöisesti juuri kerrostaloalueella sekä Myllärinlaaksossa. Uudemmissa asuinalueilla yli 65-vuotiaita ei juurikaan ole. Lapsia ja nuoria asuu eri alueilla tasaisemmin kuin yli 65-vuotiaita. Määrällisesti eniten lapsia asuu kerrostaloalueella. Lasten ja nuorten osuudet ovat suurimpia pientaloalueilla ja varsinkin Puu-Myllypurossa. Väkimäärä Puu-Myllypurossa on kuitenkin vielä pieni alueen keskeneräisyyden takia, joten ikärakenne on suuntaa-antava. Vanhemmilla pientaloalueilla, kuten Karhunkaatajalla ja Myllärinlaaksossa, 40-64-vuotiaiden osuudet ovat suuria. Kun vuoden 2000 ja 2016 ikäryhmien jakautumista eri alueille verrattiin keskenään, havaittiin, että erityisesti Myllärinlaaksossa yli 65-vuotiaiden osuus on kasvanut. Karhunkaatajalla väestön ikääntyminen näkyy 40-64-vuotiaiden osuuden kasvuna. Kerrostaloalueen ikärakenteessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia 2000-luvun puolella.

Kuvio 19. Väestön ikärakenne pienalueittain Myllypurossa 31.12.2016
(Lähde: Helsingin kuntarekisteri)

Myllypuron väestön odotetaan jatkavan kasvuaan, ja vuoteen 2026 mennessä Myllypurossa ennustetaan asuvan 24 prosenttia enemmän asukkaita kuin vuonna 2016 (taulukko 1). Ennusteen mukaan Myllypurossa asuu vuonna 2026 noin 14 500 asukasta. Määrällisesti eniten kasvaa työikäinen väestö, mutta väestön ikärakenteen ei ennusteta muuttuvan radikaalisti. Prosentuaalisesti eniten kasvua ennustetaan olevan 7–15-vuotiaiden sekä yli 65-vuotiaiden ikäryhmissä, joissa molemmissa väestönkasvu on yli 30 prosenttia kymmenen vuoden aikana. Väestö siis jatkaa ikääntymistään ja vanhusten määrä alueella kasvaa, vaikkei ikäryhmän osuus väestöstä nouse kuin hieman yli prosentin kymmenen vuoden aikana.

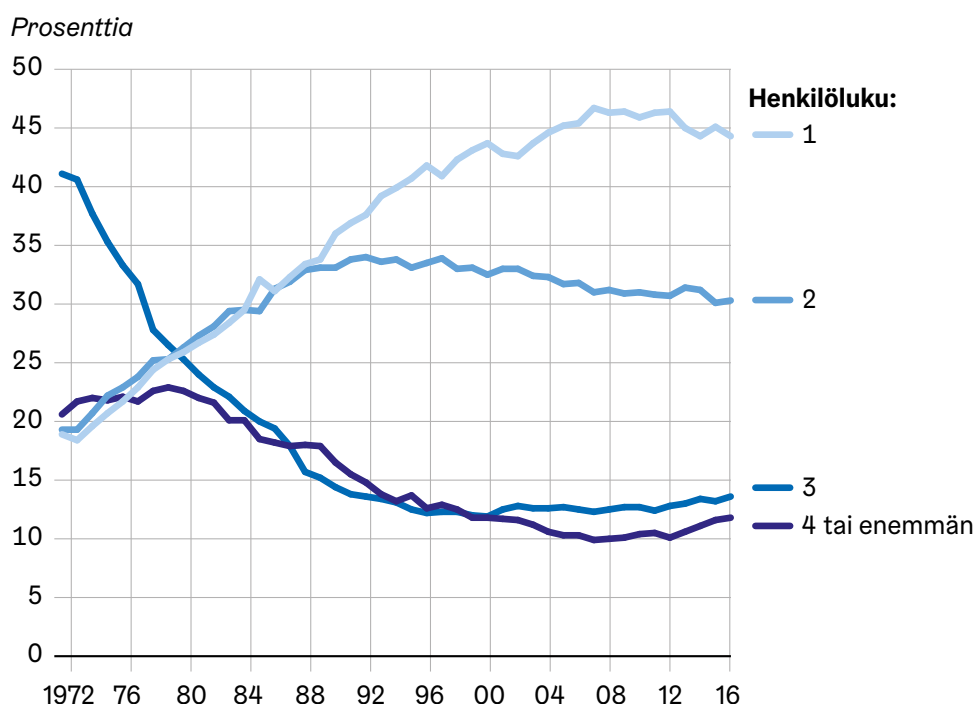
Taulukko 1. Väestön ikärakenne vuonna 2016, ennustettu ikärakenne vuodelle 2026 ja väestönkasvu kymmenen vuoden aikana

Ikä, vuotta	Ikärakenne 2016		Ennuste 2026		Väestönkasvu 10 vuoden aikana	
	Lkm.	%	Lkm.	%	Lkm.	%
0–6	1 035	8,8	1 187	8,2	152	14,7
7–15	1 080	9,2	1 479	10,2	399	36,9
16–19	487	4,1	632	4,3	145	29,8
20–39	2 989	25,5	3 749	25,8	760	25,4
40–64	3 842	32,7	4 468	30,7	626	16,3
Yli 65	2 311	19,7	3 030	20,8	719	31,1
Yhteensä	11 744		14 545		2 801	23,9

3.2 Asuntokunnat ja perheet

Asuntokunnan keskikoko Myllypurossa oli 2,03 vuoden 2016 alussa. Luku on hieman suurempi kuin Helsingissä, jossa asuntokunnan keskikoko oli 1,88. Myllypuron kerrostaloalueella asuntokunnan keskikoko laskee alle kahden. Myllypurossa asuntokunnan keskikoko pieneni aina 1990-luvun alkuun saakka, jonka jälkeen se on tasaisesti pysytellyt hieman kahden molemmin puolin. Asuntokunnan hieman korkeampaan keskikokoon Myllypurossa voi vaikuttaa esimerkiksi pientalojen määrä, maahanmuuttajataustaisten perheiden suuri osuus sekä yleinen rakentamisen trendi, joka houkuttelee perheitä. Helsingissä maahanmuuttajataustaiset perheet ovat keskimääräistä suurempia ja asuvat useimmin ahtaammin ja harvemmin omistusasunnoissa (Kajosaari 2016: 48–51). Toisaalta asuntokunnan keskikokoon laskua pitkällä aikavälillä selittää yksinasumisen yleistyminen, joka on ollut yleinen suunta kaikkialla Helsingissä (Helsingin tila ja kehitys 2016 [www-sivut 2017](#)). Myllypurossa yhden hengen talouksia oli vuonna 1976 vain hieman yli 20 prosenttia, kun se vuonna 2006 oli kivunnut jo 45 prosenttiin (kuvio 20). Vuoden 2008 tienoilla yksinasuvien osuus Helsingissä kääntyi kuitenkin hienoiseen laskuun, ja sama suunta on ollut havaittavissa myös Myllypurossa. Vuonna 2016 yhden hengen asuntokuntia oli Myllypurossa 44 prosenttia, joka on neljä prosenttia vähemmän kuin koko Helsingissä (48 %).

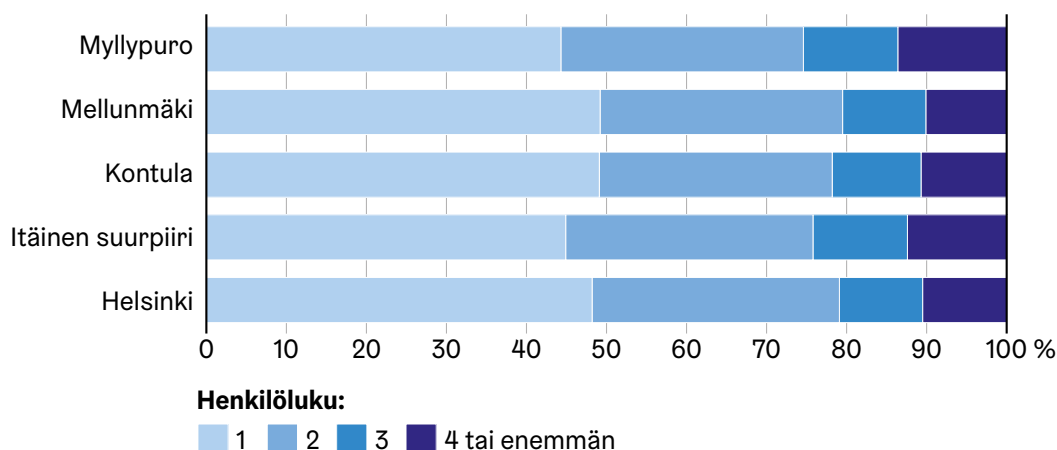
Kuvio 20. Asuntokuntien osuudet henkilöluvun mukaan Myllypurossa vuosina 1972–2016

Myllypuron asuntokuntajakauma on hyvin samankaltainen kuin Itäisen suurpiirin alueella (kuvio 21). Läheisillä alueilla, kuten Mellunmäessä ja Kontulassa, yhden hengen talouksia on kuitenkin vajaa viisi prosenttia enemmän kuin Myllypurossa. Yksinasumisen yleistymiseen ovat vaikuttaneet muun muassa kaupungistuminen sekä elämäntapoihin kohdistuvat muutokset. Toisaalta yksinasumisen yleisyyttä selittää niin Helsingissä kuin Myllypurossa väestön vanheneminen. Yli 65-vuotiaat ovatkin ikäryhmistä ainoat, jonka koko on kasvanut tasaisesti Myllypurossa aina alueen rakentumisesta lähtien (kuvio 16). Myllypurossa yhden hengen asuntokunnista jopa 40 prosenttia on yli 65-vuotiaita.

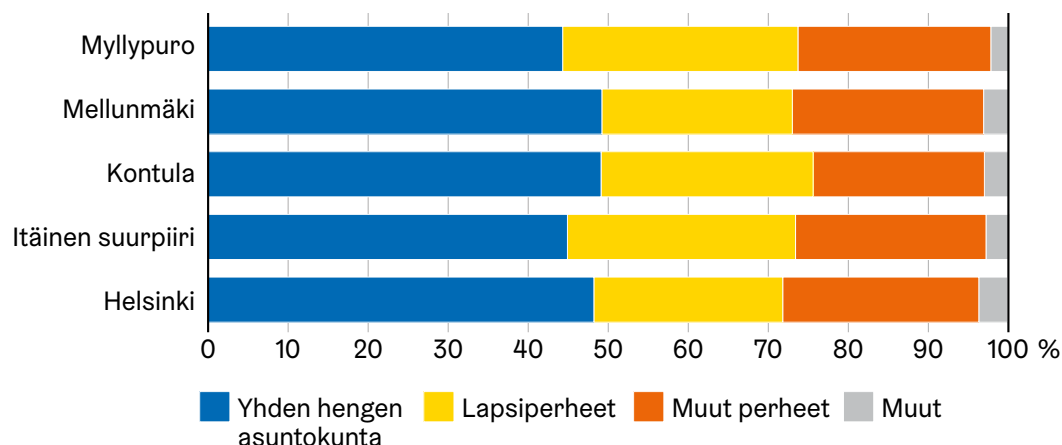
Tämä on huomattavasti enemmän kuin koko Helsingin alueella, jossa yli 65-vuotiaita on 29 prosenttia kaikista yksinasuvista. Yli 65-vuotiaiden asukkaiden määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä uusien asuinalueiden ohella erityisesti 1960- ja 1970-luvun esikaupunkialueilla, joihin Myllypurokin lukeutuu. Määrällisesti eniten kasvua ennustetaan tapahtuvan Itäisen ja Koillisen suurpiirin alueilla (Kajosaari 2016).

Kuvio 21. Asuntokuntien osuudet henkilöluvun mukaan Myllypurossa ja verrokkialueilla 1.1.2016

Yhden hengen talouksien osuuden kasvu söi etenkin kolmen ja sitä suurempien asuntokuntien osuutta. Suurempien asuntokuntien osuuden lasku tasoittui samaan aikaan 2000-luvun lopulla, kun yhden hengen talouksien osuus alkoi hiljalleen laskea. Vuonna 2016 kolmen hengen- ja sitä suurempien asuntokuntien osuus Myllypurossa oli 25,4 prosenttia kaikista asuntokunnista. Se on kolme prosenttia enemmän kuin Helsingissä keskimäärin. Myös Itäiseen suurpiiriin ja lähialueisiin verrattuna Myllypurossa suurempia asuntokuntia on hieman enemmän. Viimeisten vuosien aikana voidaan myös havaita pientä kasvua. Suurten asuntokuntien suuri osuus selittää myös lapsiperheiden suurempaa määrää Myllypurossa. Lapsiperheitä on selkeästi enemmän kuin Helsingissä keskimäärin. Myllypurossa 29,4 prosenttia ja Helsingissä 23,6 prosenttia kaikista asuntokunnista oli lapsiperheitä vuonna 2016 (kuvio 22). Kun Helsingissä lapsiperheiden osuus on hiljalleen laskenut 2010-luvulla, Myllypurossa kehitys on ollut vastakkainen. Lapsiperheiden osuuden kasvua voi selittää meneillään oleva asuinrakentaminen, joka houkuttelee perheitä, sekä maahanmuuttajataustaisten suuri määrä.

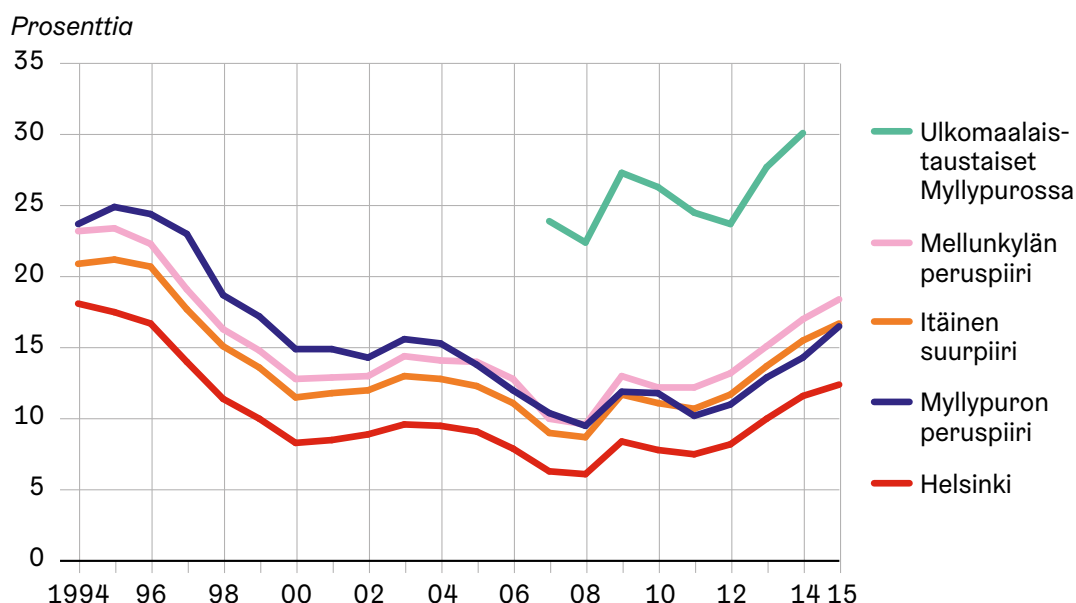
Kuvio 22. Perhetyyppien osuudet Myllypurossa ja verrokkialueilla 1.1.2016

3.3 Työttömyys ja työpaikat

Myllypuro on yksi niistä Helsingin esikaupunkialueista, jonne ei alueen rakentumisen jälkeen syntynyt työpaikkoja, ja asukkaat ovat pääsääntöisesti käyneet töissä muualla pääkaupunkiseudulla. Helsingissä korkeimman työttömyyden alueet ovat tällä hetkellä pääsääntöisesti Itäisessä suurpiirissä, jossa yli kolmannes väestöstä asuu alueilla, joilla työttömyysaste on yli 15 prosenttia. Myllypuro ei ole tässä mielessä poikkeus, sillä työttömyysaste oli 16,5 prosenttia vuonna 2015 (kuvio 23). Myllypuro sijoittuukin niiden kymmenen peruspiirin joukkoon, joissa työttömyysaste on Helsingin korkein.

Kuvio 23. Työttömyysasteen kehitys Myllypurossa ja verrokkialueilla 1994–2015 sekä ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste Myllypurossa 2007–2014

Ennen 1990-luvun alkua työttömyys Helsingissä ja Helsingin seudulla oli hyvin vähäistä. Vuoden 1990 väestölaskentatiedoista ilmenee, että työttömyysaste oli vuoden 1990 lopussa ympäri Helsinkiä noin kahden prosentin luokkaa. 1990-luvun lama vaikutti koko yhteiskuntaan, mutta sen vaikutukset olivat erityisen voimakkaat Myllypuron kaltaisella alueella, jonka väestö oli iäkäs ja huomattava osa työvoimasta teollisuuden palveluksessa (Valkonen 2005: 84). Stjernbergin (2017: 69) mukaan Helsingin seudun keskimääräisen lähiöalueen työttömyysaste kasvoi 1,8 prosentista 11,5 prosenttiin vuosien 1990 ja 2013 välillä. Lamaa edeltävä Myllypuron 1,1 prosentin työttömyysaste kohosi laman aikana korkeimmillaan 25 prosenttiin. Työttömyysaste jatkoi nousuaan vielä vuoteen 1995 asti, jolloin kasvu Helsingin tasolla oli jo laantunut. Kortteinen ja Vaattovaara (2003) arvioivat, että osaltaan selitystä kaupungin eri osien työttömyyseroille voidaan hakea uusien ammattitaitoa ja korkeaa koulutusta vaativien informaatioalan työpaikkojen synnystä nimenomaan läntiseen Helsinkiin ja Espooseen. Itä-Helsingin asukkaiden keskimääräistä matalampi koulutustaso vaikutti siihen, etteivät uudet työpaikat tulleet itähelsinkiläisten ulottuville samalla lailla kuin korkeammin koulutettujen länsihelsinkiläisten. Lisäksi Myllypurossa työttömyysasteen nousuun muun kaupungin yläpuolelle ja sen korkeana pysymiseen on vaikuttanut myös vieraskielisten määrän kasvu samaan aikaan kun työttömyystilanne muutenkin huononi (Vaattovaara & Kortteinen 2015). Ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste Myllypurossa on ollut yleisesti hyvin korkea, ja se on jatkanut nousuaan myös 2010-luvun puolella, jolloin työttömyysaste koko kaupungissakin on noussut. Vuonna 2014 ulkomaalaistaus-

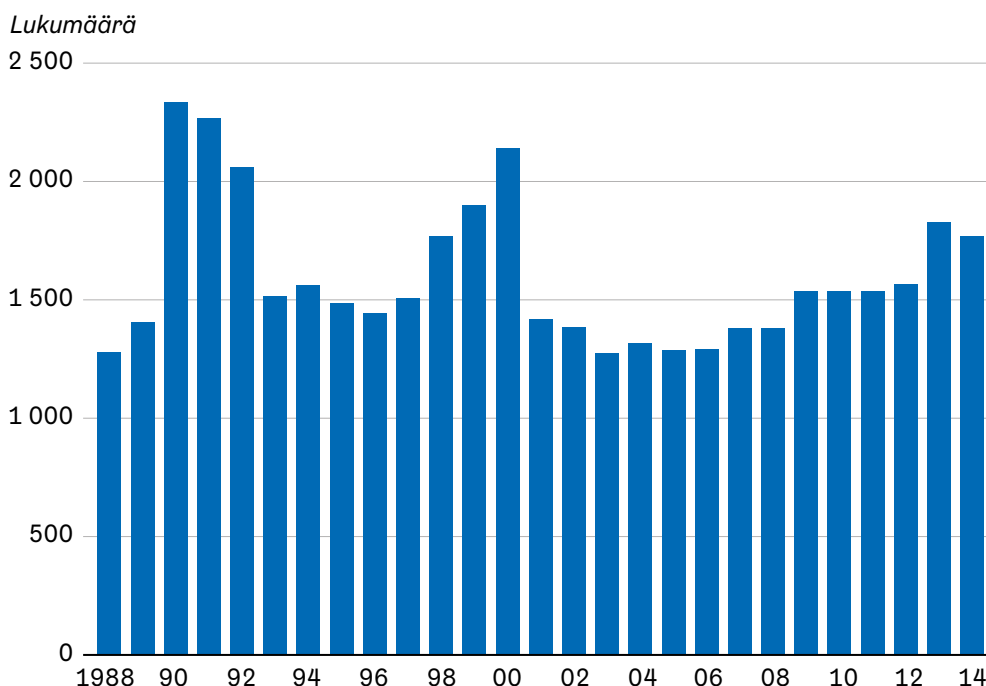
taisten työttömyysaste Myllypurossa oli 30,1 prosenttia eli yli kaksinkertainen Myllypuron keskimääräiseen työttömyysasteeseen verrattuna (14,3 %) (kuvio 23).

Laman jälkeen Myllypuron työttömyysaste jäi kaupungin keskiarvoa korkeammaksi. Helsingin ja Myllypuron välinen ero oli suurimmillaan yhdeksän prosenttiyksikköä. 2010-luvulla ero kaventui alle kolmeen prosenttiyksikköön, joskin vuonna 2015 ero kasvoi taas neljään prosenttiyksikköön. Työttömyysaste on noussut melkein kaikkialla Helsingissä erityisesti vuosien 2011–2014 välillä. Kaikkein eniten työttömyys on lisääntynyt tietyillä kerrostalovaltaisilla esikaupunkialueilla, jotka jo ennestään ovat olleet korkean työttömyysasteen alueita (Stjernberg 2016).

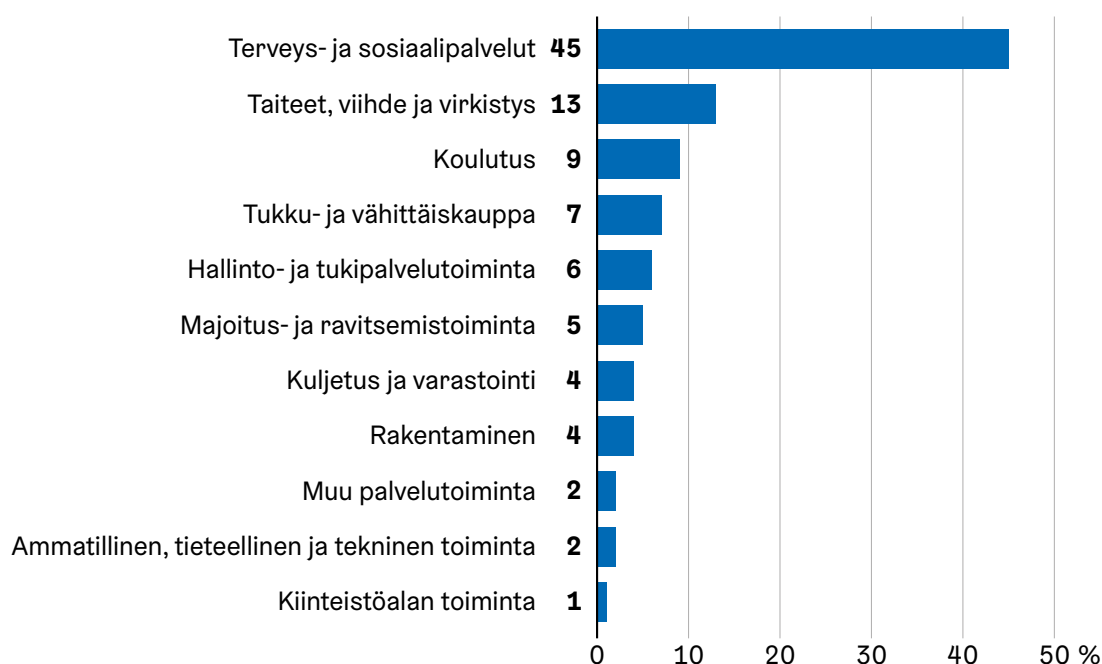
Työpaikkojen määrä Myllypurossa on vaihdellut 1980-luvun lopulta lähtien hieman yli 1 200 työpaikasta 2 400 työpaikkaan (kuvio 24). Eniten työpaikkoja alueella oli vuosina 1990–1992 sekä vuonna 2000. Työpaikkojen määrän yhtäkkinen lasku vuoden 2000 jälkeen selittyy vartiointi- ja turvallisuuspalveluun keskittyvän yrityksen siirtymisestä toisaalle. Vuonna 2014 työpaikkoja oli hieman alle 1 400. Näistä 45 prosenttia on terveys- ja sosiaalipalveluiden alalla, joka on selkeästi suurin työllistäjä Myllypurossa (kuvio 25). Toimiala on kasvanut muutamalla työpaikalla edeltävien vuosien aikana, mihin on vaikuttanut Myllypuron ja Itäkeskuksen yhteisen terveyskeskuksen valmistuminen. Toiseksi eniten työpaikkoja tarjoaa taiteiden, viihteen sekä virkistystoiminnan -toimiala, josta urheilutoiminnan osuus on suurin. Tulevaisuudessa työpaikkoja odotetaan syntyvän koulutuksen alalle Metropolian ammattikorkeakoulun kampuksen rakentumisen myötä. Uuden kampuksen arvioidaan työllistävän noin 600 työntekijää (Metropolian www-sivut 2017).

Yritysten toimipakkojen määrä on Myllypurossa pysytellyt noin 300 toimipaikassa 2010-luvulla. Vuonna 2014 Myllypurossa oli toimipaikkoja 289 ja ne työllistivät noin 490 työntekijää. Eniten toimipaikkoja on ammatillisen-, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialalla (liike-elämän palvelut), kuljetuksen- ja varastoinnin- sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialoilla. Yrittäjien mielikuvia Itä-Helsingistä kartoitettiin vuosikymmenen vaihteessa (Karlsson 2010: 20). Kartoitus osoitti, että Itä-Helsingin alueista houkuttelevimpana pidettiin Herttoniemeä ja sen jälkeen Itäkeskusta. Sen sijaan Myllypuro sai alhaisimmat arvot houkuttelevuudeltaan.

Kuvio 24. Työpaikkojen määrä Myllypurossa 1988–2014

Kuvio 25. Työpaikkojen osuus Myllypurossa toimialoittain 31.12.2014

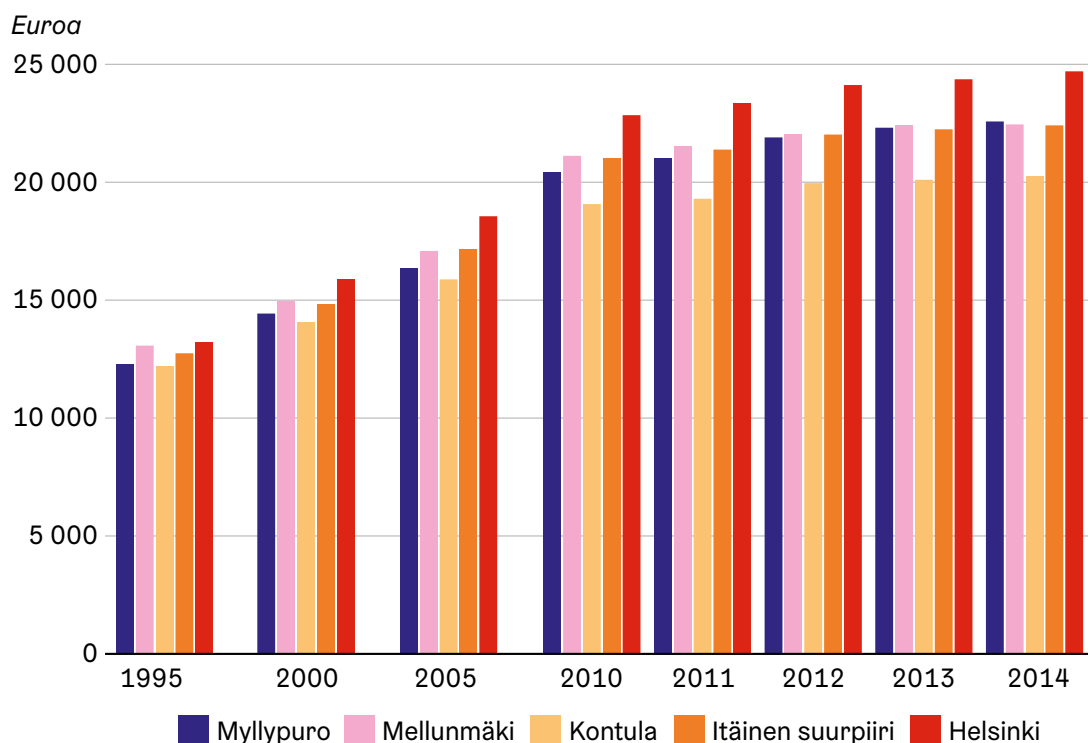

3.4 Tulo- ja koulutustaso

Keskimääräinen tulotaso on Myllypurossa ja Itäisessä suurpiirissä ollut kaupungin keskitasoa alhaisempi. 1980-luvun puoliväliin saakka tulotaso nousi samaa tahtia kaupungin kanssa, ja vielä 1990-luvulle saakka Myllypuron tulotaso oli noin 90 % kaupungin tasosta (Blomgren 2000: 57–58). Ero Helsinkiin nähden Myllypurossa kasvoi laman aikana osittain siksi, että lama ja työttömyys koskettivat eniten työntekijöitä, joita Myllypurossa samoin kuin koko Itäisessä suurpiirissä asui keskimääräistä enemmän (Kortteinen & Vaattovaara 2003). Lamasta toipuminen alkoi Myllypurossa myöhemmin ja oli hitaampaa kuin Helsingissä keskimäärin. Absoluuttiset markkamääräiset tuloerot kasvoivat vuodesta 1994 vuoteen 1997 Myllypuron ja Helsingin välillä 37 prosenttia. Myllypurossa asutokuntien henkilöluku oli tuolloin kaupungin keskitasoa, joten asutokuntien koolla ei voida selittää alhaista tulotasoa. Selitystä tulotasoeron kasvamiselle täytyy etsiä muista tekijöistä, jotka ovat 1990-luvulla vaikuttaneet alueellisten erojen kasvuun. Esimerkiksi eläkeläisten osuuden nousu Myllypurossa 1980-luvun puolesta välistä lähtien oli huomattava ja kasvu on jatkunut 2000-luvun puolella.

Alueiden sosiaalisen rakenteen suhteellinen heikkous on yhteydessä laajaan julkisen sektorin asutokantaan alueilla (Kortteinen & Vaattovaara 2015). Helsingin pientalo- ja omistusasuntovaltaisilla alueilla koulutus- ja tulotaso on keskimääräistä korkeampi ja vähätuloiset ja matalammin koulutettu väestönosa asuvat valtion tuella rakennetuissa vuokra-asunnoissa (Helsinki alueittain 2016: 12). Myllypurossa asutokuntien mediaanitulot olivat vuoden 2013 lopulla yhdeksänneksi alhaisimmat peruspiirien välisessä vertailussa samalla kun tuetun vuokra-asumisen osuus on suuri. Tuleroja kuvaa hyvin se, miten paljon asutokuntaan kuuluvalla henkilöllä on rahaa käytettävissään vuoden aikana. Näin tarkasteltuna myllypurolaisella oli vuonna 2014 käytettävissä vajaa 2 000 euroa vähemmän kuin keskiverto helsinkiläisellä, mutta saman verran kuin Itäisen suurpiirin tai Mellunmäen asukkaalla (kuvio 26). Naapurilla Kontulassa sen sijaan oli käytettävissään noin 2 300 euroa vähemmän kuin myllypurolaisella.

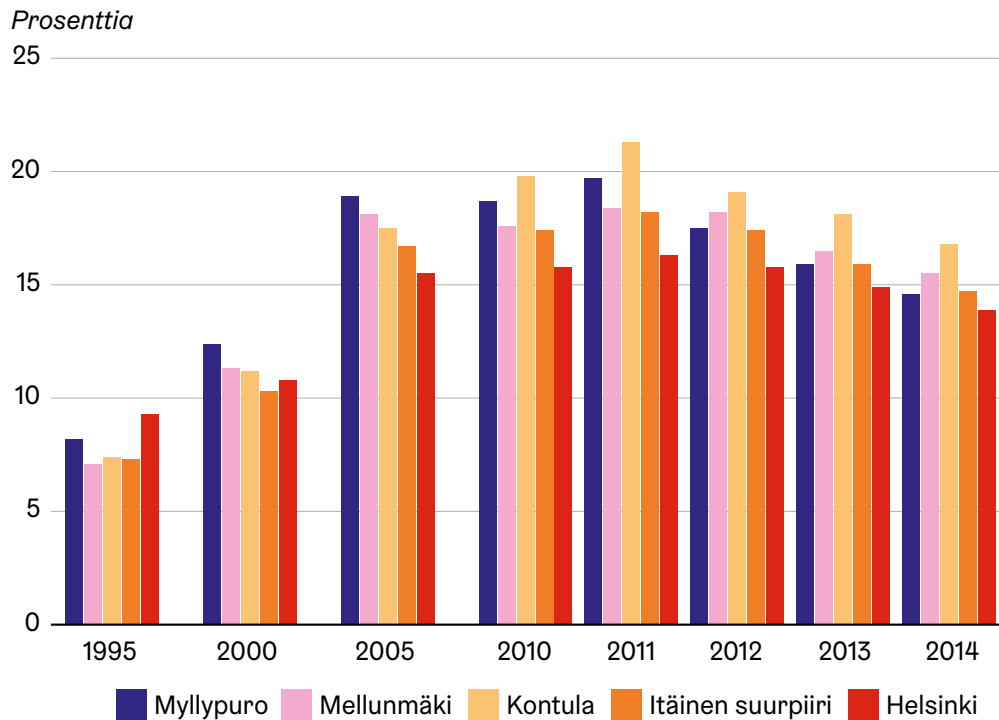
Kuvio 26. Asuntokunnan kulutusyksikkökohtainen käytettävissä olevan rahatulon mediaani Myllypurossa ja verrokkialueilla

Helsingissä pienituloisten osuus on kasvanut 1990-luvulta lähtien varsin merkittävästi ja erityisesti se on kasvanut lähiöalueilla (Stjernberg 2017: 72). Tunnusomaista Helsingin lähiöille on, että kaupungissa on tulotasoltaan varsin monenlaisia lähiöalueita eli niitä alueita, joissa pienituloisuuden osuus on korkeampi kuin kunnassa tai suurin piirtein samaa tasoa tai matalampi kuin kunnassa. Pienituloisia asuntokuntia Myllypurossa oli 14,5 prosenttia vuonna 2014 (kuvio 27). Pienituloisten valtionveronalaisten tulojen mediaani oli Myllypurossa tällöin 9 579 euroa ja Helsingissä 9 895 euroa. Pienituloisten asuntokuntien osuus Myllypurossa on laskenut 2010-luvulla ja ero Helsinkiin on kaventunut. Vuonna 2005 pienituloisten asuntokuntien osuus Myllypurossa oli 18,9 prosenttia, mikä oli 3,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin Helsingissä. Vuonna 2014 ero oli enää 0,7 prosenttiyksikköä. Pienituloisten asuntokuntien osuus on laskenut myös vertailualueilla Kontulassa ja Mellunmäessä, joskin Myllypuro näyttää parantaneen asemiaan eniten. Vielä vuonna 2005 pienituloisten osuus oli Myllypurossa kaikista korkein vertailualueisiin nähden, mutta vuonna 2014 se oli lähimpänä Helsingin keskitasoa.

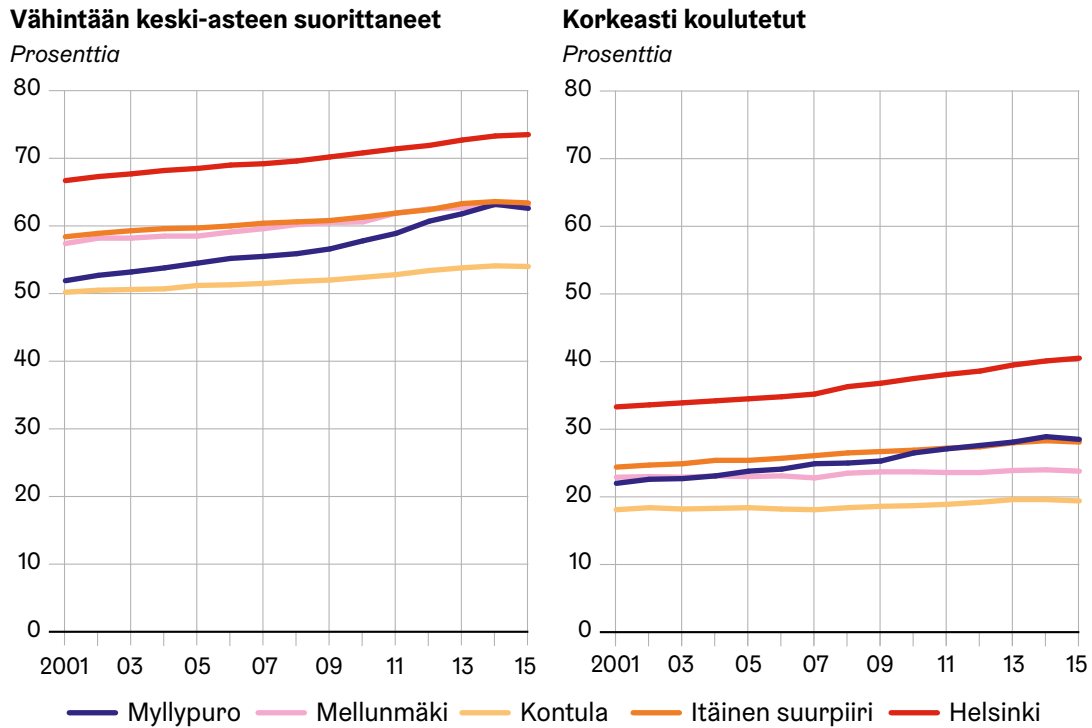
Myllypuron alhaisempaa tulotasoa kuvaa myös perhetyypeistä heikoimmassa asemassa olevat yhden huoltajan perheet. Alhaisin tulotaso yksinhuoltajilla oli Itäisessä suurpiirissä (Hietaniemi 2016: 16). Koko kaupungin alhaisin se oli kuitenkin Jakomäen peruspiirissä, jossa yhden huoltajan talouden henkeä kohti laskettu tulo oli 30 prosenttia helsinkiläisten keskitulosta. Latokartanossa, Mellunkylässä, Myllypurossa ja Vuosaarella osuus oli 40 prosenttia.

Kuvio 27. Pienituloisten asuntokuntien osuus asutokunnista Myllypurossa ja verrokkialueilla

Myllypurossa väestö on yleisesti ollut matalammin koulutettua kuin Helsingissä keskimäärin. Osittain alhaisempaa koulutustasoa selittää vanhempien koulutustausta, joka vaikuttaa lasten koulutushalukkuuteen (Myrskylä 2009). Myllypurossa lukiossa käyvien osuus vaihteli aikavälillä 1985–1994 noin 45 prosentista hieman yli 60 prosenttiin koko Helsingissä vastaavan väestöosuuden ollessa tasaisesti noin 55–60 prosenttia. Väestön koulutusaste Myllypurossa on parantunut vuosien mittaan, tosin sama kehityskulku on ollut havaittavissa koko Helsingissä. Vuoden 2009 jälkeen voidaan kuitenkin havaita, että niin vähintään keskiasteen koulutuksen suorittaneiden osuudessa että korkeasti koulutettujen osuudessa on tapahtunut nopeampaa kehitystä kuin Itäisessä suurpiirissä tai Kontulassa ja Mellunmäessä (kuvio 28). Vähintään keskiasteen koulutuksen suorittaneiden osuus on noussut samalle tasolle kuin Itäisessä suurpiirissä ja Mellunmäessä. Vähintään keskiasteen suorittaneiden osuus on noussut Myllypurossa noin kymmenen prosenttiyksikköä vuosien 2001 ja 2015 välillä. Myös korkeasti koulutettujen osuuden kasvussa 2000-luvun puolella on ollut selkeä ero viereisiin alueisiin verrattuna, sillä Kontulassa ja Mellunmäessä kasvu on ollut tuskin havaittavaa ja Myllypurossa osuus on noussut yli Itäisen suurpiirin arvon. Korkeasti koulutettuja oli vuoden 2015 lopulla 28,5 prosenttia. Koko Helsinkiin verrattuna korkeasti koulutettuja on Myllypurossa kuitenkin selkeästi vähemmän. Ero Helsingin ja Myllypuron välillä on noin 11 prosenttiyksikköä.

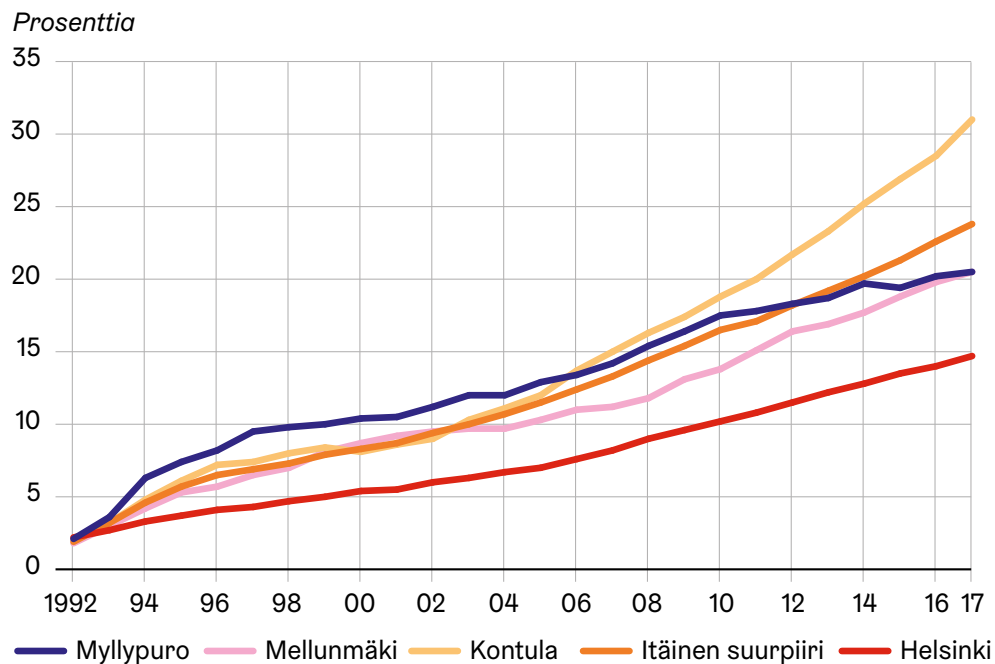
Kuvio 28. Vähintään keskiasteen suorittaneiden sekä korkeasti koulutettujen osuus väestöstä Myllypurossa ja verrokkialueilla

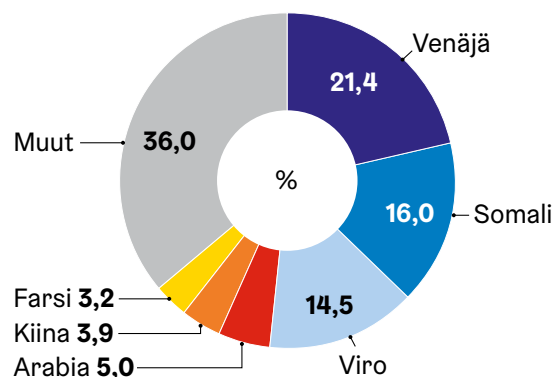
3.5 Vieraskieliset myllypurolaiset

Vieraskielisten osuus Helsingissä on noussut tasaisesti 1990-luvulta lähtien, ja vieraskieliset ovat keskittyneet etenkin itäisille ja koillisille esikaupunkialueille (Ulkomaalaistautiset Helsingissä [www-sivut 2017](#)). Vuonna 1992 Myllypurossa vieraskielisiä oli vain noin 2 prosenttia väestöstä. Vuoden 2017 alkuun mennessä vieraskielisten osuus on noussut 20,5 prosenttiin (kuvio 29). Luku on noin 6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Helsingissä keskimäärin. Myllypurossa vieraskielisen väestön osuuden kasvu on kuitenkin hidastunut 2010-luvun taitteessa Itäiseen suurpiiriin ja viereisiin Kontulaan ja Mellunmäkeen verrattuna. Tähän voi vaikuttaa osaltaan uusien asuntojen valmistuminen, joka on kasvattanut kantaväestön määrää. Viimeisten viiden vuoden aikana vieraskielisten osuuden kasvu on jäänyt alle yhden prosenttiyksikön ja vuonna 2015 vieraskielisten osuus jopa hieman väheni. Samaan aikaan Itäisessä suurpiirissä vieraskielisten osuus on kokonaisuudessaan kasvanut ja hyvin jyrkkää kasvu on ollut muun muassa Kontulassa. Suurin vieraskielisten ryhmä Myllypurossa on venäjänkieliset, joiden osuus on yli 20 prosenttia kaikista vieraskielisistä (kuvio 30). Seuraavaksi eniten puhutaan somalia (16 %) ja viroa (14,5 %). 2010-luvulla erityisesti arabiankielisten määrä on kasvanut.

Kuvio 29. Vieraskielisten osuus väestöstä Myllypurossa ja verrokkialueilla 1992–2017

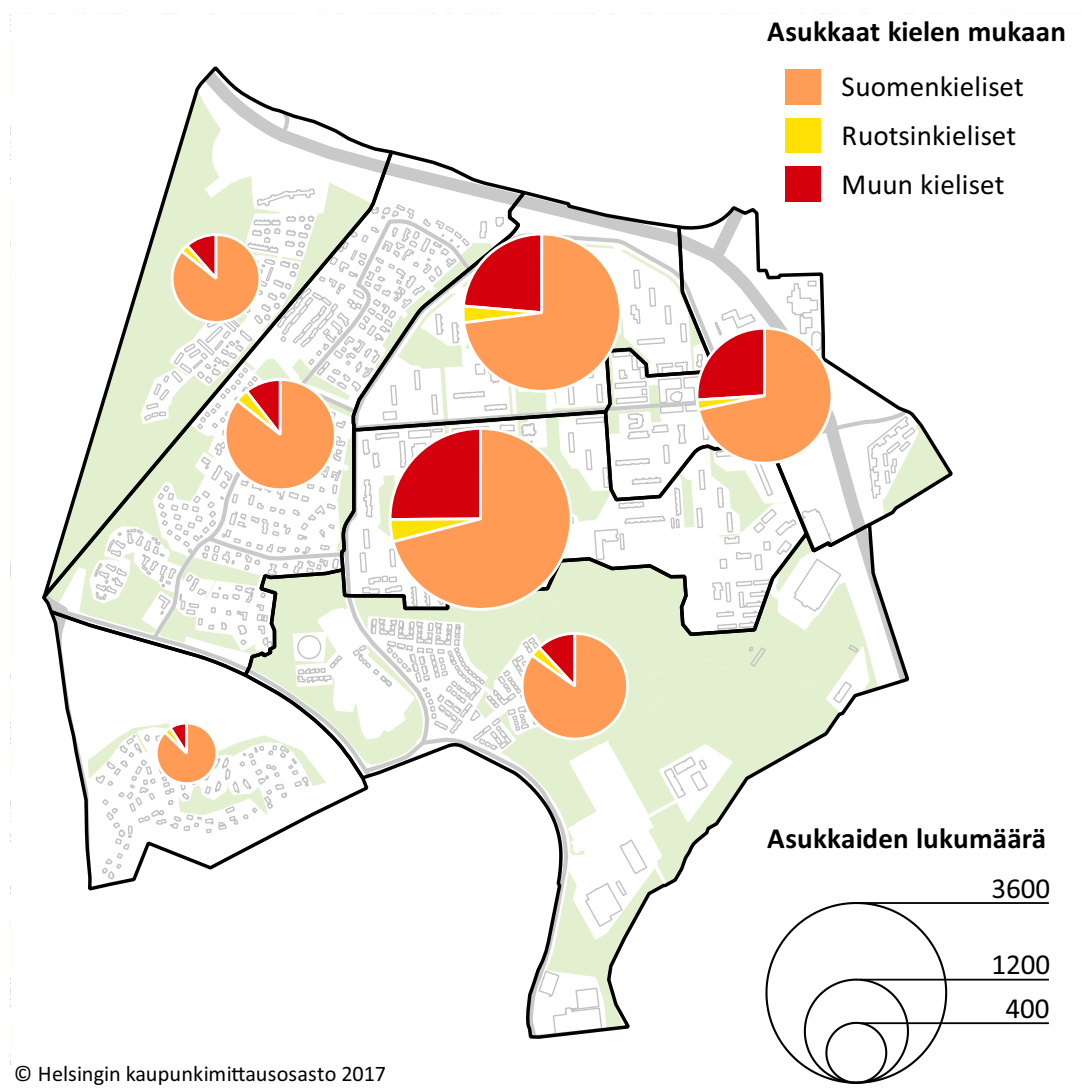
Kuvio 30. Vieraskieliset kieliryhmittäin Myllypurossa 1.1.2016

Ulkomaalaistaustaisten asukkaiden määrä on kasvanut 2000-luvulla erityisesti sellaisilla alueilla, joilla asui jo valmiiksi suhteellisen runsaasti ulkomaalaistaustaisia (Vilkama 2011). Nämä alueet sijaitsevat pääasiassa seudun itäisissä ja koillisissa osissa sekä radan varsille sijoittuvalle lähiövyöhykkeelle – eli pitkälti samoille alueille, jotka erottuvat myös sosioekonomisen eriytymisen tarkasteluissa keskimääräistä heikommin pärjäävinä alueina (Kortteinen & Vaattovaara 1999). Helsingissä ulkomaalaistaustaisten kasvun keskittymistä Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin selittää pitkälti alueiden vuokra-asuntovaltaisuus ja kunnallisen asuntotuotannon osuus. Myös Myllypuron pienalueilla voidaan havaita vieraskielisen väestön keskittymistä tietyille alueille. Myllypurossa vieraskielisten lähekkäin asumiseen vaikuttaa lisäksi kaupungin vuokratalojen sijoittuminen taloryppäiksi. Vieraskielisten osuus on Myllypurossa suurin 1960-luvun kerrostaloalueella, jossa noin neljäsosa asukkaista puhuu jotain muuta kuin kotimaista kieltä (kuvio 31). Vielä vuonna 2000 vieraskielisten osuus tällä alueella oli 10 prosenttia.

Muilla pienalueilla vieraskielisten osuus on noin 10 prosentin luokkaa. Myllypuron vieraskielisistä asutokunnista melkein puolet asui ARA- tai kerkotukivuokra-asunnoissa vuoden 2014 lopulla (Kajosaari 2016). Usein ulkomaalaistausten sosioekonominen asema ja tulotaso ovat matalampia ja työttömyysaste korkeampi kuin muilla väestöryhmillä, jonka lisäksi asutokuntien koko on suurempi. Kuten muuallakin Helsingissä, myös Myllypurossa kantaväestön ikärakenne poikkeaa vieraskielisestä väestöstä. Vuonna 2016 kantaväestössä yli 65-vuotiaiden osuus oli 23,7 prosenttia kun se vieraskielisessä väestössä oli 6,1 prosenttia. Lapsien ja nuorten osuus sekä nuorten työikäisten osuus on myös selvästi korkeampi vieraskielisten joukossa kuin kantaväestössä.

Kuvio 31. Asukkaiden äidinkieli Myllypuron pienalueilla 31.12.2016

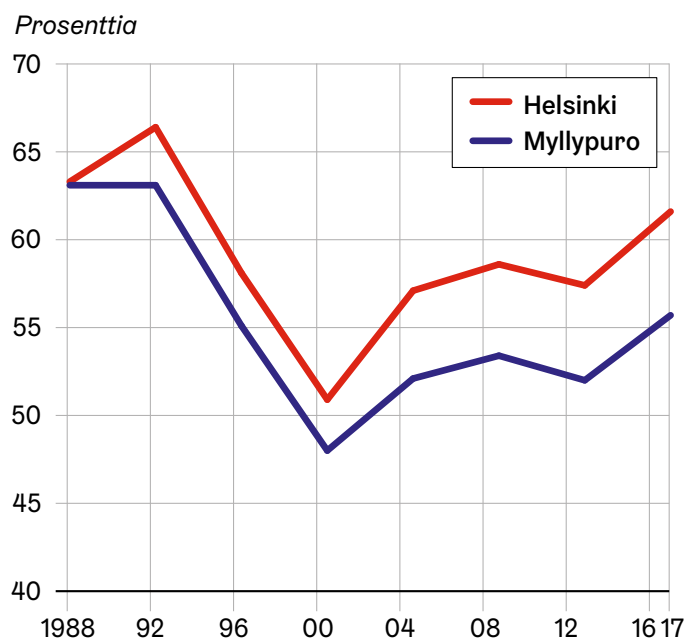

3.6 Myllypurolaisten äänestysaktiivisuus

Jo varhaisimmissa poliittista osallistumista koskevissa tutkimuksissa on huomattu korkean sosioekonomisen aseman lisäävän poliittista aktiivisuutta (Wass & Grönlund 2016). Hyvin toimeentulevien ja aktiivisesti äänestävien kansalaisten intressit näkyvät selvemmin poliittisessa päätöksenteossa. Vanhempien sosioekonominen tausta vaikuttaa olevan keskeinen tekijä, sillä äänestäminen ja puoluekanta siirtyvät sukupolvelta toiselle. Maahanmuuttotustaisten äänioikeutettujen osallistumistodennäköisyys kuntavaaleissa on ollut syntyperäisiä matalampaa, mikä johtuu myös osaltaan heikommasta sosioekonomisesta asemasta (Pirkkalainen ym. 2016). Ulkomaan kansalaisista noin 20 prosenttia käytti vuonna 2012 äänioikeuttaan (Helsingin kaupungin www-sivut 2017).

Keskinen ym. (2017:13) havaitsivat, että Helsingissä alueen sosioekonominen status on selvästi yhteydessä äänestysaktiivisuuteen. Vuoden 2017 kuntavaalien äänestysaktiivisuudessa havaittavien alueellisten erojen tarkempi tarkastelu osoitti, että äänestysprosentti jäi selvästi matalammaksi korkeamman työttömyysasteen ja alimman tuloviidenneksen alueilla, ja vastaavasti vilkkaimmin äänestettiin matalamman työttömyyden ja ylimmän tuloviidenneksen alueilla. Myös Myllypuron äänestysaktiivisuus heijastelee asukkaiden sosioekonomista asemaa. Myllypurossa äänestysprosentti vuoden 2017 kuntavaaleissa oli 55,7 prosenttia, kun se Helsingissä oli 61,6 prosenttia (kuvio 32). Äänestysaktiivisuuden muutokset Myllypurossa ovat noudatelleet koko kaupungin keskimääräistä muutosta, joskin 2000-luvun puolella ero Helsingin ja Myllypuron välillä on kasvanut. Äänestysprosentti on ollut keskimäärin 5 prosenttiyksikköä pienempi Myllypurossa kuin Helsingissä.

Kuvio 32. Kuntavaalien äänestysprosentti Myllypurossa ja Helsingissä

4 KAUPUNKI JA ASUKKAAT KEHITTÄVÄT MYLLYPUROA

1960-luvun lähiöiden haasteiksi 1990-luvun puolelle tultaessa osoittautui väestön vähentyminen ja ikääntyminen sekä asuntokuntien keskikokojen pientyminen (Lankinen 1998). 1990-luvulla työttömyys kasvoi huomattavasti ja jossain määrin myös maahanmuuton vaikutus alkoi näkyä lähiöissä. Koska lähiöiden rakentamisessa korostettiin alun perin määrää ja nopeutta laadun kustannuksella, huonolaatuinen rakentaminen kostautui alueiden rappeutumisena ja kalliina korjauskustannuksina (Hankonen 1994). Myös Myllypuron kohdalla haasteena nähtiin asumistason saattaminen samalle tasolle kilpailevien asuinalueiden kanssa. Tavoitteena oli jälleen houkutella myös hyväosaista, työssäkäyvää väestöä alueelle. Myllypuron kokonaisvaltainen uudistaminen kaupungin taholta alkoi 1990-luvulla. Alue valittiin vuosina 1996–2000 asuntorahaston Lähiöprojektin kehittämiskohteeksi sekä EU:n Urban-yhteisöaloiteohjelman tukikohteeksi. 2000-luvulta alkaen Myllypuro on ollut yksi Helsingin kaupungin aluerakentamisprojektin kohdealueista, jonne on investoitu merkittävästi. Tämä on näkynyt muun muassa useina kaavoitus- ja asuntohankkeina. Myös Myllypuron asukkaat ovat olleet aktiivisia Myllypuron kehittäjiä. Jo 1970-luvulla perustettiin talotoimikuntia aluetta siistimään. Erilainen järjestö- ja seuratoiminta on ollut aktiivista näihin päiviin saakka ja kaupunkilaiset ottavat innokkaasti kantaa alueen kehittämiseen. Seuraavassa osiossa käydään läpi Myllypurossa jo tehtyjä sekä käynnissä olevia hankkeita sekä niiden takana olevia toimijoita ja asukkaita.

4.1 Urban-ohjelmat

Euroopan unioni käynnisti ensimmäisen Urban-yhteisöaloiteohjelman vuonna 1994 vastaukseksi Euroopan kaupunkien vaikeasti ratkaistaviin ongelmiin: alueiden sosiaaliseen eriytymiseen, korkeaan työttömyyteen, syrjäytymiseen ja fyysisen ympäristön laiminlyönteihin (Broman 2008: 95–96). Ohjelman tavoitteena oli ongelmallisten kaupunginosien taloudellinen ja sosiaalinen elvyttäminen sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Helsingin ja Vantaan yhteiset Urban I- ja II -yhteisöaloiteohjelmat sovelsivat EU:n kaupunkipoliittisia linjauksia pääkaupunkiseudulla (Nupponen ym. 2008: 13–15). Helsingissä Urban I -ohjelma rahoitti lähiöprojektin toimintaa, kuten lähiöasemia ja niiden henkilökuntaa, ja ympäristöhankkeita kuten Myllypuron Liikuntamyllyn lähiliikuntatilojen varustamisen sekä Myllypuron ja Kontulan asukaspuistojen peruskorjauksia. Näiden lisäksi ohjelma rahoitti työllistämishankkeita, useiden järjestöjen toimintaa ja yritysneuvontaa sekä antoi tietyin ehdoin tukia alueen yrityksille. Suurin tuki kohdistettiin Liikuntamyllyn Myllypurossa (Valkonen 2005: 179). Urban-tuella avattiin Myllypurossa muun muassa lehtien lukusali ja lähiöaseman ”neukkari” kokoustilaksi (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Urban-rahoitus oli suuri tuki myös Myllypuron työttömät ry:n Ala-Sampolan asukastilan toiminnalle ja MLL:n perhekeskus Rinkelille sen joutuessa muuttamaan Alakiventieltä. Ala-Sampolassa voi harrastaa puu- ja tekstiilitöitä, ja Rinkelissä kokoontuvat lapsiperheet muskareihin ja muihin harrastuksiin.

Helsingin ja Vantaan Urban II -ohjelma oli taloudellisilta resursseiltaan suurin kaupunkipolitiikan ohjelma vuosina 2001–2006 Helsinginseudulla (Nupponen ym. 2008: 13–15). Sen kokonaisrahoitus oli 20 miljoonaa euroa. Kolmannes varoista tuli valtion viideltä ministeriöltä, neljännes EU:n Euroopan aluekehitysrahastolta ja loput Helsingin ja Vantaan kaupungeilta. Lisäksi ohjelmassa oli jonkin verran yksityistä rahoitusta. Urban II -ohjelman kohdealueina olivat Helsingissä Myllypuro-Kontula-Kivikko-Vesala-Kurkimäen asuinalueet ja Vantaalla Hakunilan-Länsimäen alue sekä joitakin näihin liittyviä työpaikka- ja virkistysalueita. Alueista muodostuvaa kokonaisuutta luonnehdittiin ikääntyvän työväestön, lapsiperheiden ja maahanmuuttajien alueeksi, missä koulutusaste on pääkaupunkiseudun keskimäärää alhaisempi ja työttömyysaste korkeampi. Hankkeet muodostivat Myllypuron ja Kontulan alueelle tiheän ja toimintakykyisen verkoston yhdessä Lähiöprojektin toimijoiden kanssa.

Urban-ohjelmissa kiinnitettiin huomiota siihen, että Itä-Helsingissä on vähemmän yritystoimintaa kuin kaupungin läntisissä ja eteläisissä osissa suhteessa asukasmäärään (Broman 2008: 107–108). Työpaikkojen sijoittuminen suuralueelle kuvastaa yritysten käsitystä lähistöllä asuvasta työvoimasta. Arvostettujen työpaikkojen määrä taas nostaa lähialueella sijaitsevien asuntojen kysyntää. Ne myös vahvistavat paikallisia palveluja. Urban II -ohjelmassa yritystoiminnan tukemisen lähtökohtana oli työpaikkojen saaminen lähemmäs työttömyydestä kärsiviä asuinalueita. Tämä osoittautui vaikeaksi, sillä useimmat syntyneet hankkeet, kuten Helsingin kaupungin Itä-Helsingin Yrityspiste tai Edupolin Urbanet-naisyrittäjäverkosto, palvelivat lähinnä itseään työllistäviä yrittäjiä, eli näiden hankkeiden vaikuttavuus ulottui suhteellisen pieniin ryhmiin. Uusia työpaikkakeskittymiä ei syntynyt. Toimitilojen heikosta paikallisesta kysynnästä kertoo, että Myllypuron ja Kontulan metroasemien välissä sijaitsevalla Kurkimäen teollisuusalueella oli ohjelman aikana jatkuvasti tyhjillään olevia toimitiloja. On vaikea kehittää aluetta, jolla ei ole mitään minkä kupeeseen sitä kehittää, kuten korkeakouluja tai osaamiskeskuksia.

4.2 Lähiöprojekti

4.2.1 Idea ja toiminta

Helsingin kaupunginhallitus perusti vuonna 1996 Lähiöprojektin, jonka tavoitteena oli saada lähiöiden arvostus nousemaan, pitää rakennuskanta kunnossa, lisätä alueiden viihtyisyyttä ja kytkeä asukkaat entistä tiiviimmin asuinalueensa kehittämiseen (Valkonen 2005: 179). Myös työllisyyden parantaminen oli tavoitelistalla. Perustamisen jälkeen kehittämisen kohteiksi valittiin neljä 1960- ja 1970-luvuilla rakennettua aluetta: Myllypuro, Vanha Vuosaari, Pihlajisto ja Kontula. Lähiöprojekti on ollut osa peruskorjausta edistävää valtakunnallista lähiöuudistusta (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Myllypuron kerrostaloalueella oli yli 90 asuinrakennusta, joiden korjauksessa valtion lainojen ja avustuksien arvioitiin menevän todelliseen tarpeeseen.

Vuonna 1996 Myllypuroon perustettiin alueellinen tukikohta, lähiöasema (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Lähiöasemalla työskenteli lähiöarkkitehti, jonka työkenttänä oli kannustaa taloyhtiöitä korjauksiin ja toimia ympäristöasioissa asukkaiden ja kaupungin virkakoneiston välimaastossa. Lähiötyöntekijä puolestaan solmi alueen toimijoiden verkostoja, organisoivat ja tukivat asukastoimintaa ja kumppanuutta. Perhetyöntekijä kehitti alueel-

listen tarpeiden pohjalta lastensuojelun työtapoja. Lähiötaiteilijan ja lähiöliikuttajan tehtävänä oli madaltaa kulttuuriin ja liikuntaan osallistumisen kynnystä. Lähiöprojektin suurin yksittäinen hanke Myllypurossa oli Liikuntamylly, jossa alettiin tarjota lähiöliikuntapalveluja. Lähiöliikunta on ollut vuodesta 1996 alkaen tärkeä malli syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseen alueilla, joilla on sosioekonomista heikko-osaisuutta (Lähiöprojektin toimintakertomus 2016). Lähiöliikunta on vakiintunut liikuntaviraston normaaliksi toiminnaksi ja toimintaa on useissa lähiöissä, joskin se siirtyi pois Lähiöprojektin toimintarahoituksen piiristä vuonna 2016. Myllypuron ja Kontulan osalta tukikohtana toimii Liikuntamylly.

Lähiöprojektin tarkoitus on ollut saada liikkeelle myönteinen muutosprosessi (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Sen myötä syntyneiden hyvien käytäntöjen tarkoituksena on ollut siirtyä hallintokuntien normaaliksi työksi. Esimerkiksi lähiöarkkitehdin työlle ei enää siinä vaiheessa ollut tarvetta, kun Myllypuron kehittämisen painopiste oli siirtynyt uudisrakentamiseen, joten lähiöarkkitehti siirtyi Siltamäen alueelle. Lähiöprojektin toimintatavat ovat vuosien mittaan muuttuneet. Lähiöprojektin vuoden 2016 toimintakertomuksessa Lähiöprojektia luonnehditaan kumppanuutta ja asukasosallisuutta korostavaksi kaupungin eri hallintokuntien yhteistyöprojektiksi, joka toimii esikaupunkiväyhykkeellä. Vuonna 2016 Lähiöprojektin työ Myllypurossa liittyi Helsingin kaupungin tavoitteeseen olla Suomen yritysmuotoisin kaupunki. Lähiöprojekti tukee tavoitteen saavuttamista esikaupunkialueilla keskittyen toiminnassaan erityisesti paikallisen yrittäjyyden ja omaehtoisen toiminnan tukemiseen. Lähiöprojekti on tiiviisti mukana Metropolian kampuksen kehittämisessä.

4.2.2 Lähiöprojektin tulokset

Keväällä 2003 selvitettiin asukkaiden kokemuksia Lähiöprojektin aikaansaamista muutoksista (Valkonen 2005: 180–181). Taloustutkimus Oy:n haastattelujen perusteella Lähiöprojektin kohdealueilla viihdytään hyvin tai ainakin kohtalaisesti. Moni koki kokonaistilanteen muuttuneen Lähiöprojektin toiminnan vuosina parempaan suuntaan. Ikääntyneet ja pidempään alueella asuneet olivat muita tyytyväisempiä. Kaupungin vuokra-asukkaat pitivät muutoksia myönteisempinä kuin muiden asumismuotojen asukkaat. Selityksenä lienee se, että kaupungin vuokrataloissa tehtiin vuosituhatien vaihteen vuosina suuria, viihtyvyyttä lisääviä peruskorjauksia. Myönteisiä näkemyksiä perustellaan myös palvelujen parantumisella ja alueen rauhoittumisella.

Kymmenen ensimmäisen vuoden aikana 97 prosenttia Myllypuron kerrostaloista kunnosti julkisivunsa kokonaan tai osittain (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Vuosina 1996–2004 Myllypuron kiinteistöt Oy teki peruskorjauksia noin 20 miljoonan euron arvosta ja asunto-osakeyhtiöt vuosina 1996–2006 noin 15 miljoonan euron arvosta. Lisäksi yksityiset vuokratalojen omistajat ovat peruskorjanneet kiinteistöjään. Moni käytti hyväksi myös valtion ja kaupungin hissiavustusta: alueelle rakennettiin 19 uutta hissiä.

Julkisen kaupunkitilan tärkeimmät parannukset ovat Myllypuron pääraiteilla (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Alueen keskustassa risteävät Orpaanporras ja Myllynsiipi on jaettu osiin jalankulkijoille ja pyöräilijöille. Viihtyvyyttä lisää uusi valaistus, penkit ja istutukset. Entinen varjoisa metsikkö kirkon vieressä on kunnostettu valoisaksi puistoksi, jossa on kukkivia puita. Asukkaat ovat nimenneet puiston Myllyrauhaksi. Koirapuisto siirtyi Myllypuron ostoskeskuksen liepeiltä uudisrakentamisen tieltä Myllypurontien varteen, jossa se on hyvin saavutettavissa jalankulkuraitteja pitkin joka suunnasta. Koirapuisto on hyvin valaistu ja entistä viihtyisämpi myös koiranomistajille. Asumisviihtyvyyttä on lisännyt Kehä I:n meluvalli, jota istutukset rytmittävät. Lisäksi Liikuntapuiston alueelle on tehty pysäköintipaikkoja.

Pauli Ahopellon teos Väriaattori. Kuva: CC BY-NC-ND 2.0.

Lähiöprojekti toi Myllypuroon taidetta

Myllypuron alla on laaja kallioväestönsuoja, jonka sisäänkäynti ja ilmastointirakennelmia on näkyvissä maan pinnalla eri paikoissa. Tällaiset rakennelmat koetaan yleensä ympäristöä rumentavina ja ne joutuvat herkästi ilkeiden kohteeksi. Taidekoulu Maan opiskelijoille järjestettiin ideakilpailu näiden rakennelmien muuttamisesta ympäristötaiteeksi (Saloranta 2013). Kilpailun tulosten innostamana Taidekoulu Maahan syntyi opiskelijaryhmä "Aikarauta", jonka kanssa usean vuoden aikana kehitettiin kolme taideteosta yhteistyössä pelastuslaitoksen, rakennusviraston, rakennusvalvontaviraston ja kulttuuriasiainkeskuksen kanssa. Rahoitusta saatiin EU:n Urban II -ohjelmasta ja sponsoreilta. Nyt Myllypuron metsäpolun varressa on kaksi Lähiöprojektin tilaamaa taideteosta, joiden tehtävä on naamioida suuren väestönsuojaluolan ilmanvaihtorakennelmia. Betonirakennuksen kyljissä on mosaiikkiteos Väriaattori (Pauli Ahopelto 2000), kallionharjanteella on Metsänhenki (Jaakko Kuntsi 2001). Kolmas teos nimeltään Saattajat (Valtteri Kivelä ja Pauli Ahopelto 2003) tilattiin Orpaanportaan ja Myllynsiiven uudistuksen yhteydessä pääväylän varteen.

Elämää Myllypurossa -hanke

Lähiöprojektin suurien uudistusten lisäksi Myllypurossa on tehty erilaisia pienempiäkin hankkeita. Vuonna 2005 Helsingin kaupunginmuseo aloitti nykydokumentointihankkeen Elämää Myllypurossa (Harju 2013: 222–223). Tavoitteena oli tallentaa kaupunkilaiselämän ja asumisen arkea 2000-luvun alun Helsingissä. Kohde valittiin tarkoituksella lähiöstä, koska kaupunginmuseon kokoelmissa kantakaupungin alueet ovat olleet ylliedustettuina ja esimerkiksi Myllypurosta on ollut niukasti aineistoa. Taltiointihankkeeseen sisältyi valokuvallinen dokumentointi ja asukkaiden haastattelut. Helsingin kaupunginmuseo halusi tarkastella Myllypuroa mahdollisimman neutraalisti, ilman lähiöihin liittyviä yleisiä negatiivisia ennakkokäsityksiä. Dokumentointiprojekti vietiin läpi vuosina 2005–2006 (Harju 2013: 224). Tulos oli 635 digitaalista kuvaa, jotka liitettiin museon kokoelmiin. Valokuvaamisen rinnalla haastateltiin yhteensä 67 myllypurolaista. Nämä haastattelut toteutettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kansatieteen oppiaineen kanssa.

Harju (2013: 231) kuvailee, että yksi kaupunginmuseon haasteista oli saada kaupunkilaiset arvostamaan lähiöiden modernia arkkitehtuuria ja kaupunkisuunnittelua. Kaikki vanha arkkitehtuuri ei ole automaattisesti parempaa kuin uusi, ja modernissa rakennuskannassa on yhtä lailla säilyttämisen arvoisia helmiä. Myllypurosta löytyy nimekkäiden suunnittelijoiden rakennuksia, jotka erottuvat elementtirakentamisen tusinatavarasta. Alueen yhtenä erikoisuutena Harju mainitsee kerrostalojen kylkeen rakennetut ateljeetalot, joihin on suunniteltu sekä asuin- että työtilat. Harju (2013: 232–234) huomauttaa, että jotkut mielenkiintoiset asiat ovat jääneet puutteellisesti dokumentoiduiksi, kuten esimerkiksi Alakiventien myrkkymaan päältä puretut talot ja Liikuntamyllyn parkkipaikalla tapahtuva ruokajakelu. Herttoniemen seurakunta on vuodesta 1993 alkaen jakanut ilmaisia ruoka-avustuksia Myllypurossa. Köyhyyden dokumentointi on haastavaa etenkin, jos haluaa tuoda sen ilmiötasolta lähemmäs ihmisiä. Myllypuro-projektin yhteydessä valokuvattiin Myllypuron työttömät ry:n toimintaa, mutta lopulta köyhyyteen liittyvien ilmiöiden dokumentoiminen jäi varsin vähäiseksi.

Liikuntamyylly. Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki / Patrik Lindström.

4.3 Liikuntamyylly ja muut liikuntapalvelut

Liikunnasta on pidemmällä aikavälillä tavoiteltu Myllypurolle uutta brändiä. Vetonaulana on toiminut etenkin metron ja Kehä I:n varrella sijaitseva Liikuntamyylly. Alun perin ideana oli saada osittain tyhjäksi jääneen vanhan painotalon nurkasta pieni salitila lähiöliikuntaa varten (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007: 7). Suunnittelun aikana salihanke kasvoi 12 000 m²:n suuruiseksi urheilutaloksi, joka kooltaan, käyttäjämääriltään ja liikuntalajien runsaudesta on ainutlaatuinen koko Suomessa. Rakennus muutettiin liikuntahalliksi vuosina 1999–2000, ja se avattiin huhtikuussa 2000. Kaupunki sijoitti rahaa hankkeeseen kaikkiaan 54,1 miljoonaa markkaa.

Liikuntatiloja käyttävät päivisin pääosin lähialueen koulut ja liikuntaviraston lähiöliikunta, iltaisin ja viikonloppuisin urheiluseurat. Liikuntamyylly toimii myös yleisurheilun valtakunnallisena harjoittelukeskuksena ja siellä järjestetään säännöllistä kilpailutoimintaa yleisurheilussa, voimistelussa ja salibandyssä. Lajivalikoimaan kuuluvat muun muassa voimistelu, koripallo, paini, sulkapallo, lentopallo, sähly, tanssi ja voimailu. Talossa on lisäksi kuntosali, kiosk, ravintola sekä kokoustilat ja tilaussauna uima-altaiseen. Löytyypä rakennuksesta myös Lähiöteatterin näyttämö, jolle on tuotettu jo yli 10 000 esitystä.

Liikuntamyyllyn jatkoksi kaavoitettiin samalle toimitila-alueelle tontti salibandykeskukseksi vuonna 2000, johon rakennettiin Euroopan suurin salibandy-halli ArenaCenter (Saloranta 2103). Lisäksi laaja liikuntapuisto aukeaa puolentoista kilometrin pituisena Myllypuron ja Puotinharjun välissä. Nurmi- ja hiekkakentillä pelataan esimerkiksi jalkapalloa ja kuntopoluilla pääsee korpimaiseen metsään. Ulkoilureitit jatkuvat Hallainvuoren kautta länteen Vanhankaupunginlahdelle ja Mustavuoren kautta aina Östersundomiin saakka.

Lähiliikuntapaikan vieressä on Helsingin toinen täysimittainen jalkapallohalli Pallomylly. Ratasmyllyntien varressa ovat tennishalli ja jääkiekkohalli sekä varaus luisteluhallin rakentamiseen. Talvisin Myllypuroon viritetään Helsingin suurin kuplahalli. Lähiöliikunnan retket ja tapahtumat, kuten lapsiperheiden sunnuntaiset liikuntahulinat Liikuntamyllyssä, ovat tilaisuuksia koko perheen yhdessä liikkumiselle (Helsingin kaupungin www-sivut 2017). Myllypurossa ja lähistöllä toimii myös useita aktiivisia liikuntaseuroja, jotka tarjoavat harrastusmahdollisuuksia erityisesti junioreille.

Liikuntapuistolle luotiin perusta jo 1960-luvulla, kun Myllypuron aluetta kaavoitettiin (Valkonen 2005: 129). Lähtökohtana oli viheralueen säilyttäminen. Tämä vaikutti koulurakennusten sijoittamiseen lähemmäs liikunta- ja ulkoilualueita, jotta niitä voitiin hyödyntää koulun urheilutunneilla. Koska liikuntatilahankkeita on ollut monia, takaiskuiltakaan ei ole välttytty (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007: 7). Jäähallihanke Myllypuroon raukesi ja halli rakennettiin Malmille. Katetusta suuresta tekojääradasta haaveiltiin Helsingin talviolympialaishakemuksen aikoihin. Toisaalta Liikuntamyllystä tuli veturi muillekin Myllypuron uudistuksille. Vuonna 2004 hyväksyttiin kaava, jonka osana rakennettiin keskusterveysasema metroaseman toiselle puolelle. Sittenkin keskusalueelle metroaseman naapuriin päätettiin sijoittaa Metropolia-ammattikorkeakoulu. Näin myös Myllypuron ostoskeskuksen palveluille oli luotu lähtötilanteeseen nähden erittäin merkittävä määrä uutta asiakaspohjaa tulevaisuudessa.

Aktiviteetteja Liikuntamyllyssä. Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki / Konsta Linkola.

4.4 Myllypuron ostarin kehittäminen

4.4.1 Uuden ostarin suunnittelu

Kun Myllypuron kehittäminen aloitettiin 1990-luvulla, oli Myllypuron keskus ja ostoskeskus sen osana yksi viidestä kehitettävästä osa-alueesta (Mäenpää 2015: 3). Asemakaavan muutoksen tavoitteena oli kehittää Myllypuron keskuksesta vetovoimainen kaupungin- osakeskus sekä kohottaa Myllypuron arvostusta viihtyisänä ja monipuolisena asuin- ja työpaikkaympäristönä (Myllypuron keskuksen asemakaavan muutoksen selostus 2002). Tähän sisältyi alueen palvelujen ja kaupunkikuvan parantaminen sekä asuntojen rakentaminen metroaseman välittömään läheisyyteen. Uusia asukkaita tavoiteltiin 4 500 ja uusia työpaikkoja 6 000. Myllypuron keskustan uudistamiseksi suunniteltiin ensin ostoskeskuksen reuna-alueille täydentävää asumista, mutta taantuva vuonna 1966 rakennettu ostari nähtiin esteenä riittävälle muutokselle. Kaljoittuneen ostarin houkuttelevuutta ei parantanut edes vuonna 2002 tehty kunnostus (Saloranta 2013). Haluttiin ideoita uudentaisesta palvelujen ja asumisen yhdistämisestä, jonka seurauksena vuonna 2003 järjestettiin kutsukilpailu (Mäenpää 2015: 3). Voittaja oli arkkitehtitoimisto JKKM ehdotuksella Piazzetta. Kaavaehdotusta muutettiin voittaneen ehdotuksen pohjalta, ja se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa vuonna 2004.

Myllypuron uusi keskuskortteli rakennettiin vaiheittain vuosina 2009–2012, ja nykyään se on asuinalueen toiminnallinen ydin. Kyseessä on hybridiratkaisu, jossa kaupalliset palvelut sijoittuvat rakennusten pohjakerroksiin, josta ne avautuvat aukiolle ja pääraitille (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007). Voidaan puhua eräänlaisesta kivijalkaliikkeiden paluusta. Yläpuolella sijaitsevien asuntojen isot parvekkeet ja kattopuutarha alueen keskellä korvaavat tavanomaisen pihan puutteen. Keskellä pihaa on paviljonki, jonka yläkerrassa on taloyhtiön saunaosasto. Sen alakerrassa toimivat asukastalo Mylläri, mediakirjasto ja kahvila.

Myllypuron uusi ostari. Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki / Patrik Lindström.

Näiden toimintojen saamiseen vaikutti erityisesti kaupunginkirjaston ja sosiaaliviraston aktiivisuus sekä aktiivisten asukkaiden pitkäaikainen toive omasta tilasta.

Myllypuron ostaria uudistettaessa lähiöostareiden perusongelmana pidetty hajanainen omistajarakenne korvattiin kauppakeskusmallisella ammattimaisella omistajuudella ja hallinnoinnilla (Mäenpää 2015: 2). Kaavan valmistuttua kiinteistöviraston tonttiosasto sai tehtäväkseen neuvotella yhtiöiden kanssa niiden toiminnan lopettamisesta vanhan ostarin purkamista varten. Samaan aikaan lähestyttiin rakennusliikkeitä ja rakennuttajia uudisrakennuksen tontinvarausta ja toteuttamista varten (Mäenpää 2015: 4-6). Ostoskeskusyhtiöiden kanssa käytyjen neuvottelujen keskeisin aihe oli korvauksen määrä, jolla kaupunki ja mahdollisesti mukaan lähtevät uudet omistajat ostaisivat osakkaat ulos yhtiöistä. Suurimmat omistajat olivat Citycon ja HOK-Elanto. Muut olivat oman liiketilansa omistavia yrittäjiä. Neuvottelut osoittautuivat vaikeiksi ja prosessi kesti pitkään, mutta lopulta operaatio onnistui ja hankkeen toteuttajaksi nousi Citycon.

Myllypuron ostariuudistus muodostui kaupungin monien aiempien panostusten pohjalta, joiden takana puolestaan oli lähiökehittämisen pitkäaikaiset toimet kaupungin sosiaalisen tasapainon (kaavoitus) ja huono-osaisten hyvinvoinnin parantamisen (sosiaali-toimi) eteen (Mäenpää 2015: 7). Kaupungin täydennysrakentamishanke mahdollisti kaupallisen hankkeen, joka puolestaan loi edellytykset kaupungin palveluille, asukastalolle ja kirjastolle. Ostariuudistus syntyi eri tahojen pyrkimysten muodostamista yhteisistä eduista, vaikka varsinaisesta kumppanuudesta ei ollut kyse.

Vanha ostari

Myllypuron vanhan ostoskeskuksen kehittäminen lähti liikkeelle, kun Helsingin Kauppakamari antoi lausunnon Myllypuron asuntoalueen liikeyritysten tarpeesta ja laati prototyypin, joka suhteutettiin alueen asukasmäärään (Valkonen 2005: 157). Myllypuron oletettu asukasmäärä tuolloin oli 10 000–14 000, jolloin lähiön paikallisessa liikekeskuksessa tulisi olla neljästä kuuteen täydellistä, pinta-alaltaan noin 300–400 neliömetrin suuruista elintarvikemyymälää, parturi-kampaamo, kiosk, lyhyttavara-liike, posti sekä pankki. Kauppakamari vastusti asuintalojen alakerroksiin sijoitettuja pieniä myymälöitä ja painotti kauppojen sekä muiden palveluiden keskittämistä. Lopullisessa kaavassa päädyttiin kahteen ostoskeskukseen Orpaanportaan molemmissa päissä. Tuohon aikaan ainoat alueen työpaikat olivat ostoskeskuksessa, päiväkodeissa ja kouluissa. Ihmisten ajateltiin käyvän töissä Herttoniemen ja Roihuvuoren teollisuusalueilla. Kun arkkitehti Erkki Karvisen suunnittelema ja rakennusliike Otto Wuorion urakoima Myllypuron ostoskeskus valmistui lopullisesti vuonna 1966, se täytti erinomaisesti Kauppakamarin edellytykset hyväksi liiketilaksi.

Itäkeskuksen valmistuminen vuosina 1982–1987 ja sen vaiheittainen kasvu Pohjoismaiden suurimmaksi ostosparatiisiksi oli aluksi kuolinisku lähialueen pikkukaupoille ja pienille liikekeskittymille kuten Myllypuron ostoskeskukselle (Valkonen 2005: 161–162). Myllypuron ostoskeskus oli vireä ja tarjosi monia vaihtoehtoja vielä 1980-luvulla, mutta vähitellen metron tultua ja yksityisautoilun lisääntyessä palveluiden kysyntä romahti ihmisten kulkiessa muualle asioilleen (Saloranta 2013). Vuonna 2002 tehty kunnostus ei onnistunut parantamaan kaljoittuneen ostarin houkuttelevuutta, ja rakennukset purettiin lopulta vuonna 2009.

4.4.2 Uuden ostarin hyvät puolet ja ongelmat

Ostariuudistus oli osa Myllypuron täydennysrakentamishanketta. Sitä on pidetty kaupunkisuunnittelun esikuvana siitä, miten lähiön mainetta huonontava, vanha ja kapakoitunut ostari korvataan uudella, toimivuudeltaan ja kaupunkikuvaltaan ajanmukaisella ostarilla osana asuinalueen kokonaisvaltaista uudistusta (Harjunen & Mäenpää 2015: 1). Ostarista toteutetun kyselytutkimuksen perusteella yli puolet vastaajista mainitsee ostarin hyväksi puoleksi sen sopivan koon (Harjunen & Mäenpää 2015: 18–19). Myös sijainti ja ostarin kauppojen sopiva koko houkuttelevat merkittävää osaa asiakaskunnasta. Kolmannes kiittelee ostarin viihtyisyyttä. Siisteys, nykyaikaisuus ja hyvä järjestyksenpito koetaan tärkeinä. Vanhat baarit saivat lähtöpassit ja moni kiittelee häiriöiden vähentymistä, mutta toisaalta näiden naapuruston yhteisinä olohuoneina toimineiden kapakoiden lähtöä myös harmittellaan (Harjunen & Mäenpää 2015: 37). Liikkeiden ja palveluiden valikoimaan on tyytymättömiä 78 % vastaajista. Vastaajat toivoivat ostarin täydennykseksi sentyyppisiä palveluita kuten suutaria, postia, baaria ja Alkoa sekä torialueen autiuden ratkaisemiseksi lasten leikkipaikkaa tai erilaisia tapahtumia.

Harjusen ja Mäenpään (2015: 15–16) tutkimuksen mukaan ostarin tarjoamista palveluista suosituimmiksi asiointisyiksi nousevat mediakirjasto (30 %) sekä pankki- tai maksuautomaatti (24 %). Asukastalo Myllärin mainitsee asiointisyiksi vain 13 % ostarilla asioivista vastaajista, mikä on yllättävää siinä mielessä, että asukastalon käyttöaste on varsin korkea. Ruokakauppoja pidetään Myllypuron ostarin tärkeimpinä palveluina. Ostarin näkökulmasta eläkeikäiset vaikuttavat olevan Myllypuron aktiivisin väestöryhmä, joka hyödyntää niin ostarin kauppota kuin asukastalota ja kirjastota ahkerasti (Harjunen & Mäenpää 2015: 33–34). Myös nuorimpien vastaajien ikäluokassa näkyy ostarin merkitys oleskelupaikkana. Ikäluokittain tarkasteltuna ostarin ruokakauppoja ensisijaisena ruokakauppanaan käyttävät etenkin ikääntyvät ihmiset (Harjunen & Mäenpää 2015: 22). Vanhenevan väestön lisäksi ostaria ruokaostoksiinsa käyttävien joukossa erityisen ahkerina ryhminä korostuvat yksin asuvat, lapsettomat pariskunnat sekä yksinhuoltajaperheet (Harjunen & Mäenpää 2015: 24). Näitä motivoi helppo asiointi kodin lähellä, helppo ostoksille pääsy ilman autoa sekä nopea asiointi.

Uusi ostari ei kaikista odotuksista ja uudistamiseen käytetyistä resursseista huolimatta ole menestynyt odotetusti. Ostarilla on runsaasti tyhjii liiketiloja ja yrittäjien vaihtuvuus on suurta. Citycon ilmoittaa internetsivuillaan Myllypuron ostoskeskuksen myynnin olevan 24,2 miljoonaa euroa vuodessa (Cityconin www-sivut 2017). Samankokoisen Martinlaakson ostarin myynti on 40,9 miljoonaa euroa. Erilaisia liikkeitä ja palveluita Myllypuron ostarilla on 23. Tyhjillään olevia liiketiloja oli huhtikuussa 2015 kahdeksan kappaletta (Harjunen & Mäenpää 2015: 8). Ostari ei myöskään ole yhtä vetovoimainen tapahtumapaikkana kuin esimerkiksi Vuosaaren katettu kauppakeskus Columbus. Citycon perii aukion käytöstä vuokraa, mutta esimerkiksi yhdistykset voivat saada tilan ilmaiseksi käyttöönsä. Tapahtumat ovat kuitenkin vähissä, ja joidenkin yrittäjien mukaan oma-aloitteisuus aukion hyödyntämiseen ei ole johtanut mihinkään.

Yrittäjät ovat esittäneet kritiikkiä ostarin johtota kohtaan ja kaipaavat Cityconilta tavoitettavuutta, läsnäoloa ja aikaa ostarin kehittämistyöhön (Harjunen & Mäenpää 2015: 42–43). Tehdyn kyselyn valossa Myllypuron ostari kaipaava menestyäkseen paikallisempaa johtamistapaa. Positiivisena nähdään kuitenkin se, että yhden omistajan ja keskitetyn johtamisen malli antaa mahdollisuuden markkinoida tehokkaasti koko ostaria yksittäisten liikkeiden erillisten markkinointiponnisteluja sijaan. Myllypuron ostarin markkinoinnista on uudistuksen myötä tullut suunniteltua ja ammattimaista – muttei kaikkien yrittäjien mielestä kuitenkaan riittävän tiheää. Harjunen & Mäenpää (2015: 45) näkevät markkinoinnin

kehittämismahdollisuutena ostarin erityisvahvuuksien, asukastalon ja mediakirjaston, hyödyntämisen profiilin luomisessa, jotta ostari alkaisi näyttäytyä Myllypuron sydämenä ja olennaisena osana myllypurolaista identiteettiä. Markkinoinnin tulisi heidän mukaansa vastata paikallista todellisuutta, puhutella ja tavoittaa myllypurolaisia alueellisten tunnuspiirteiden avulla.

Yhtenä ongelmana on osaltaan pidetty ostarin sijainnin vetovoimaa. Metroa käyttäviä myllypurolaisia ajatellen ostarin sijainti on ihanteellinen. Ostari on rakennettu metrolta asuinalueelle suuntautuvan Orpaanportaan yhteyteen ja jopa 63 prosenttia ostoskeskuksessa pääasialliset ruokaostoksensa tekevistä asiakkaista saapuu sinne kävellen. Muilta alueilta tulevat asukkaat näkevät kyselytutkimuksen mukaan ostarin sijainnin hankalana (Harjunen & Mäenpää 2015: 39–41). Esimerkiksi Puu-Myllypurosta on ostarille päästäkseen kierrettävä koko alue autolla tai liikuttava kevyen liikenteen väylää pitkin. Lastenvaunujen kanssa liikkuvalla tämä reitti on raskas, sillä se on jyrkkä ja metsäinen. Autolla liikkuvat suuntaavatkin useimmin Itäkeskukseen ja ostarin alla sijaitsevan parkkihallin käyttöaste on alhainen. Muiden kuin ruokaostosten teon suhteen Itäkeskus on Harjusen ja Mäenpään (2015) kyselyaineiston perusteella ylivoimainen vaihtoehto.

Ostaria on arvosteltu myös sen fyysisen muodon takia. Ostarin kuvaillaan kääntävän selkänsä tielle, koska se avautuu ainoastaan sisäänpäin torialueelle ja sen poikki kulkevalle raitille (Harjunen & Mäenpää 2015: 39–41). Ostaria on arvosteltu siitä, että se on rakennettu arkkitehtuurin eikä kaupallisen toiminnallisuuden ehdoilla: keskellä on suuri aukio, joka hajauttaa liikkeen ja toiminnot eri puolille. Kaiken lisäksi uuden ostarin luonne ei puhuttele kaikkia alueen asukkaita: sitä pidetään hienona ja modernina, mutta se ei välttämättä näytä tai tunnu erityisen myllypurolaiselta.

4.5 Metropolian kampus

Tulevaisuudessa korkeakouluopiskelijat värittävätkin Myllypuroa. Ammattikorkeakoulu Metropolian uuden kampuksen rakennustyöt aloitettiin loppuvuodesta 2016. Kampuksen on määrä olla valmis syksyllä 2019. Metropolian tilat sijaitsevat tällä hetkellä 20 eri toimipisteessä, mutta Myllypuron kampuksen valmistuttua, opetus järjestetään neljässä toimipisteessä (Metropolian www-sivut 2017). Myllypuron uudeksi maamerkiksikin ajateltu rakennuskokonaisuus rakennetaan hyvien liikenneyhteyksien varrelle, Kehä I:n, metron ja runkolinjojen reitille. Huonetilaa on yhteensä 40 000 neliömetriä ja rakennukset suunnitellaan siten, että tilat ovat tehokkaita ja muunneltavia. Maan alle rakennetaan kaksi kellarikerrosta muun muassa huollolle ja pysäköinnille. Rakennukset sijoittuvat metroradan ja kehätien väliin Myllypurontien molemmin puolin muodostaen kaupunginosan portin ja suojaten samalla lähitaloja liikennemelulta.

Myllypuron kampukseen on tarkoitus sijoittaa sosiaali- ja terveystieteiden sekä rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutusohjelmat sekä koulun johto ja muut keskitetyt palvelut. Kampus tulee olemaan Metropolian suurin ja sille odotetaan 6 000 opiskelijaa ja näiden ohella henkilökuntaa noin 500 henkilöä. Lisäksi tiloihin tulee koulutusaloihin liittyvää innovaatio- ja yritystoimintaa sekä koulutustoimintaan tarvittavia liikunta-, terapia- ja laboratoriotiloja. Modernit kirjastopalvelut sekä Positia-hyvinvointipalvelut tulevat myös asukkaiden käyttöön (Uutta Helsinkiä www-sivut 2017). Kampus monipuolistaa Itäisen Helsingin kouluverkostoa, josta on aiemmin puuttunut korkeakoulu. Metropolian tontin viereen on myös kaavoitettu toimitilaa, joka rakentuessaan voi tuoda alueelle enemmän työpaikkoja ja palveluita. Helsingin kaupungin perustama kiinteistöosakeyhtiö toteuttaa

ja omistaa rakennukset. Hankkeen rakennuttajana on YIT. Kyselyn mukaan Myllypuron asukkaista lähes kaikki suhtautuvat positiivisesti kampushankkeen pitkän tähtäimen vaikutuksiin ja vain kymmenen prosenttia vastaajista suhtautui meneillä olevaan työmaahan kriittisesti (Korolainen 2017).

Metropolia mainostaa internetsivuillaan, että kampus tuo lisää elinvoimaa itäiseen Helsinkiin, jossa on jo nyt yrityksillä hyvät mahdollisuudet menestyä. Hankkeella on tiivis yhteys kaupungin pidemmän aikavälin tavoitteisiin luoda uusia yrityksiä ja työpaikkoja synnyttävä innovaatio- ja liiketoimintakeskittymä. Tämän saavuttamiseksi kampusaluetta on yhteiskehitetty eri toimijoiden kanssa. Esimerkiksi Metropolia ammattikorkeakoulu järjesti 8.5.2017 osana Kaupunkisuunnittelumessuja 2017 Myllypuron kampusaukion toimintaa innovoivan Kadut kampuksen ja kaupungin yhdistäjinä-työpajan. Työpajan tarkoitus oli miettiä tulevan kampusaukion rakennetta niin, että se näyttäytyisi houkuttelevana kaikille yhteisöille. Susanna Snellmann (2017) mainitsee Neljälle kampukselle -blogissa, että kampusaukio tarjoaa lukemattomia mahdollisuuksia yhteistoiminnallisuudelle, kehittämiselle ja vapaa-ajan viettämiselle. Se voi parhaimmillaan auttaa sitomaan yhteen alueen lukuisia toimijoita, kuten opiskelijoita, asukkaita ja yrittäjiä. Lisäksi yhteinen, monitoiminen aukio voi tuoda mukanaan positiivista nostetta ja eteenpäin vievää, yhteistoiminnallisuutta lisäävää naapurustovaikutusta.

4.6 Järjestö- ja seuratoimintaa Myllypuron hyväksi

Myllypurossa on monia aktiivisia järjestöjä ja urheiluseuroja. Vuoden 2006 loppuun saakka asukastahot saivat tukea Urban-ohjelmista omien tapahtumien ja hankkeiden järjestämiseen, mikä edelleen vahvisti asukastoiminnan aloitteellisuutta ja toimintakykyä. Nykyisin Myllypuron aktiivisia järjestöjä ovat mm. Myllypuro-seura, Lions Club, Myllypuron Martat, liikuntaseura Myllypuron Pauhu, Myllypuron MLL, Myllypuron työttömät, venäläisten maahanmuuttajien yhdistys sekä useat eläkeläisjärjestöt ja poliittisten puolueiden paikallisosastot (Myllypuron www-sivut 2017). Esimerkiksi MLL:n osasto on pyörittänyt monipuolista toimintaa perhekeskus Rinkelissä ja Myllypuron työttömät toimintakeskus Sampolassa. Seurojen lisäksi tärkeitä toimijoita Myllypurossa ovat seurakunta ja Myllypuron Kiinteistöt Oy. Seurakunnan kautta Myllypurolla on oma aluetyöntekijänsä. Myllypuro-seuran ja muiden järjestöjen yhteisesti järjestämien vuosittaisten Myllypuro-päivien ohjelmatarjonta ja taso on vuosien saatossa kasvanut. Lions-järjestö vastaa alueen itenäisyyspäiväjuhlista ja sen toimittama Myllyviesti-lehti ilmestyy vuosittain. Myllypuron asukasjärjestöt seuraavat valppaasti aluetta koskevia kaupungin hankkeita ja järjestöjen aktiivisuus kaupunginosan kehittämisessä on ollut merkittävää. Järjestöt ovat ottaneet kantaa erityisesti terveyspalvelujen muutoksiin ja aikanaan oman terveysaseman siirtoon Itäkeskukseen (Aronen & Korhonen-Wälmä 2007: 10).

Myllypuro-seura on perustettu vuonna 1966 aktiivisten asukkaiden toimesta (Valkonen 2005: 183–185). Seura juhli 50-vuotijuhlaansa vuonna 2016. Myllypuro-Seuran vuosittaiseen toimintaan kuuluivat 1970- ja 1980-luvuilla keväisin järjestetyt yleiset siivoustalkoot. Alkuvuosina osallistujia riitti ja ympäristö saatiin reipasta tahtia siistiksi. Vähitellen talkooväki väheni ja seuran järjestämä siivoustalkootoiminta hiipui. Sittenmin seura on antanut lausuntoja rakentamisesta ja kaavoittamisesta sekä vaikuttanut muun muassa liikennejärjestelyihin ja monien paikallisten palvelujen saamiseen alueelle. Vaikuttamisen kohteita ovat lisäksi olleet alueen viihtyisyys, turvallisuus ja maineen kohentaminen. Seura on vastannut pitkälti alueen tapahtumien ja toimintojen tiedottamisesta asukkaille ja yhdistyksille sekä koordinoi asukastalo Myllärin toimintaa (Saloranta 2013).

Talotoimikuntien perustaminen 1970-luvulla

Jo ennen kuin kaupunki tai Urban-projekti kiinnittivät Myllypuroon huomiota, asukkaat tarttuivat itse toimeen korjatakseen ongelmia. Myllypuron historiikissa myllypurolainen Heli Savin kertoo, miten syksyllä 1976 tapahtui käänne, kun kaupungin vuokratalojen asukkaat alkoivat perustaa talotoimikuntia järjestystä ylläpitämään (Valkonen 2005: 58–59). Savin muistelee levottomimpien alkuaikojen elämää Myllypurossa seuraavin sanoin: ”Betonikylän lapset vierastivat kauan toisiaan. Korkeintaan tekivät kiusaa toisilleen ja riitelivät niistä neljästä keinusta ja parista hiekkalaitikosta, jotka oli kolmellesadalle lapselle rakennettu. Hävinneet kostivat voittajille rikkomalla toisten leikkivälineitä. Viha kohdistettiin myös talon sähkökatkaisijoihin, hissien nappuloihin ja kaikkeen, mikä rikki saatiin.” Savin jatkaa karua lähiöarjen kuvailuaan: ”Viikonloppuisin ei kukaan voinut nukkua, kun nuorisojengit hajottivat taloja. Poliisipartiot pyörivät kylällä yötä päivää. Uudenvuoden yönä 1975–1976 vartioi aluettamme kolme huoltomiestä, yhdellä koira mukanaan ja viisi vartiointiliikkeen miestä ja heillä kolme koiraa. Kuitenkin lähes kaikki lasiset ulko-ovet rikottiin ja koko vartiointijoukko hakattiin pahanpäiväisesti.”

Lopulta Myllypuron ihmiset saivat tarpeekseen ja puuttuivat asioihin itse. Alettiin perustaa talotoimikuntia, jotka kokosivat aina tarvittaessa asukkaat yhteiseen neuvotteluun. Ilkivallan jälkiä korjattiin ja uusia talotoimikuntia perustettiin nopealla tahdilla. Vartiointiliikkeen palveluita ei enää tarvittu ja jokaisesta talosta kunnostettiin asukkaille oma kerhotila. ”Sen jälkeen ei oma nuorisomme ole vuoden 2002 loppuun mennessä tehnyt pienintäkään ilkivaltaa. Päinvastoin. He loivat Myllypuron nuorisolle uuden kulttuurin ja istuttivat sen myös omille lapsilleen.” Savin toteaa.

4.7 Myllypuron parannustöiden arviointia

Myllypuron uudistamista on arvioitu eri yhteyksissä, joskaan kattavaa asukastyytyväisyyskyselyä Myllypurosta ei ole toteutettu 2010-luvun puolella. Viimeaikaisimmat pienimuotoiset asukastyytyväisyyskyselyt liittyvät Metropolia kampukseen ja sen työmaahan. Korhonen-Wälmä ym. arvioivat vuonna 2008, että Myllypurossa kohennusten kohteet ovat asukkaiden arjen kannalta hyvin valittuja ja kohteiden kuntoon laittaminen on ollut taseisen laadukasta. Yleiskuva alueesta on siisti ja turvallinen. Yksittäisissä kohteissa tehdyt parannukset tukevat toisiaan ja muodostavat kokonaisuuden, joka näkyy ympäristössä. Metsälähiön arvot ovat pysyneet hyvin esillä, ja erityisesti rakennusten julkisivuremonteilla on tärkeä merkitys Myllypuron yleisilmeen kohentumisessa. Leikkipuiston, koulujen ja nuorisotalon alueen valinta kohennusten kohteeksi on onnistunut, sillä alue on tärkeä arjen ympäristö. Alueen hieno alkuperäinen idea, jossa leikkipuisto, koulut ja nuorisotalo sijaitsevat lähellä toisiaan hyvien kevyen liikenteen väylien varrella, on ollut hyvä pohja kehittämistyölle ja alueen alkuperäistä ideaa on saatu vahvistettua. Kunnostetut alueet ja keskusta-alue on hoidettu hyvin, mutta kauempana olevilla luonnontilaisilla alueilla hoitotaso on vähän huonompi.

Keskinen ym. (2016) tarkastelevat Helsingin kaupungin eri alueita turvallisuuden ja turvattomuuden kokemusten näkökulmasta. Heidän tutkimustensa mukaan Myllypuro koetaan vuosi vuodelta turvallisempaan ympäristöön, jossa yhä useampi uskaltaa liikkua ulkona viikonloppuillaan. Myönteisen kehityksen syyksi arvellaan ostoskeskuksen uudistusta sekä muuta uudisrakentamista, sillä uudisrakentamisen kohteena olleilla alueilla,

kuten Myllypurossa, turvattomuuden kokemukset ovat vuosien 2009-2015 välillä vähentyneet (Keskinen & Laihin 2017).

Korhonen-Wälkä ym. (2008: 92) pohtivat, että ympäristön laadulla on useita ulottuvuuksia. Ympäristö muovaa mielikuvan alueesta, vaikuttaa alueen asemaan asuntomarkkinoilla, houkuttelee uusia asukkaita ja yrityksiä tai lisää muuttohalukkuutta sekä vaikuttaa jokapäiväiseen elämään. Helsingin huonomaineisista lähiöistä on mielikuvia kaukana maaseudullakin, vaikka alueita ei tunneta. Huono ympäristön laatu yhdistyy mielikuvissa sosiaalisiin ongelmiin. Lähiöiden imago on osa koko Helsingin imagoa. Lähiöiden imagoa ei voida parantaa mainoskampanjoilla, vaan imago muuttuu vain konkreettisten, positiivisten muutosten seurauksena. Näkyvää muutosta saadaan täydennysrakentamisella, rakennuksia peruskorjaamalla ja ympäristöä parantamalla.

Asukkaita Orpaanportaan ympäristössä. Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki / Sofie Jokinen.

5 LOPUKSI

Mikä sitten oikeastaan on Myllypuron nykyinen tilanne? Vaikka Myllypuron sosioekonominen rakenne on haasteellinen, kehitys on viimeisten vuosien aikana ollut myönteistä. Uudisrakentaminen on tuonut alueelle lisää asukkaita, joka on kääntänyt aina 2000-luvun puoleen väliin saakka jatkuneen väestön vähenemisen positiiviseksi. Väestö ikääntyy edelleen huomattavaa tahtia, mutta uudisrakentamisella on pystytty houkuttelemaan nuorta työikäistä väestöä ja lasten määrä näyttää elpyvän. Katsauksessa esille tuotuihin muihin Itä-Helsingissä sijaitseviin alueisiin verrattuna Myllypuro on parantanut asemiaan esimerkiksi koulutuksen osalta. Toisaalta muun muassa työttömyysaste, tulotaso ja äänestysaktiivisuus jäävät Myllypurossa edelleen selkeästi Helsingin keskitasosta jälkeen. Lisäksi itäisen Helsingin kehitykselle tyypillistä on ollut ulkomaalaistaustaisen väestön kasvaminen ja keskittyminen tietyille alueille, mikä näkyy selkeänä myös Myllypurossa. Viimeisten vuosien kehitys näyttää kuitenkin positiiviselta, sillä ulkomaalaistaustaisten määrän lisäksi myös kantaväestön määrä on kasvanut Myllypuron alueella.

Osaltaan Myllypuro nauttii merkittävästä erityisasemasta, sillä Helsingin kaupunki on panostanut alueen kehitykseen jo 1990-luvulta lähtien. Mahdollisuudet ovat monet: uutta rakennuskantaa syntyy jatkuvasti, kaavoitus etenee, vanhaa on korjattu, palvelut paranevat ja asuminen on Helsingin hintaluokassa edullista. Lisäksi Helsingin turvallisuustutkimuksen 2015 mukaan asuinalueeseensa erittäin tyytyväisten määrä on selkeästi kasvanut ja turvallisuuden tunne on lisääntynyt. Asuinalueen arvostus ja maine muodostuvat erilaisista osatekijöistä, joita ovat muun muassa palveluihin, sijaintiin ja fyysiseen ympäristöön liittyvät tekijät ja toisaalta väestön sosiaaliseen koostumukseen liittyvät tekijät. Alueen statukseen voi vaikuttaa myös julkisessa keskustelussa esimerkiksi lehdistössä luotu kuva, jolla ei välttämättä ole suurta todellisuuspohjaa. Lähiökeskustelu 1970-luvulta alkaen on osittain ollut leimaavaa ja arviot alueista olivat ulkopuolisten, eivät asukkaiden itsensä tekemiä. Tällaiselta keskustelulta ei ole välttynyt myöskään Myllypuro. Paljon positiivista on kuitenkin saatu aikaan. Liikuntamyllystä saatiin 2000-luvun alussa Myllypurolle vetonaula, joka jättää varjoonsa vanhentuneet mielikuvat saastemaista ja sosiaalisista ongelmista ja kokoa yhteisen liikunnan harrastajia eri puolilta pääkaupunkiseutua. Myös kaupallisiin toimijoihin on kohdistettu suuria toiveita alueen maineen kohentamiseksi. Muutaman vuoden kuluttua valmistuvasta Metropolian kampuksesta toivotaan magneettia, joka toisi Myllypuroon lisää uutta, positiivista energiaa sekä parantaisi koulutus- ja työmahdollisuuksia.

Myllypuro lieenee malliesimerkki alueesta, jossa on kohdattu monia haasteita, mutta jossa näihin ongelmiin on myös puututtu. Kokonaisuus näyttäisi siltä, että monien tahojen yhteistyöllä saadaan aikaan hyviä tuloksia. Kaupungin toiminnan ja merkittävien investointien lisäksi asukasaktiivisuus ja asukkaiden tomera osallistuminen kotialueensa parantamiseen on Myllypurossa elävää lähihistoriaa, josta sopii olla ylpeä. Myös tämän päivän Helsingissä osallisuus nähdään tärkeänä strategisena tavoitteena ja kaupunki etsii jatkuvasti uusia keinoja edistää asuinalueiden viihtyvyyttä. Tilastot kertovat omaa osuuttaan Myllypuron tilanteesta, mutta myös asukkaiden mielipiteitä on tärkeää kuulla.

Tämä raportti antaa yleiskuvan Myllypuron historiallisesta kehityksestä ja sen nykytilanteesta sekä luo pohjaa tulevalle tutkimukselle ja seurannalle. Jotta ymmärretään tähänastisen kehityksen taustalla vaikuttavat tekijät, tarvitaan syventävää tutkimusta. Vielä emme esimerkiksi tiedä, onko kaikkein huono-osaisimman väestön tilanne parantunut vai joh-

tuuko positiivinen kehitys vain hyväosaisemman väestön muutosta alueelle. Väestörakenteessa tapahtuvat muutokset ovat usein melko hitaita, joten vasta vuosien pitkäjänteisellä seurannalla nähdään, miten Myllypuron alue on kokonaisuudessa kehittynyt ja mitkä tekijät tähän kehitykseen ovat vaikuttaneet. Lisäksi tarpeen on huolellinen pohdinta siitä, mihin suuntaan Myllypuroa halutaan kehittää ja mitä tutkimuksella ja seurannalla halutaan saavuttaa. Myllypuron esimerkistä voidaan myös ottaa oppia muita samankaltaisia alueita tutkittaessa ja kehitettäessä.

LÄHTEET

- Aronen, M. & U. Korhonen-Wälmä (2007).** *Muutosten Myllypuro. Helsingin lähiöprojekti, Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto.* <https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunkisuunnittelulautakunta/Suomi/Esitys/2007/Ksv_2007-05-10_Kslk_17_El/071160534/muutosten_myllypuro.pdf>
- Blomgren, J. (2000).** *Asuinalueiden sosiaalisen rakenteen ja elinolojen muutos - Taustat ja prosessit Puotinharjussa ja Myllypurossa.* Pro-gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Broman, E. (2008).** Eurooppalaista kaupunkipolitiikkaa soveltamassa - kokemuksia EU:n Urban II -yhteisöaloiteohjelmasta Helsingissä. Teoksessa Nupponen T., E. Broman, E. Korhonen & M. Laine (toim.). *Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita.* Tutkimuksia 2008: 6. Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/08_12_17_Tutk_6_Korhonen.pdf>
- Cityconin www-sivut, Myllypuron ostari.** <<https://www.citycon.com/fi/kauppakeskukset/myllypuron-ostari>>. Viitattu 14.7.2017.
- Diakonissalaitoksen www-sivut, Sanervakoti.** <www.hdl.fi/fi/asuminen-artikkelit/212-palvelut/asuminen-artikkelit/8-sanervakoti>. Viitattu 5.6.2017.
- Hankonen, J. (1994).** *Lähiöt ja tehokkuuden yhteiskunta. Suunnittelujärjestelmän läpimurto suomalaisten asuinalueiden rakentumisessa 1960-luvulla.* Otatieto Oy, Gaudeamus Kirja.
- Harju, J. (2013).** Elämää Myllypurossa, nykydokumentointia Helsingin kaupungin museossa. Teoksessa Lento, K. & P. Olsson. *Muistin kaupunki - Tulkintoja kaupungista muistin ja muistamisen paikkana.* Historiallinen Arkisto 138.
- Harjunen, J. & P. Mäenpää (2015).** *Hyvä muttei oma – tutkimus Myllypuron uudesta ostarista.* Helsingin yliopisto & Asuinalueiden kehittämisohjelma 2013–2015. <<http://blogs.helsinki.fi/lahioostarit/files/2015/05/Hyvamutteioma2.pdf>>
- Helsinki alueittain 2016.** Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_03_27_Helsinki_alueittain_2016_Tikkanen.pdf>
- Helsingin kaupungin asunnot Oy (2016).** Vuosikertomus 2016. <https://issuu.com/heka_viestinta/docs/hekan_vuosikertomus_2016>
- Helsingin kaupungin www-sivut, Leikkipuisto Myllynsiipi.** <<https://www.hel.fi/helsinki/fi/paivahoito-ja-koulutus/leikki-ja-avoin-toiminta/leikkipuistot/leikkipuistot/leikkipuisto-myllynsiipi>> Viitattu 30.6.2017.
- Helsingin kaupungin www-sivut, Liikuntahulinat.** <<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/liikunta/liikuntakurssit/lapset-ja-nuoret/liikuntahulinat>> Viitattu 30.6.2017.
- Helsingin kaupungin www-sivut, Maahanmuuttajien poliittiseen osallistumiseen panostettava.** <<https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/maahanmuuttajien-poliittiseen>> Viitattu 4.7.2017.
- Helsingin tila ja kehitys 2016 www-sivut, Perhe- ja asuntokuntarakenne.** <http://tilajakehitys.hel.fi/perheet_ja_asuntokunnat> Viitattu 3.7.2017.
- Hietaniemi, L. (2016).** *Asuntokuntien tulot ja verot Helsingissä 1995–2014.* Tilastoja 2016: 32. Helsingin kaupungin tietokeskus. <http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_10_21_Tilastoja_32_Hietaniemi.pdf>
- Kajosaari, A. (2016).** *Asuminen alueittain Helsingissä 2015.* Tilastoja 2016: 41. Helsingin kaupungin tietokeskus. <http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_01_02_Tilastoja_41_2016_Kajosaari.pdf>

- Karhunkaatajan asemakaavaluonnoksen selostus 9.5.2017.** <https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunkisuunnittelulautakunta/Suomi/Esitys/2017/Ksv_2017-05-09_Kslk_12_El/3614FBB1-464A-CC10-8CB7-5BA922F00000/Liite.pdf>. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.
- Karlsson, A. (2010).** *Mielikuvia Itä-Helsingistä yritysalueena.* Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2010: 5. <https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/julk_2010-5.pdf>
- Keskinen, V., K. Kainulainen-D'Ambrosio & E. Laihin (2016).** *Turvattomuuskokemuksissa paljon vaihtelua asuinalueiden välillä.* Kvartti-verkkolehti 18.5.2016. <<http://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/turvattomuuskokemuksissa-paljon-vaihtelua-asuinalueiden-valilla>>. Viitattu 20.2.2017.
- Keskinen, V., T. Lahti, I. Niemi, M. Stjernberg & I. Suolahti (2017).** *Pormestaria valitsemassa - Vuoden 2017 kunnallisvaalit Helsingissä.* Tutkimuskatsauksia 2017: 1. Helsingin kaupunginkanslia. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_06_26_Tutkimuskatsauksia_1_Keskinen_Lahti_Niemi_Stjernberg_Suolahti.pdf>
- Keskinen, V. & E. Laihin (2017).** *Kaikesta huolimatta turvallista.* Helsingin turvallisuustutkimus 2015. Tutkimuksia 2017: 2. Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_04_05_Tutkimuksia_2_Keskinen_Laihin.pdf>
- Korhonen-Wälmä, U., M. Mattila & O. Majjala (2008).** Kontulan ja Myllypuron uusi ilme - Lähiöprojektin ympäristöparannukset puntarissa. Teoksessa Nupponen T., E. Broman, E. Korhonen & M. Laine (toim.). *Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita.* Tutkimuksia 2008: 6. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Korolainen, S. (2017).** *Myllypurolaiset ovat tyytyväisiä kampustyömaahan.* Neljälle kampukselle-blogi 14.2.2017. <<http://blogit.metropolia.fi/neljalle-kampukselle/2017/02/14/myllypurolaiset-tyytyvaisia-kampustyomaahan/>>. Viitattu 20.2.2017.
- Kortteinen, M. & M. Vaattovaara (1999).** *Pääkaupunkiseudun kehityssuunta on kääntynyt.* Yhteiskuntapolitiikka 64: 4, 342–351.
- Kortteinen, M. & M. Vaattovaara (2003).** *Beyond polarisation versus professionalisation? A case study of the development of the Helsinki region, Finland.* Urban Studies 40: 11, 2127–2145.
- Kortteinen, M. & M. Vaattovaara (2015).** *Segrekaation aika.* Yhteiskuntapolitiikka 80: 6, 562–574.
- Lankinen M. (1998).** *Lähiöt muuttuvat ja erilaistuvat. 36 lähiön tilastollinen seuranta 1980–95.* Ympäristöministeriö.
- Lähiöprojektin toimintakertomus 2016.** Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2017: 2. <https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/julk_2017-2.pdf>
- Metropolian www-sivut, Myllypuron kampus.** <<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/kampukset/myllypuro/>>. Viitattu 24.5.2017.
- Myllymatkantie 6 ja Myllypurontie 22 asemakaavan muutoksen selostus 27.1.2015.** <<https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/46/46faf77b30034f8dab9c16704074dacd435a2f2f.pdf>>. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.
- Myllypuron keskuksen asemakaavan muutoksen selostus 21.11.2002.** <http://10.231.128.39:10058/kaavaselosetus/ak11153_selostus.pdf>. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.
- Myllypuron peruskoulun laajennuksen tarveselvityksen hyväksyminen 16.5.2017.** Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto. Helsingin kaupunki. <https://www.hel.fi/static/public/hela/Opetuslautakunnan_suomenkielinen_jaosto/Suomi/Esitys/2017/Opev_2017-05-16_SKJ_6_El/F3F6FA63-2DD3-CCB4-A25C-5BF66C90000B/Myllypuron_peruskoulun_laajennuksen_tarveselvitys.pdf>
- Myllypuron www-sivut, Muut yhdistykset.** <<http://myllypuro.fi/muut-yhdistykset>>. Viitattu 23.5.2017.

- Myrskylä, P. (2009).** *Koulutus periytyy edelleen*. Tilastokeskuksen hyvinvointikatsaus 1/2009. Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-03-16_002.html?s=0>
- Mäenpää, P. (2015).** *Myllypuron ostoskeskusuudistus – miten tehtiin, mitä opitaan?* Helsingin yliopisto & Asuinalueiden kehittämisohjelma 2013–2015. <<http://blogs.helsinki.fi/lahioostrarit/files/2015/05/Myllypuronostoskeskusuudistus.pdf>>
- Mäki, N. (2016).** *Osakeasuntojen hinnat postinumeroaueittain Helsingissä 2005–2015*. Tilastoja 2016: 21. Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_06_08_Tilastoja_21_Maki.pdf>
- Mäki, N. (2016).** *Asuntojen vuokrat Helsingissä vuonna 2016*. Tilastoja 2017: 11. Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_03_14_Tilastoja_11_Maki.pdf>
- Mäki, N. (2017).** *Asuntojen vuokrat Helsingissä tammi-maaliskuussa 2017*. Tilastoja 2017: 15. Helsingin kaupungin tietokeskus. <http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_05_09_Tilastoja_15_Maki.pdf>
- Nupponen, T., E. Broman, E. Korhonen & M. Laine (toim.) (2008).** *Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita: kokemuksia Helsingin lähiöprojektin v. 2004–2007 ja Urban II -yhteistyöohjelman v. 2001–2006 toiminnasta*. Tutkimuksia 2008: 6. Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/08_12_17_Tutk_6_Korhonen.pdf>
- Piimies, M. (toim.) (2009).** *SUB 26 Esikaupungeissa tapahtuu! Opas sille, joka retkeilee kaupungissa*. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. <<http://www.sub26.hel.fi/sub26pdfsuomi.pdf>>
- Pirkkalainen, P., H. Wass & M. Weide (2016).** *Suomen somalit osallistuina kansalaisina*. Yhteiskuntapolitiikka 81: 2, 69–77. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129972/YP1601_pirkkalainen.pdf?sequence=2>
- Pönkä, A. & E. Pukkala (2010).** *Syöpä Myllypuron entisen kaatopaikan alueella aiemmin asuneilla – seuranta vuoteen 2009 saakka*. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 11/2010. <<https://www.hel.fi/static/ymk/julkaisut/julkaisu-11-10.pdf>>
- Raide-Jokerin www-sivut.** <<http://raidejokeri.info/>>. Viitattu 20.5.2017.
- Raito, T. (2006).** *Myllypuron sosialidemokraatit, työtä Myllypuron parhaaksi vuodesta 1965*. Myllypuron Sosialidemokraatit.
- Saarikangas, K. (2016).** *Asukkaat ja maisema liikkeessä: Lähiörakentaminen ja asumisen mullistus 1960-luvulla*. Teoksessa Lahti, J. & E. Rauske (toim.). *Värikkäämpi, iloisempi, hienostuneempi: näkökulmia 1960-luvun arkkitehtuuriin*. Arkkitehtuurimuseo.
- Saikkonen, P. (2015).** *Riskitieto kuntapäätöksenteossa, tapauksena saastunut maaperä Helsingissä*. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2015: 9. Helsingin yliopisto.
- Saloranta, P. (toim.) (2013).** *Myllypuron kotikaupunkipolku*. Myllypuro-seura ry. <http://www.kotikaupunkipolku.fi/myllypuro/Myllypuron_kotikaupunkipolku/Kohteet.html>. Viitattu 25.5.2017.
- Snellmann, S. (2017).** *Kampusaukion yhteiskehittämistä – fasilitaattorin näkökulma*. Neljälle kampukselle-blogi 29.5.2017. <<http://blogit.metropolia.fi/neljalle-kampukselle/2017/05/29/kampusaukion-yhteiskehittamista-fasilitaattorin-nakokulma/>> Viitattu 6.6.2017.
- Stjernberg, M. (2016).** *Toimiva Helsinki: Esikaupunkialueiden kehitys*. Teoksessa *Helsingin tila ja kehitys, 163–166*. Helsingin kaupungin tietokeskus. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_01_26_Helsingintilajakehitys2016.pdf>
- Stjernberg, M. (2017).** *Helsingin seudun 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sosioekonominen ja demografinen kehitys vuoden 1990 jälkeen*. Tutkimuksia 2017: 1. Helsingin kaupunginkanslia. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_06_07_Tutkimuksia_1_Stjernberg.pdf>

- Tiederatikan www-sivut.** <<http://www.tiederatikka.fi/>>. Viitattu 36.5.2017.
- Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä www-sivut, Itäisessä suurpiirissä asuu yli neljännes ulkomaalaistaustaisista.** <<http://ulkomaalaistaustaisethelsingissa.fi/fi/alueellinensijoittuminen>>. Viitattu 5.6.2017.
- Uutta Helsinkiä www-sivut, Alakiventien alue** <<http://www.uuttahelsinki.fi/fi/myllypuro/perustietoa/alakiventien-alue>>. Viitattu 20.5.2017.
- Uutta Helsinkiä www-sivut, Asuminen.** <www.uuttahelsinki.fi/fi/myllypuro/asuminen>. Viitattu 20.5.2017.
- Uutta Helsinkiä www-sivut, Rakentaminen.** <<http://www.uuttahelsinki.fi/fi/myllypuro/rakentaminen>>. Viitattu 11.7.2017.
- Uutta Helsinkiä www-sivut, Uutiset/Myllypuron kampuksen rakentaminen alkaa puiden kaadolla.** <<http://www.uuttahelsinki.fi/fi/uutiset/2015-11-13/myllypuron-kampuksen-rakentaminen-alkaa-puiden-kaadolla>>. Viitattu 20.5.2017.
- Uutta Helsinkiä www-sivut, Uutiset/Metropolian kampus uudistaa Myllypuroa ennennäkemättömästi.** <<http://www.uuttahelsinki.fi/fi/uutiset/2017-06-29/metropolian-kampus-uudistaa-myllypuroa-ennennakemattomasti>>. Viitattu 10.7.2017.
- Valkonen, A.(2005).** *Myllypuro, kartanon takamaista monikulttuuriseksi kaupunginosaksi.* Myllypuro-Seura ry.
- Vilkama, K. (2011).** *Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla.* Tutkimuksia 2001: 2. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Väyrynen, E. (1992).** *Myllypuron lähiö. Asemakaavahistoriallinen tausta, suunnitteluvaiheet, toteutuneen asemakaavan kritiikkiä.* Pro-gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Wass, H. & K. Grönlund (2016).** *Yhdenvertaisuus ja poliittisen osallistumisen eriytyminen.* Teoksessa Grönlund & Wass (toim.). *Poliittisen osallistumisen eriytyminen – Eduskuntavaalitutkimus 2015.* Selvityksiä ja ohjeita 28/2016. Oikeusministeriö.
- Yläkiventie 2,4,5 ja 8 asemakaavan muutoksen selostus 27.1.2015.** <http://10.231.128.39:10058/kaavaselostus/ak12327_selostus.pdf>. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.

TIEDUSTELUT

Elisa Pulkkinen, p. 09 310 24588
Katja Vilkama, p. 09 310 78396
etunimi.sukunimi@hel.fi

KANNEN KUVAT

Helsingin kaupungin aineistopankki
/ Sofie Jokinen, havainnekuva:
Arkkitehtitoimisto Lehto
Peltonen Valkama Oy.

KARTAT

Elisa Pulkkinen

KUVIOT JA TAITTO

Lotta Haglund

JULKAISIJA

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus ja -tilastot
PL 5500 (Siltasaarenkatu 18–20 A)
00099 Helsingin kaupunki

PUHELIN

09 310 1612

INTERNET

WWW.HEL.FI/KAUPUNKITIETO